

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

**Факультет міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра міжнародного менеджменту**

Освітньо-професійна програма	«Міжнародний бізнес»
галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність	076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Спеціалізація	«Міжнародний бізнес»

Форма навчання: заочна

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему «Розвиток двосторонніх міжнародних економічних зв'язків України та США»

здобувача Коцюби Ольги Сергіївни

(підпис)

Науковий керівник к.е.н., доцент

Тимків І.В.

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед Екзаменаційною комісією з атестації
здобувачів вищої освіти**

Завідувач кафедри к.е.н., доцент

М.О.Бурмака

(підпис)

Київ 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ УСПІШНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИХ	
ВІДНОСИН.....	6
1.1 Суть та структура міжнародних економічних відносин.....	6
1.2 Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин в умовах глобального розвитку.....	15
1.3 Ретроспективний аналіз формування та розвитку українсько-американських відносин.....	28
РОЗДІЛ 2	
ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБЛИВОСТЕЙ РЕАЛІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИХ	
ВІДНОСИН.....	37
2.1 Двостороння торгівля між Україною та США.....	37
2.2 Економічна, дипломатична та воєнна підтримка США у період російського вторгнення.....	48
2.3 Особливості міграції українського населення в США у довоєнний та воєнний період.....	59
РОЗДІЛ 3	
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИХ ВІДНОСИН У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	69
3.1 Шляхи розвитку відносин України та США у сфері післявоєнного відновлення України.....	69
3.2 Перспективи залучення інвестицій від американських компаній.....	80
ВИСНОВКИ.....	87
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	92
ДОДАТКИ	101

ВСТУП

В сучасних умовах стрімкого розвитку глобалізації, інтеграції та транснаціоналізації зростає взаємозалежність економік світу. Проведення правильної зовнішньої політики та прийняття низки рішень щодо відкритості економіки стає сьогодні вирішальним фактором для багатьох країн. Геополітична нестабільність у світі загострюється, тим самим стимулюючи країни зміцнювати свої міжнародні позиції та переглядати стратегічних партнерів.

Міжнародні економічні відносини ще ніколи не були настільки актуальними як сьогодні, а економічна, політична, дипломатична та воєнна підтримка країн-партнерів настільки важливою та вирішальною. Сучасна геополітична ситуація показує нам, що взаємозалежність економік світу, спеціалізація та високий рівень глобалізації мають не тільки позитивні аспекти, але й протилежний бік. На сьогоднішній день перед країнами постало завдання глибокого аналізу міжнародних економічних відносин та визначення майбутніх тенденцій та трендів.

Яскравим прикладом стратегічного партнерства виступають українсько-американські відносини. Оскільки, Сполучені Штати Америки позиціонують себе як країну, яка стрімко розвивається та має високий інноваційний, технологічний та воєнний потенціал, Україні необхідно залучитись їх підтримкою та приділити увагу розвитку двостороннім відносинам.

Дослідження міжнародних економічних відносин викликало інтерес у таких вітчизняних та зарубіжних науковців як Д. Лук'яненко, А. Поручник та Я. Столярчук, Вільям Стаффорд, Гаспар Скарuffі, Томас Май, Адам Сміт, Девід Рікардо, Джон Стюарт Мілль, Елі Гекшер, Бертил Олін, Раймонд Вернон. Більше того, питання міжнародних економічних відносин залишається актуальним до сьогоднішнього дня і потребує ретельного вивчення.

Актуальність теми полягає у сучасній потребі дослідження міжнародних економічних відносин, їх тенденцій, можливих сценаріїв розвитку українсько-американських відносин у контексті післявоєнного відновлення України, стимулювання іноземних інвестицій та торгівлі між Україною та США. А також реорганізації роботи міжнародних структур та організацій базуючись на сучасних потребах та викликах в умовах геополітичної нестабільності у світі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Варто зауважити, що відповідно до сучасних визначень міжнародних економічних відносин такими фахівцями як Д. Лук'яненко, А. Поручник та Я. Столярчук, міжнародні економічні відносини виступають важливим фактором розвитку сучасності та являють собою систему господарських відносин між країнами та суб'єктами господарювання. Розвиток міжнародних економічних відносин був насамперед зумовлений інтернаціоналізацією, транснаціоналізацією та стрімким поширенням глобалізації. Необхідно зазначити, що раніше не були висвітлені такі проблеми як геополітична нестабільність, що сьогодні є надзвичайно актуальним та потребує ретельного вивчення.

Варто зазначити, що праці таких вчених як Вільям Стаффорд, Гаспар Скаруффі, Томас Май, Адам Сміт, Девід Рікардо, Джон Стюарт Мілль, Елі Гекшер, Бертил Олін, Раймонд Вернон зосереджені на дослідженні моделей та форм розвитку міжнародних економічних відносин.

Метою дослідження виступає узагальнення теоретичних основ міжнародних економічних відносин та розробка науково-практичних рекомендацій щодо перспектив розвитку українсько-американських відносин у сфері післявоєнного відновлення України.

Успішна реалізація зазначеної мети вимагає виконання наступних **завдань**:

- визначення суті та структури міжнародних економічних відносин;
- визначення сучасних тенденцій міжнародних економічних відносин;
- аналіз та оцінка двосторонніх економічних зв'язків між Україною та США;

- визначення перспектив розвитку двосторонніх відносин у сфері післявоєнного відновлення України та залученні інвестицій від американських компаній у післявоєнний період.

Об'єктом дослідження виступають міжнародні економічні відносини між Україною та Сполученими Штатами Америки.

Предметом дослідження є детальний розгляд та ретроспективний аналіз українсько-американських відносин, а саме інвестиційна, торгово-економічна та міграційна складові.

Методи дослідження. У роботі використані наступні методи дослідження: індукція та дедукція, бібліографічне дослідження літературних джерел, вторинний аналіз для отримання емпіричних даних, теоретичний аналіз, порівняння, узагальнення для формування висновків.

Інформаційною базою дослідження є наукові розробки вчених, економічна література та періодичні видання, статистичний і фактичний матеріал, Internet ресурси, матеріали науково-практичних конференцій, державні статистичні звіти, публікації в ЗМІ.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ УСПІШНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИХ ВІДНОСИН

1.1 Суть та структура міжнародних економічних відносин

Міжнародні економічні відносини (МЕВ) - це система відносин, що виникають між суб'єктами з різних країн з приводу виробництва, розподілу, обміну і споживання товарів, послуг, капіталів, ідей в умовах обмеженості ресурсів і міжнародного поділу праці в рамках світового господарства [1].

МЕВ потребують ретельного та глибокого вивчення, так як за своєю структурою знаходяться на стику міжнародних та економічних відносин, що є надзвичайно важливим аспектом для всіх країн світу у формуванні зовнішніх економічних відносин. Міжнародні економічні відносини пройшли неабиякий еволюційний шлях, адже беруть свій початок ще з часів існування племінних об'єднань, коли люди обмінювали надлишки продуктів на знаряддя праці. На сьогоднішній день МЕВ стали базою міжнародної торгівлі, набули різних видів та форм та мають колосальний вплив на світові процеси в цілому.

Важливий внесок у дослідження міжнародних економічних відносин зробили такі українські вчені як Д. Лук'яненко, А. Поручник та Я. Столярчук. За їх визначенням: "Міжнародні економічні відносини (МЕВ) — одна з найважливіших сфер сучасного етапу розвитку людської цивілізації, яка являє собою систему різноманітних господарських відносин між країнами світу, їх суб'єктами господарювання, а також міжнародними економічними організаціями і фінансовими центрами. Становлення і розвиток цих відносин — безпосередній

результат поступової інтернаціоналізації виробництва, формування єдиної світової економічної системи" [58].

Розвиток міжнародних економічних відносин характеризується такими процесами, як міжнародна економічна інтеграція, глобалізація та транснаціоналізація світової економіки [2].

Варто зазначити, що колоніальний тип міжнародних економічних відносин характеризується 3 періодами: первіснообщинним, рабовласницьким та феодальним. Ретельного вивчення потребують міжнародні економічні відносини, які сформувались на межі завершення промислового перевороту, який відбувся в XIX ст., адже вже в XX ст. ми спостерігаємо інтернаціоналізацію виробництва. Під інтернаціоналізацією виробництва розуміють зростання залежності та впливу між національними економіками різних країн а також рух капіталу та робочої сили.

Вже в 1960-х роках значний вплив на формування глобальної економіки мала науково-технічна революція, що стало основним фактором економічного розвитку суспільства. Наступною рушійною силою для розвитку економіки була глобалізація, яка охоплювала всі сфери життя суспільства. Ринки країн ставали все відкритішими, що зумовило посилення взаємозалежності між національними економіками світу.

На макроекономічному рівні глобалізація проявляється в прагненні держав та інтеграційних об'єднань до економічної активності поза своїми кордонами за рахунок лібералізації торгівлі, зняття торгових й інвестиційних бар'єрів, створення зон вільної торгівлі тощо. Крім того, процеси глобалізації та інтеграції охоплюють міждержавні узгоджені заходи щодо цілеспрямованого формування системи економічного, правового, інформаційно-комунікаційного, політичного простору у великих регіонах світу [2].

Варто зазначити, що друга хвиля індустріалізації стала причиною зміни та трансформації міжнародних економічних відносин в цілому. Руйнування світової

соціалістичної системи обумовило те, що економічні відносини між країнами були досить нестабільними, а вже з 2000-х років глобалізація та інтеграція набули нових колосальних масштабів. Вперше людство почало задумуватись над проблемами, які несуть негативні наслідки для всього світу. Тобто ми спостерігаємо об'єднання країн не тільки з метою вирішення економічних проблем. В свою чергу авторитетності набувають соціально-політичні та екологічні аспекти життя.

З 2005 по 2010 рік характерною ознакою розвитку стає транснаціоналізація. Транснаціональні корпорації отримали помітні переваги над національними економіками та мали змогу впливати на економічні процеси окремих країн. Оскільки капітали ТНК часто перевищували бюджети країн, де вони розміщувались, тож вони могли вільно контролювати національні економіки.

Транснаціоналізація – це процес посилення світової інтеграції у результаті глобальних операцій ТНК, в межах якої значна частина виробництва, споживання, експорту, імпорту і доходу країни залежить від міжнародних центрів за межами держави [3].

Вплив ТНК на світову економіку носить дуалістичний характер. З одного боку, ТНК є наслідком (продуктом) міжнародних економічних відносин, що динамічно розвиваються, а з іншого – самі виступають потужним механізмом впливу на них, формуючи нові та видозмінюючи наявні [3].

Тож транснаціоналізація стала не просто етапом становлення міжнародної економічної системи, а мала колосальний вплив на розвиток міжнародних економічних відносин в цілому, змінюючи динаміку та структуру розвитку з вектором на збільшення вартості.

Перехід від натурального виробництва до товарно-грошових відносин зумовив виникнення світової торгівлі, куди були залучені всі країни світу. Саме на той час припадає економічний поділ світу, адже країни боролись за найкращі ринки збуту своєї продукції. Як наслідок, потрібно було встановити певні

економічні відносини між країнами, які б регулювали економічні процеси. Серед факторів, які впливали на становлення міжнародних економічних відносин між країнами можна виділити кліматичні умови, рівень доходу, рівень споживання та наявність тих чи інших природних ресурсів. Тобто країни, найбагатші на природні ресурси, мали певні переваги та були зацікавлені у виході на найкращі ринки збуту.

Свій вагомий внесок у дослідження міжнародних економічних відносин, а саме у побудові теорій про міжнародний обмін, зробили шведські вчені Елі Гекшер, Бертил Олін, британський вчений Джон Стюарт Мілль та інші. Проаналізувавши ці теорії, можна зробити висновок, що міжнародний обмін полягає у обміні надлишкових ресурсів на рідкісні. Таким чином виникають абсолютні та природні переваги. Детальніше дані теорії представлені у додатку В.

Абсолютна перевага – це здатність країни виробляти той чи інший товар більш ефективно, тобто з меншими витратами у порівнянні з будь-якою іншою країною. Абсолютні переваги можуть породжуватись природними факторами, але й можуть набуватися. Відповідно розрізняють природну та набуту перевагу.

Природна перевага – це здатність країни виробляти товар більш ефективно завдяки особливим кліматичним умовам або наявності природних ресурсів.

Набута перевага – це здатність країни виробляти товар більш ефективно завдяки розвитку технології, вдосконаленню організації виробництва та підвищенню кваліфікації робітників [4].

Тобто країни, які мають ряд природних та абсолютних переваг над іншими, можуть вільно виходити на міжнародні ринки з метою експорту надлишкової продукції. При цьому ретельно аналізуючи з якими країнами їм краще налагоджувати економічні зв'язки, адже часто економічна політика однієї країни має дуже великий вплив на політику іншої країни.

Міжнародні економічні відносини представлені різними формами, через які проявляється функціонування світової економічної системи. Серед них виділяють

міжнародну міграцію робочої сили, міжнародну торгівлю, міжнародний рух капіталів, міжнародні кредитні відносини, міжнародний обмін технологіями, міжнародне виробниче співробітництво, міжнародне науково-технічне співробітництво, міжнародні трудові та транспортні відносини та міжнародні валютні відносини. У додатку Д представлено детальний опис кожної форми міжнародних економічних відносин.

В сучасному світі широко використовуються всі вищенаведені форми, забезпечуючи сталий розвиток світової економічної системи. Важливо зазначити, що існує тісний зв'язок між усіма формами міжнародних економічних відносин, так як вони безпосередньо впливають одна на одну. Основними формами є міжнародна торгівля, міжнародний рух капіталу та міжнародна міграція робочої сили.

Всі вищенаведені форми міжнародних економічних відносин тісно взаємопов'язані між собою. Оскільки, їх головною метою є вирішення проблем, які загрожують всьому людству і вони безпосередньо впливають на розвиток світового господарства. Перш ніж віднести ту чи іншу проблему до категорії глобальних використовують певні критерії:

- проблема повинна нести планетарний характер, тобто мати прямий вплив на всі країни світу;
- стримувати розвиток суспільства у всіх регіонах світу;
- мати загрожуючий характер (тобто невирішення цієї проблеми може призвести до регресу виробничих сил);
- мати екологічну загрозу;
- мати демографічну загрозу;
- впливати на забезпечення людства сировинними, енергетичними та продовольчими ресурсами;
- нести військову загрозу для людства.

На практиці буває досить важко розмежовувати форми міжнародних економічних відносин, тому торгівля технологіями інколи виступає як самостійна форма МЕВ. Також автори багатьох економічних видань виділяють міжнародні валютні відносини, адже увага зосереджується на світовій валютній системі, яка є важливим аспектом міжнародної економічної діяльності всіх країн. Тому валютні відносини часто виділяють як окрему самостійну форму МЕВ.

Міжнародні економічні відносини являють собою систему господарських відносин між різними країнами світу. Вони є похідними від національних, економічних відносин, залежать від них, зумовлюються особливостями національної економіки та перебувають під значним впливом зовнішньої економічної політики держави [7]. Отже, сприятливе податкове законодавство країни створює чудові умови для залучення інвестицій, а впровадження високих митних тарифів впливає на кількість експорту та імпорту.

Рівні МЕВ можна традиційно розбити на макро-, мета- й мікрорівні. Макрорівень це рівень державних і міждержавних міжнародних процесів, метарівень це міжнародні зв'язки галузевого й регіонального значення, мікрорівень це, відповідно, рівень зв'язків між фірмами різних країн. Рівні МЕВ також розглядають і за ступенем розвитку стосунків між суб'єктами МЕВ, за ступенем тривалості дії угод і переплетеності економік. При цьому виділяють такі 4 рівні: міжнародні економічні контакти, міжнародна економічна взаємодія, міжнародне економічне співробітництво та міжнародна економічна інтеграція [8]. Детальну класифікацію рівнів міжнародних економічних відносин наведено в додатку Е, де чітко спостерігається тенденція, що кожен нижчий рівень не має ознак, які значно відрізняють його від вищого рівня, а навпаки, кожен вищий рівень наділений ознаками нижчого.

Структура міжнародних економічних відносин є досить складною системою, яка поєднує в собі спектр взаємозв'язків між великою кількістю підсистем, тому доцільно розглянути її з кількох точок зору. Можна виділити міжнародні

організаційно-економічні, техніко-економічні та відносини економічної власності. Міжнародні організаційно-економічні відносини трапляються, коли 2 міжнародні компанії проводять спільну організаційну діяльність щодо керування підприємством, або проведення маркетингових досліджень. Міжнародні техніко-економічні відносини - коли відбувається міжнародний технологічний спосіб виробництва, а відносини економічної власності - це процес привласнення товарів та інтелектуальної власності.

Основними структурними елементами міжнародних економічних відносин є міжнародний обмін, фінансові інструменти, виробничі зв'язки та міграція робочої сили. Міжнародний обмін включає в себе 2 надзвичайно популярних напрямки: франчайзинг та консалтинг. У процесі надання консалтингових послуг створюється продукт, який виступає інтелектуальним продуктом і залишається у власності замовника, таким чином ми спостерігаємо передачу технологій, що є дуже актуальним на сьогоднішній день. Консалтинг значною мірою сприяє підвищенню якості надання послуг, стандартів спілкування з клієнтами та допомагає компаніям у вирішенні складних організаційних питань тим самим підвищуючи рівень кваліфікації персоналу в цілому.

Всім відомо, що відкриття компанії за кордоном вимагає ряду необхідних процесів, таких як створення власного впізнаваного бренду, великі капіталовкладення в розвиток бізнесу та його просування, значні інвестиції в маркетинг. Саме тому все більшої популярності набуває франчайзинг. Адже він створює ідеальні умови для мінімізації витрат та ризиків. Саме за такою системою працює всім відомий McDonald's, тобто щоб відкрити ресторан швидкого харчування, при цьому не створюючи нового бренду, а використовуючи вже всесвітньо відомий, потрібно купити франшизу. Таким чином, обидві сторони є зацікавленими у процвітанні бізнесу та роблять все задля того, щоб отримувати високий дохід та підтримувати позитивним імідж бренду. Для цього франчайзери

забезпечують навчання менеджерів різних категорій та проводять регулярні перевірки закладів.

Серед виробничих зв'язків важливо виділити лізинг, який є актуальним для компаній, які не мають достатнього бюджету для купівлі техніки та обладнання. Тому вибираючи між лізингом та позикою вони роблять свій вибір на користь лізингу. Адже це прямий шлях до підвищення конкурентоспроможності компанії та економії коштів на початкових етапах існування бізнесу.

Інфраструктура МЕВ представлена передусім міжнародними економічними, соціальними та фінансово-кредитними установами та організаціями загальносвітового масштабу: ГАТТ, СОТ, Світовий банк, Міжнародний валютний фонд та ін. Крім них, існують міжнародні економічні та фінансово-кредитні установи на регіональному рівні: Європейський банк реконструкції та розвитку, Рада міністрів європейського співробітництва, Європейська комісія, Європейський інвестиційний банк [10].

Суб'єкти МЕВ - це фізичні та юридичні особи, які приймають участь у реалізації міжнародних господарських контрактів, договорів, угод [11]. До них відносять: державу, інтеграційні об'єднання держав, міжнародні організації, фізичних осіб, юридичних осіб, транснаціональні корпорації, об'єднання фізичних та юридичних осіб, місцеві органи влади, інші держави, що діють через своїх представників на території даної країни та представників іноземних фірм.

Держава, як суб'єкт міжнародних економічних відносин відіграє дуже важливу роль адже саме держава зобов'язана створювати для вітчизняних підприємств сприятливі умови для виходу на міжнародні ринки, та є учасником світового ринку, купуючи різні товари та послуги. Тобто, держава приймає пряму (через купівлю товарів та послуг) та побічну (через просування вітчизняних підприємств) активну участь у реалізації міжнародних економічних відносин.

Ефективним інструментом впливу держави на міжнародні економічні відносини виступають такі інститути: Центральний банк, Міністерство іноземних

справ та Міністерство зовнішньої торгівлі. Міністерство іноземних справ допомагає визначити цілі країни у зовнішньоекономічному просторі, надаючи національним імпортерам та експортерам вигідних умови для розвитку. Міністерство зовнішньої торгівлі здійснює регуляторну політику у сфері зовнішньої торгівлі, займається видачею експортних та імпортних ліцензій та вирішує всі питання, що стосуються митної політики. Центральний банк країни в свою чергу має значний вплив на зовнішньоекономічну діяльність учасників, адже здійснює регулювання курсу національної валюти, таким чином впливаючи на експорт та імпорт.

Міжнародні організації - формування та об'єднання, які приймають участь у МЕВ залежно від цілей, завдань та напрямків їх діяльності. Міжнародні організації систематизують за наступними ознаками:

- юридична природа (міжурядові, позаурядові);
- склад учасників (універсальні, регіональні);
- масштаби діяльності (загального характеру, спеціальної компетенції);
- характер діяльності (координуючі, оперативної дії, консультативні);
- термін діяльності (постійної дії, періодичної дії, тимчасові).

Деякі міжнародні організації, акумулюють значні кошти і мають відповідні повноваження. Вони істотно впливають як на розвиток тієї чи іншої сфери міжнародної діяльності, так і на національний економічний розвиток [11].

Об'єктами МЕВ є все те, на що направлена господарська діяльність суб'єктів світового співтовариства. Вони є предметами їх господарських відносин [12]. Тобто це є товари та послуги, які знаходяться в обігу на міжнародному ринку. Також до об'єктів МЕВ відносять: фінансові операції, оренду машин і устаткування, організацію і участь у виставках та ярмарках, науково-технічні зв'язки. Саме специфічним об'єктом вважають робочу силу та співробітництво країн у галузі екології.

Існують чинники, які значною мірою впливають на розвиток міжнародних економічних відносин в сучасному світі. Серед них важливо виділити:

- міжнародний поділ факторів виробництва: кліматичні та природні умови, які визначають переваги країн у виробництві тих чи інших продуктів;
- технологічний розвиток: модернізація виробництва;
- зростання значення сфери послуг у суспільстві;
- скорочення виробничого циклу;
- заміна екстенсивного виробництва інтенсивним;
- економічних розвиток країн, їх пошук та шлях до підвищення стандартів життя;
- війни.

За часи існування міжнародні економічні відносини набули свого прояву у 3 аспектах:

- як інструмент та механізм забезпечення взаємодії різних економік світу щодо виробництва, обміну, розподілу та споживання;
- як визначальний елемент розвитку світової економіки;
- як система відносин між національними економіками, яка базується на міжнародному поділі факторів виробництва.

Свою важливу роль міжнародні економічні відносини відіграють у вирішенні глобальних екологічних, економічних, політичних та соціальних проблем. Оскільки, увага завжди зосереджується на вирішенні питань, які будуть мати негативні наслідки для всього людства в цілому, а не на економічних проблемах окремих країн.

Прямого удару по світовій економіці може завдати загроза ядерної, хімічної та біологічної війни. Протягом останнього року ми спостерігаємо ядерний шантаж країною-терористом. В цій ситуації чітко прослідковується необхідність створення більш потужних міжнародних інститутів та організацій, які б мали безпосередній вплив на проблеми такого рівня та характеру. Адже більшість з них

мають рекомендаційний характер і абсолютно не впливають на міжнародні процеси, на які впливати так важливо.

Саме повномасштабна війна росії проти України показала нам, що система міжнародних економічних відносин безумовно має вплив на міжнародні процеси, але вимагає вдосконалення та покращення. А саме визначення пріоритетності завдань, які вимагають першочергового вирішення.

Звернемо увагу на те, що міжнародні інститути та організації були створені, щоб регулювати проблеми такого характеру та запобігати війнам, а натомість обговорювали заміну пластикових соломинок на паперові. Слід зазначити, що на меті немає надати екологічним проблемам неважливості в сучасному світі. Сутність вищевикладеного зводиться до того, що міжнародні організації не виправдали очікувань щодо своєї діяльності. Тому, міжнародні економічні відносини також вимагають важливих змін та реструктуризації, беручи до уваги сучасні міжнародні процеси.

1.2 Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин в умовах глобального розвитку

Необхідно підкреслити, що у результаті створення єдиного світового ринку відбувається процес зближення країн, що характеризується поглибленням економічних та культурних зв'язків між ними. Наведене явище виступає головною ознакою міжнародних економічних відносин на сучасному етапі їх розвитку. Поряд з тим, необхідно виділити такі тренди як інтеграція, глобалізація, транснаціоналізація, інтернаціоналізація, регіоналізація, інституціоналізація, екологізація, діджиталізація, інформатизація, технологізація та інклюзивність.

Міжнародна економічна інтеграція - характеризується взаємним сплетінням економік різних країн, проведенням узгодженої державної політики як у взаємних економічних відносинах, так і у відносинах з третіми країнами [13].

Звернемо увагу на те, що інтеграція сприяє обміну технологіями та інтелектуальними досягненнями, адже за рахунок об'єднання країни можуть отримати доступ до інновацій та нововведень, що неможливо було б зробити функціонуючи окремо. Основною умовою об'єднання країн у світовому економічному та політичному просторі є економічний вигравш та отримання якнайбільшої кількості переваг.

Документаційно-інформаційною базою в процесі таких об'єднань виступають інтеграційні угоди, де детально прописуються права та обов'язки кожної країни.

Міжнародна економічна інтеграція означає: співробітництво між національними господарствами різних країн, ліквідацією бар'єрів у торгівлі між країнами, зближення ринків кожної з країн з метою створення єдиного спільного ринку.

Фактори розвитку міжнародної економічної інтеграції:

- Поглиблення МПП;
- Соціально-економічна однорідність національних підприємств;
- Розвиток НТП;
- Близькі рівні економічного розвитку груп країн;
- Тісне переплетення національних економік;
- Тривалий період співробітництва;
- Спільні кордони і умови розвитку;
- Розвиток комунікаційних можливостей;
- Спільність культурних та історичних традицій;
- Цілеспрямована діяльність державних органів та партій країн щодо інтеграційних процесів;
- Об'єктивна необхідність спільного вирішення глобальних проблем людства [13].

Головними учасниками та організаторами інтеграційного процесу виступають: держави, ТНК, громадські організації та партії.

Серед основних умов інтеграції важливо виділити розвинену інфраструктуру та наявність економічної та політичної бази для того щоб країна була конкурентоспроможною у світовому просторі. Адже ніхто не захоче переплітати виробничі та економічні процеси з державою, яка знаходиться на початковому етапі розвитку.

Отже, основними ознаками інтеграції є: взаємопроникність економік, налагодження спільних виробничих процесів, узгодження законодавства, єдина валюта, єдина зовнішньоторговельна політика, структурні зміни в економіці країн, створення міждержавних структур, усунення обмежень та необхідність регулювання інтеграційних процесів.

Міжнародна економічна інтеграція проявляється у наступних формах:

- Зона вільної торгівлі;
- Економічний союз;
- Валютний союз;
- Митний союз;
- Спільний ринок;
- Політичний союз.

На думку ряду експертів СОТ, преференційні угоди всередині міжнародних економічних інтеграційних об'єднань часом серйозно підривають головне правило ГАТТ / СОТ - взаємне надання (глобальне) країнам-членам режиму найбільшого сприяння. Преференційні взаємні угоди між членами інтеграційних регіональних угруповань можуть ігнорувати його, легально надаючи партнерам по угрупованню значно великі торгові пільги, ніж іншим країнам - членам ГАТТ / СОТ. Крім того, держави - члени інтеграційних об'єднань часом застосовують антидемпінгові заходи і "добровільні" обмеження експорту до підприємств третіх країн в обхід норм ГАТТ / СОТ [14].

Водночас, міжнародна економічна інтеграція має свої недоліки. Серед них необхідно виділити відтік ресурсів, у випадку якщо одна з країн, які вступають в

інтеграцію є слабкою у порівнянні з іншими партнерами. З цього можемо зробити висновок, що успішна інтеграція вимагає головної умови - цілісності та високого рівня розвитку країн-учасниць. Слід зазначити, що кожна інтеграційна модель є складним багатозначним процесом і не може бути механічно перенесена на інші регіони. Адже кожен регіон світу має свої соціокультурні та економічні особливості, що часом відіграють головну роль в інтеграційних процесах.

Наступною тенденцією розвитку міжнародних економічних відносин є глобалізація. На думку виконавчого директора Focus on the Global South Шалмалі Гуттал, «Глобалізація може бути описана як більш тісна економічна інтеграція всіх країн світу в результаті лібералізації та подальшого збільшення об'єму і різноманітності міжнародної торгівлі товарами і послугами, падіння цін на транспорт, зростання інтенсивності міжнародного проникнення капіталу, величезного зростання глобальної робочої сили і прискореного поширення технологій у світовому масштабі, зокрема зв'язку» [15].

Одним словом, ми спостерігаємо зростаючу економічну та політичну взаємозалежність країн у процесі об'єднання в одну функціонуючу систему. Розвинені країни мають більше можливостей для удосконалення та виходу на новий рівень в той час як менш розвинені продовжують виконувати роль аутсайдерів у міжнародних економічних процесах.

Як правило, економічний аспект глобалізації характеризується усуненням національних бар'єрів і створенням єдиного світового ринку, де забезпечуються однакові правила гри для всіх учасників. Тобто процеси, які відбуваються в певних регіонах планети є важливими для всього світу, так як можуть мати вплив на економічні та політичні аспекти життя кожної країни. Прикладом слугує російсько-українська війна, адже всі країни світу відчули певні економічні проблеми, починаючи з підвищення цін на газ, закінчуючи нестабільністю курсу валют.

Беремо сміливість стверджувати, що війни сповільнюють розвиток світової економічної системи, так як мають здебільшого негативний вплив на розвиток всіх сфер суспільства в той час як локомотивом для прискорення розвитку на всіх куточках Землі є позитивна економічна ситуація в центрах цивілізації.

Доктор економічних наук, член-кореспондент НАН України Білорус дотримується дещо іншої думки про глобалізацію. На його переконання, глобалізація передбачає створення системи абсолютної економічної та політичної влади транснаціональних монополістичних корпорацій, які вийшли з-під контролю націй-держав [16].

Вчений посилається на Бзежинського, який вперше висунув тезу про необхідність створення системи глобального панування і довгострокового перерозподілу світових ресурсів. Він прогнозував поступове формування більш контрольованого і керованого світового суспільства, в якому пануватиме глобальна еліта, що застосовуватиме найновіші досягнення науки і техніки для впливу на поведінку суспільства [16].

Глобалізація має свій прояв не тільки в економічній сфері життя суспільства, але й в соціальній та культурній. Відбувається трансформація культурних цінностей з акцентом на демократію та свободу прояву особистості.

Процес глобалізації складається з 3 важливих компонентів:

- Міжнародний поділ праці;
- Міжнародне виробництво;
- Політичні відносини.

Американський науковець Петрас заперечує тезу Хардта і Негрі, авторів книги "Імперія", про те, що в результаті НТП глобальний капіталізм функціонує як автономна "імперія", керована тільки ринками і ТНК. Він звертає увагу на те, що держава і далі відіграє суттєву роль у завоюванні зовнішніх та захисті внутрішніх ринків, забезпечує субсидії підприємствам експортного сектору, через міжнародні фінансові установи фінансові тисне на держави третього світу для усунення

торгових бар'єрів, приватизацію підприємств. Також Петрас вважає, що не варто перебільшувати значення новітніх технологій та їх вплив на формування "нової епохи капіталізму", яка нібито усуває протиріччя, характерні для капіталізму взагалі, тому що циклічність економіки збереглася [16].

За останні десятиліття глобалізація набула колосального масштабу, що можна сміливо стверджувати, що цей процес набув ознак незворотності та цілісності. На це значною мірою впливає розвиток НТП, впровадження інноваційного виробництва, новітні форми руху товарів та капіталів та міжгалузевий поділ праці.

Внаслідок активного розвитку глобалізації, активного поширення набула інтернаціоналізація виробництва. Це явище є однією з сучасних тенденцій міжнародних економічних відносин і характеризується виходом діяльності підприємства за межі національної економіки, тобто спостерігається розширення коопераційних зв'язків між країнами в процесі виробництва. Інтернаціоналізацію виробництва дуже просто пояснити на конкретному прикладі: штани, які продаються в Німеччині, були пошиті в Туреччині, мають фурнітуру з Пакистану, фарбу з Тунісу та тканину з Іспанії.

Серед основних переваг інтернаціоналізації виробництва можна виділити: збільшення темпів та обсягів реалізації продукції, масштабування діяльності, підвищення конкурентоспроможності підприємства та його позиції на ринку, можливість використання нових технологій виробництва.

Водночас, інтернаціоналізація вплинула на активне поширення транснаціональних корпорацій (ТНК) - це фірма, що має власні філії у двох або більше країнах (за деякими дослідниками, зокрема, Гарвардського університету, щонайменше в шести країнах), або фірма, власники чи вищий управлінський персонал якої є громадянами різних країн (при цьому діяльність ТНК контролюється штаб-квартирою, яка розміщується в одній країні [17].

Транснаціональні корпорації здатні контролювати та впливати на національну економіку країни, де розміщені їх філії, маючи фінансову та

матеріальну перевагу. Слід зауважити, що найпривабливішими країнами для розміщення філій виступають країни з низьким рівнем оподаткування. Тобто материнська компанія зацікавлена отримати доступ до нових ресурсів, дешевої робочої сили та відсутності митних бар'єрів. У додатку Ж наведено найбільші транснаціональні компанії за підсумками 2021 року. Підкреслимо, що материнські компанії найбільших ТНК розміщені у США та Китаї. Отже, перед нами постає картина основних гравців на міжнародному ринку.

Останніми роками транснаціональні корпорації рішуче беруть за основу успіху креативний ресурс, оскільки, оригінальний та новітній підхід до вирішення питань, нестандартне мислення та креативність команди в цілому створюють всі передумови для успішності компанії, підвищення її конкурентоспроможності на зовнішньому ринку та створення інноваційного продукту. Ще однією тенденцією є інвестиції у персонал, а саме, у топ менеджмент корпорацій, адже ТНК прийшли до висновку, що людський ресурс є найціннішим у компанії, тому розвиток креативного та аналітичного мислення топ менеджменту може складати до 50% успіху компанії.

У наш час спостерігається діалектичне поєднання глобалізації світового господарства і одночасного посилення впливу регіонального чинника на світову економіку і політику. Проте, як не парадоксально, глобалізація і регіоналізація – це два протилежні процеси [19].

Чинник регіоналізації впливає на хід економічних процесів не лише на світовому, але і на національному та корпоративному рівнях. Функціонування глобальних компаній, їх ефективність безпосередньо залежать від надійності і міцності зв'язків з економічними і політичними інститутами в регіонах базування. В рамках єдиної світової економіки чинники виробництва вже не лімітують розвиток транснаціональних корпорацій. Особисті контакти з покупцями, постачальниками, органами регіональної влади все більшою мірою визначають

головний момент успіху, насамперед швидкість безперервного вдосконалення роботи і оновлення підприємства [19].

Регіоналізація також має свій вплив на створення спільної політики певного регіону та децентралізацію. Цей глобальний тренд є передумовою створення регіональних проектів та програм, які супроводжуються інформатизацією суспільних відносин.

Що стосується інституціоналізації, підкреслимо, що це виступає основою взаємодії між головними гравцями на світовому ринку та проявляється у формуванні інституцій, які забезпечують результативність такої взаємодії. Глобальні інститути створені для надання допомоги країнам, що розвиваються у аспекті мінімізації наслідків глобальних проблем та швидкої реакції на виклики людства.

Відомий соціальний дослідник Г. Ленскі визначив ключові соціальні потреби, які породжують процеси інституціоналізації:

- потреба комунікації (мова, освіта, зв'язок, транспорт);
- потреба у виробництві продуктів і послуг;
- потреба у розподілі благ і привілеїв;
- потреба безпеки громадян, захисту їх життя і благополуччя;
- потреба у підтримці системи нерівності (розміщення соціальних груп за позиціями, статусами тощо);
- потреба у соціальному контролі за поведінкою членів суспільства (релігія, мораль, право).

Сучасне суспільство характеризується розростанням та ускладненням системи соціальних інститутів. З одного боку, одна і та сама потреба може породжувати існування численних інститутів, з іншого – кожен інститут реалізує комплекс базових потреб щодо соціалізації індивідів, трансляції соціальних норм і культурних цінностей, соціального досвіду [20].

Наступною тенденцією розвитку міжнародних економічних відносин є скорочення життєвого циклу товарів. Життєвий цикл товару - це час існування товару на ринку, тобто часовий проміжок від початку й до закінчення його випуску й реалізації в первісному виді. Життєвий цикл товару - найважливіша концепція, що розглядає динаміку конкурентоспроможного перебування товару на ринку [21]. Відповідно до теорії міжнародного життєвого циклу, існує 4 етапи: впровадження, зростання, зрілість та занепад. А безпосередньо виробництво того чи іншого продукту переміщується з однієї країни в іншу, в залежності від етапу циклу.

Звернемо увагу на те, що первинне виробництво товару здійснюється в країні, де була винайдена технологія, тобто свій перший етап життєвого циклу товар проходить у високорозвиненій країні. Через деякий час країна-інноватор експортує свою технологію на міжнародні ринки і потім інші країни починають процес виробництва, опанувавши ту чи іншу технологію. Як наслідок, життєвий цикл товару закінчується у менш розвинених країнах, які тільки почали процес опанування виробництва.

Необхідно зауважити, що окрім основних тенденцій розвитку МЄВ існують також новітні глобальні тенденції: інформатизація, інтелектуалізація, діджиталізація, інклюзивність, екологізація та економіка знань.

Слід додати, що прогресивний розвиток міжнародних економічних відносин відбувається завдяки міжнародній інформації. Об'єктом такого явища, як інформатизація виступає глобальна мережа інтернет, що є одним з головних джерел інформації сьогодення. Міжнародна інформація включає: міжнародні інформаційні ресурси, інформаційний потенціал, інформаційну могутність, інформаційний продукт, міжнародний інформаційний простір та міжнародну інформаційну політику. В свою чергу держава повинна забезпечити повний доступ до інформації для своїх громадян, адже це є важливим аспектом у розвитку

будь якого суспільства. Також за рахунок інформатизації відбувається комерціалізація знань та швидке розповсюдження інновацій та технологій.

Інтелектуалізація глобальної економіки призводить до посилення значення інтелектуального капіталу, до необхідності постійного професійного зростання та розвитку людини, що пов'язано із розвитком соціальної сфери та соціальної економіки. ТНК, міжнародні організації, компанії та підприємства займають активну позицію на міжнародному ринку праці щодо пошуку та працевлаштування висококваліфікованих кадрів, спеціалістів, оскільки саме інтелектуальний потенціал компаній стає детермінантою економічного зростання підприємств [22].

Необхідно детальніше зупинитись на створенні глобального інноваційного та інтелектуального простору в системі міжнародних економічних відносин, передумовою якого є розвиток індустрії 4.0. Адже в сучасному світі ми спостерігаємо трансформацію суспільних відносин під впливом діджиталізації та штучного інтелекту.

Діджиталізація суспільства виступає новітнім трендом розвитку соціальної економіки. Взагалі цифрова трансформація, як й глобальні тренди інноватизації та інтелектуалізації, відіграють ключову роль у модернізації економіки на всіх рівнях, що відображається й у розвитку соціальної сфери. Не викликає сумнівів, що свій вплив діджиталізація економіки на соціальну сферу країн здійснює через зайнятість населення (нетрадиційні форми зайнятості, нові професії), систему охорони здоров'я (лікування смертельних хвороб, підвищення тривалості життя), рівень життя населення (доходи, заробітна плата) та якість життя населення (розширення асортименту товарів, можливість замовляти товари через Інтернет) [22].

Водночас, діджиталізація характеризується не виключно позитивним впливом на розвиток суспільства та світової економіки. Як нам відомо, багато

виробничих процесів замінюють роботами, таким чином зростає проблема безробіття. Також внаслідок стрімкого розвитку діджиталізації та роботизації мають місце структурні зміни у регіональній системі розміщення факторів виробництва.

Не дивлячись на це, функціональна частина діджиталізації позитивно впливає на розвиток глобальної економіки, а активний розвиток соціальних мереж має вплив на ментальність та свідомість людей, тим самим формуючи культурні та моральні цінності.

Звернемо увагу на те, що саме завдяки діджиталізації, інформатизації, технологізації, мережевізації та платформації ми отримали можливість продовжувати наше повсякденне життя в умовах пандемії коронавірусу. А саме, віддалено працювати, навчатись, організовувати наради та семінари, продавати товари в інтернеті, підтримувати бізнес, економіку. Як виявилось, міжнародні економічні відносини мають здатність підлаштовуватись під світові процеси, на які вплинути неможливо. Час пандемії Covid-19 показав нам важливість переходу в онлайн формат та розвитку діджиталізації. Безумовно, велика кількість країн взяла за мету перейняти досвід діджиталізованих держав, щоб залишатись конкурентоспроможною у системі міжнародних економічних відносин.

Одним з сучасних трендів є постпандемічність розвитку міжнародних економічних відносин та глобальної економіки в цілому. Постпандемічний розвиток можна охарактеризувати такими ознаками:

- великим перерозподілом ринків товарів, послуг, інтелектуальної власності, капіталів між суб'єктами господарювання на користь тих, хто менш закредитований, має вільний капітал для вигідного придбання нових активів;
- поглиблення соціальної нерівності міжкраїнової та внутрішньокраїнової;

- зростання ролі та міри втручання держави в соціально-економічні процеси;
- поглиблення впливів негативних наслідків глобальних проблем і викликів для країн із транзитивною економікою та економікою, що розвиваються [22].

Таким чином, можна виділити ряд факторів на які країнам потрібно звернути особливу увагу в умовах постпандемічного розвитку: фінансування соціальної сфери, а саме, фокус на допомогу громадянам, особливо незахищеним верствам населення, розвиток медицини та забезпечення населення гідним рівнем безкоштовної медицини, мережевізація та платформатизація економіки, для того щоб завжди мати функціонуючу систему в середині країни, створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього бізнесу, створення нетрадиційних та нових форм зайнятості населення. Саме це допоможе ряду країн вийти з ковідної кризи та забезпечити населення належними умовами праці.

Інклюзивність, як новітній тренд розвитку соціальної економіки, спрямована на вирівнювання дисбалансів і диспропорцій у соціальному, економічному, гендерному, екологічному та інших аспектах [22]. За допомогою цього тренду можна провести низку реформ на ринку праці, створити робочі місця для інвалідів, біженців, людей з певними вадами, а також забезпечити всіх однаковими можливостями кар'єрного зростання.

Сьогодні можна з упевненістю сказати, що саме знання роблять нас могутніми, тому свого поширення набула економіка знань, яка є одним з трендів глобальної економіки та розвитку міжнародних економічних відносин. Результати багатьох спостережень та досліджень показали прямий зв'язок між економічним розвитком країни та рівнем її освіти і науки.

Поняття «економіка знань» було введено в науковий обіг австро-американським ученим Ф. Махлупом у 1962 році. У своїй науковій праці

«Виробництво і розповсюдження знань у США» він розглядав економіку знань як окремий сектор економіки, що охоплює сферу освіти, досліджень і розробок, інформаційну діяльність та відіграє вирішальну роль у функціонуванні економічної системи [23]. Адже технології та інновації в сучасному світі є продуктом знань, саме вони дозволяють підприємствам впроваджувати автоматизовані лінії та масштабувати виробництво з метою отримання найбільшого прибутку.

Проаналізувавши всі вищенаведені сучасні тренди міжнародних економічних відносин, варто зазначити, що найважливішим трендом є геополітична нестабільність у світі. Це виступає яскравим прикладом негативного тренду, але тим не менш, геополітична нестабільність та війни мають прямий вплив на міжнародні економічні відносини та світову систему в цілому.

Саме фактор війни та ядерного тероризму змушує країни переглянути своїх партнерів, виробництва, цільові ринки збуту продукції, розміщення материнських компаній та свою міжнародну діяльність в цілому. Тобто, країнам потрібно бути готовими до різних сценаріїв розвитку подій і навчитись будувати міжнародні економічні відносини в умовах нестабільності.

Обов'язковим є соціальний фактор, на прикладі російсько-української війни, а саме, вихід ТНК з ринку росії, впровадження санкцій країнами проти країни-терориста росії. Безумовно, ТНК втрачають колосальні прибутки, країни втрачають партнерів та постачальників важливих продуктів, наприклад газу, але потрібно віддати належне тому, що ми живемо у світі, де міжнародні економічні відносини будуються не на фінансовій вигоді країн та ТНК, а на людських цінностях.

Таким чином, можна зробити висновок, що країни стають партнерами на вигідних умовах, що включають не тільки фінансові аспекти, але й соціальні. А найважливішими трендами міжнародних економічних відносин є глобалізація,

інтеграція, інтернаціоналізація, транснаціоналізація, регіоналізація, інституціоналізація, скорочення життєвого циклу товарів, інтелектуалізація, економіка знань, важливість креативного ресурсу у компаніях, екологізація, діджиталізація, інноватизація, інформатизація, інклюзивність, постпандемічність розвитку та геополітична нестабільність.

Можемо зробити висновок, що всі вищенаведені глобальні тренди міжнародних економічних відносин є взаємозалежними та взаємообумовленими. Індустрія 4.0 та 5.0 значною мірою впливає на підвищення рівня якості життя та рівня споживання. А за рахунок розвитку діджиталізації, інформатизації та платформатизації людству вдалось уникнути глобального колапсу під час пандемії коронавірусу, адже ми змогли організувати свою роботу та навчання в онлайн форматі.

Потенціал використання сучасних трендів міжнародних економічних відносин є колосальним. Його основна мета полягає у об'єднанні спільних зусиль задля соціалізації економік різних країн, стандартизуванні світових соціальних та економічних стандартів, поглибленні міжнародного співробітництва, створенні нетрадиційних форм зайнятості, розвитку високотехнологічних підприємств, удосконаленні блокчейн технології для медицини, посиленні експертності у соціальній економіці для всіх світових гравців.

1.3 Ретроспективний аналіз формування та розвитку українсько-американських відносин

Впродовж свого розвитку Україна, як і всі країни, що розвиваються орієнтувалась на провідні країни світу. Адже в Україні було на меті побудувати міцну політичну, економічну та соціальну систему. Варто зазначити, що відносини

між Україною та США не завжди були стабільними та мають велику кількість суперечностей. Тим не менш, Україна приділяла важливу увагу розвитку двосторонніх відносин на всіх етапах свого розвитку.

Відносини між Сполученими Штатами Америки та Україною офіційно беруть свій початок у 1992 році після проголошення незалежності України. З розпадом Радянського Союзу у Європі сформувалась нова політична ситуація, але основною проблемою на початкових стадіях розвитку відносин між США та Україною було те, що наша держава сприймалась через призму відносин з росією, що мало негативний вплив на взаємодію з Америкою.

Проблема двосторонніх відносин США та України знайшла своє відбиття у роботах значної кількості політологів як зарубіжних, так і вітчизняних, серед яких вже згадуваний американський науковець-геостратег З. Бжежинський, який досліджував зовнішню політику Сполучених Штатів та вагомість українсько-американського партнерства; група українських експертів з Міжнародного центру перспективних досліджень (МЦПД) під проводом А. Гетьманчук, яка розглянула основні аспекти взаємовідносин України та США та виробила практичні рекомендації щодо їх покращення; українські дослідники Д. Лакішик, сферою інтересів якого виступають трансатлантичні відносини, та Г. Мерніков, який присвятив увагу вивченню особливостей формування зовнішньої політики США останніх та найближчих років, а також наслідки для України від “перезавантаження” відносин між США та РФ [24].

Варто зазначити, що за часи правління Дж.Буша-старшого уряд США був сфокусований на розвитку України, адже ще на той момент Україна не сприймалась як окрема держава, а повністю залежала від впливу росії, на думку американських політиків та урядовців. Тому гостра зацікавленість Америки була у отриманні швидких результатів від реформ, які проводила росія. Отже, у період з 1992 по 1993 рік стратегічним партнером для Сполучених Штатів виступала росія,

а не Україна. Тим більше, росія мала великий вплив на всі політичні та економічні процеси в середині України, тому відділення від радянського простору та позиціонування себе як окремої незалежної держави коштувало нам великих зусиль.

Ще одним фактором, який негативно вплинув на розвиток українсько-американських відносин стало загострення уваги США на ядерному потенціалі України. На той час Штати активно наполягали на ядерному роззброєнні України, тому питання пов'язані з цим відразу ж витісняли всі інші аспекти взаємодії між двома країнами. Варто зазначити, що протягом певного часу проросійські партії США сприймали Україну як потенційну загрозу безпеці, тому всі контакти та договори одразу ж блокувались.

Водночас, міжнародна економічна діяльність України на початкових етапах її самостійного розвитку була абсолютно нетиповою для пострадянських країн, тому багато країн ставились до нашої держави з обережністю та цікавістю. Необхідно також зазначити, що Україна має унікальну мінерально-сировинну базу та знаходиться на перетині важливих торговельних шляхів, тому маючи при цьому статус ядерної держави, вона становила загрозу для конкуренції у світовому просторі.

Певні зміни щодо сприйняття України внесли не американські політики, а законодавці — конгресмени Палати представників Конгресу США (візит в Україну відбувся в квітні 1993 р.), на переконання яких Україну слід розглядати як окрему суверенну державу, прагнення якої до незалежності має бути підтримане з боку США. Одним із перших прихильників перегляду американської концепції щодо України був спеціальний радник держсекретаря США зі зв'язків із новими незалежними державами С. Телботт, на переконання якого у відносинах з Україною необхідно перенести центр ваги з проблем ядерного роззброєння на

широке коло питань співробітництва і на розвиток відносин США—Україна незалежно від відносин із Росією [25].

Прямими угодами, що проклали шлях розвитку двостороннього співробітництва, стали Угода про здійснення програми «Корпусу миру» в Україні та Угода про сприяння капіталовкладенням, укладені у травні 1992 р. президентами держав Л.Кравчуком і Дж.Бушем [25].

Слід виділити, що прихід до влади американського президента Білла Клінтона позитивно вплинув на розвиток українсько-американських відносин. У 1994 в Москві Л. Кравчук, Б. Клінтон та Б. Єльцин підписали тристоронню угоду щодо ядерного роззброєння України. Відповідно до якої Україна зобов'язалась знищити ядерну зброю протягом наступних 7 років.

Разом з цим договором Україна отримала гарантії безпеки від Сполучених Штатів Америки у разі україно-російського конфлікту та мала можливість відстоювати свої інтереси перед економічно могутнішою росією. Беремо сміливість стверджувати, що підписанням цього договору росія та США досягли поставлених цілей, а для України це була одна з найбільших помилок. Адже аналізуючи сучасне положення України, можна впевнено сказати, що ніяких гарантій в 1994 ми не отримали. Незважаючи навіть на той факт, що в договорі були прописані пункти щодо визнання незалежності України, її суверенітету та територіальної цілісності з боку росії та США.

Водночас, Україна отримала можливість активно будувати економічні та політичні відносини зі Сполученими Штатами Америки. Сторони досягли згоди про поширення на Україну дії Генеральної системи преференцій, підтримку вступу України до ГАТТ/СОТ, а також допомогу у створенні в Україні системи національного контролю за експортом. З боку США було розширено фінансування приватних інвестицій та демонтажу стратегічної ядерної зброї, збільшено

технічну й гуманітарну допомогу для полегшення соціальних наслідків перехідного періоду на шляху до ринкової економіки [25].

Важливим фактором, який вплинув на розвиток відносин між Україною та США стало підписання Хартії українсько-американського партнерства, дружби і співробітництва у 1995 році, а також підписання ряду документів про проведення спільних досліджень космічного простору, адже США відразу помітили потенціал України у науково-технічних розробках.

Основним поштовхом до економічної та торговельної співпраці між Україною та США стало підписання Спільної Заяви про створення Українсько-американської Комісії сприяння розвитку торгівлі та інвестиціям. Детальніше нормативно-правове регулювання торгово-економічних відносин між США та Україною наведено в додатку 3. Фактично стратегічне партнерство відбулось після створення міждержавної комісії з економічних політичних, торговельних та питань безпеки 19 вересня 1996 року.

Зауважимо, що Сполучені Штати Америки були зацікавлені у економічному розвитку України, оскільки, так як згадувалось раніше, високо оцінювали її потенціал. Протягом довгого часу Україну отримувала чималу фінансову допомогу від США, але через високий рівень корупції в країні та ряд інших проблем нам не вдалось на той час досягти рівня розвитку економіки на який ставили свої ставки США. Це викликало роздратування у уряду США, тому вони дійшли висновку, що Україна є типовою країною СНД з проблемами, адже її бажання стати розвиненою європейською державою не відповідало дійсності.

Часи президентства Дж. Буша-молодшого були не найкращими для розвитку українсько-американських відносин, адже його політика відкрито показувала, що США не зацікавлені у фінансуванні розвитку України. В той час як політична та економічна ситуація за часів правління Ющенка відкрито демонструвала бажання

України до євроінтеграції, тому його відставка вплинула не найкращим чином на українсько-американські відносини. Стосунки покращились вже в 2000 році, коли Штати зазнали терористичного нападу, а Україна в свою чергу дозволила використовувала свій повітряний простір для військових літаків США з правом на посадку.

Серед найважливіших напрямів співпраці України та США в 2000-х роках слід виділити: розширення демократії в Україні, підтримка з боку США щодо вступу України до НАТО та СОТ, збільшення товарообороту між країнами, інвестиції в українську промисловість.

На початку квітня 2005 р. В. Ющенко здійснив офіційний візит до США. За підсумками зустрічі президентів прийнято заяву, в якій зазначається, що США і Україна вступили в нову еру стратегічного партнерства. Як відомо, жоден з лідерів країн Східної Європи (крім Б. Єльцина) не досяг такої підтримки США. На переконання української сторони Україна і США є стратегічними партнерами. Президент США Дж. Буш всіляко наголошував, що Вашингтон готовий надати Києву максимальну підтримку в обмін на «розширення демократії і свободи». США підтримали Україну і у просуванні до євроатлантичної інтеграції, а саме в отриманні Плану дій до членства (ПДЧ) в Північноатлантичному Альянсі [25].

Обсяги зовнішньої торгівлі між Україною та США почали істотно зростати з 2005 року, що стало результатом укладання великої кількості угод щодо економічної співпраці. Необхідно зазначити, що істотну підтримку від США Україна отримала після того, як долучилась до подій світового масштабу у Ірані.

У 2008 році була укладена двостороння Угода про торговельне та інвестиційне співробітництво. Поштовхом для цього слугував вступ України до СОТ, що відбулось за значної підтримки Сполучених Штатів Америки. Також була

створена Рада з питань торгівлі та інвестицій. Всі вищенаведені факти зумовили поступальний розвиток двосторонніх відносин між державами.

Звернемо увагу на те, що Американська сторона зацікавлена транзитними можливостями України, а також можливостями вітчизняних ракетних технологій зі створення і вдосконалення міжконтинентальних балістичних ракет. Є перспективи щодо використання українських ракетних технологій для створення національної ПРО США. Україна, скориставшись такими пропозиціями, могла б забезпечити свої оборонні підприємства західними замовленнями та збільшити шанси на приєднання до Північноатлантичного альянсу [25].

З 2010 року українсько-американські відносини розглядались через призму відносин США з росією. У зверненні до Конгресу американський дипломат зазначив: “Були спекуляції, що зусилля адміністрації Б. Обама з покращення відносин з Росією будуть якимось чином загрожувати інтересам України. Це не було й не буде правдою. Відновлюючи відносини з Росією, ми знову підтвердили суверенітет України та її сусідів. Ми не вважаємо, що партнерство з однією країною повинно здійснюватися на шкоду іншій. Наша головна мета – стимулювати перехід до миру, де багато партнерів, світу, де держави – однодумці можуть робити спільну справу. Сильна та незалежна Україна – це добре для Росії, добре для регіону й добре для всього світу” [24].

За часів правління В. Януковича розвиток двосторонніх відносин не входив в сферу інтересів США. «У сьогоднішньому світі, нам загрожують не так «імперії зла», як країни, які розвалюються на очах», – зауважив тодішній президент США Барак Обама [27].

Сполучені Штати Америки надали дипломатичну підтримку Україні, коли відбулась Революція Гідності в 2014 році. Україні вдалось довести те, що їй не цікавий «русский мир» і замість цього вона бере курс до євроінтеграції. Що

відповідно спричинило невдоволення у росії і спровокувало анексію Криму та розгортання збройного конфлікту на Донбасі. Звичайно ж такі події привернули увагу США. В результаті чого, Сполучені Штати Америки засудили дії росії, ДНР/ЛНД були визнані терористичними організаціями та були запроваджені жорсткі санкції проти країни-терориста.

У 2015 році в США створили двопартійну Групу підтримки України, яка включала в себе 16 сенаторів. Сполучені Штати завжди стояли на боці збереження суверенітету України, її територіальної цілісності, тому Конгрес представив декілька десятків проєктів законів щодо України. Поряд з тим, було прийнято рішення щодо поставок важкого озброєння.

У 2015 році віце-президент Джо Байден виступив у Києві з промовою, то були натхненні слова: «Будь ласка, не втрачайте можливості, не гайте час. Скористайтесь нагодою! І будуйте краще майбутнє для людей України» [27]. "Одна з головних цілей нашого візиту – це нагадати українському народові та світу ..., що ми, Сполучені Штати, не забули про Україну, що Україна залишається в центрі наших національних інтересів" [28].

Тісні стосунки Сполучені Штати Америки та Україна відновили у квітні 2021 року. Причиною стало накопичення російських військ біля кордону України. США висловили свої побоювання щодо російського вторгнення. У серпні 2021 відбулась зустріч Зеленського та Байдена в США, на той час Зеленський вимагав чіткого плану щодо вступу України до НАТО та фактично отримав відмову від США.

Перед початком повномасштабного вторгнення росії на територію України стосунки між Зеленським та Байденом були не найкращі. Сполучені Штати Америки відкрито критикували несерйозність українського апарату правління щодо реальної загрози вторгнення та якоюсь мірою засуджували її дії. В свою

чергу українські політики з осудом ставились до Америки за перебільшення загрози.

Таким чином, на початок повномасштабного вторгнення стосунки між 2 країнами були досить складними. Адже США не розуміли, як можна допомогти країні, якщо вони самі не вбачають реальної загрози. Більше того, закриття американського посольства в Україні до початку повномасштабного вторгнення мало негативне відображення на економіці нашої країни.

Наразі в українсько-американських відносинах ми спостерігаємо розквіт дозованої підтримки Вашингтона, для якої є низка пояснень. Причому, пояснень як формальних, котрими на закритих брифінгах діляться у Пентагоні – на кшталт складної логістики та недостатньої кількості тренуваних військових управлених системами на кшталт HIMARS. Так і неформальних пояснень, чи не основне з яких зводиться до постійної оцінки Адміністрацією «ескалаційних ризиків». Такий підхід дозволяє після кожної нової партії озброєнь проаналізувати, яким чином на цю партію реагує путін, як змінює це курс війни, як паралельно розвиваються події в самій рф на фоні запроваджених санкцій та втрат на полі бою і, нарешті, наскільки українські військові дотримуються своїх зобов'язань щодо використання зброї [29].

Сутність вищевикладеного зводиться до того, що на сьогоднішній день, враховуючи воєнний стан в Україні та важку ситуацію загалом, Сполучені Штати Америки є основним стратегічним партнером у поставці зброї. Оскільки, 9 травня 2022 року був підписаний закон про Ленд-ліз для України, це допомогло нам значною мірою змінити хід війни в свою користь.

Таким чином, провівши ретроспективний аналіз розвитку взаємодії України та Америки, можна зробити наступні висновки:

1. Стосунки між США та Україною завжди розвивались динамічно. Обидві сторони розглядають один одного як стратегічного партнера.
2. США безпосередньо мають вплив на ГПП України.
3. Сполучені Штати завжди були зацікавлені у покращенні інвестиційного клімату в Україні.
4. Високий рівень тіньової економіки та корупції в Україні протягом довгого часу підривали довіру американського уряду.
5. Довгий час стосунки з Україною сприймалися США через призму взаємовідносин з росією. Ситуація змінилась після Революції Гідності в 2014 році.
6. На сьогоднішній день США є основним експортером зброї для України, що значною мірою змінює хід війни на нашу користь.
7. США заявили, що будуть брати участь у післявоєнному відновленні України.

РОЗДІЛ 2

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБЛИВОСТЕЙ РЕАЛІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИХ ВІДНОСИН

2.1 Двостороння торгівля між Україною та США

Після здобуття незалежності Україна відчула гостру потребу у налагодженні міжнародних економічних відносин зі світовими лідерами. Оскільки, Сполучені

Штати Америки мають найпотужнішу економічну систему, Україна прагнула побудувати міцні економічні відносини саме з ними.

Торговельні відносини між Україною та Сполученими Штатами Америки беруть свій початок з 1994 року, коли була підписана Спільна заява про створення Українсько-американської комісії сприяння розвитку торгівлі та інвестиціям. Це стало поштовхом для нарощування обсягів товарообороту між країнами. Але така тенденція спостерігалась недовгий час, і вже в 2003 році зовнішня торгівля між 2 країнами перебувала в стані структурної кризи та характеризувалась найменшими обсягами за всю історію.

Період Помаранчевої революції (2004-2005 рік) значною мірою привернув увагу американських партнерів до України та за рахунок зміни вектору зовнішньоекономічної стратегії обсяги торгівлі зросли. Динаміка зовнішньоторговельного обороту між Україною та США з 2004 по 2008 рік мала позитивну тенденцію. У 2008 р. зовнішньоторговельний оборот між двома країнами зріс до найвищого рівня за останні 20 років – до 4,76 млрд. дол. США, що у 9,6 рази більше ніж у 2003 р., коли обсяг зовнішньої торгівлі товарами мав найменші показники з 1994 р. і знизився до 493 млн дол. США (рис. 2.1) [30].

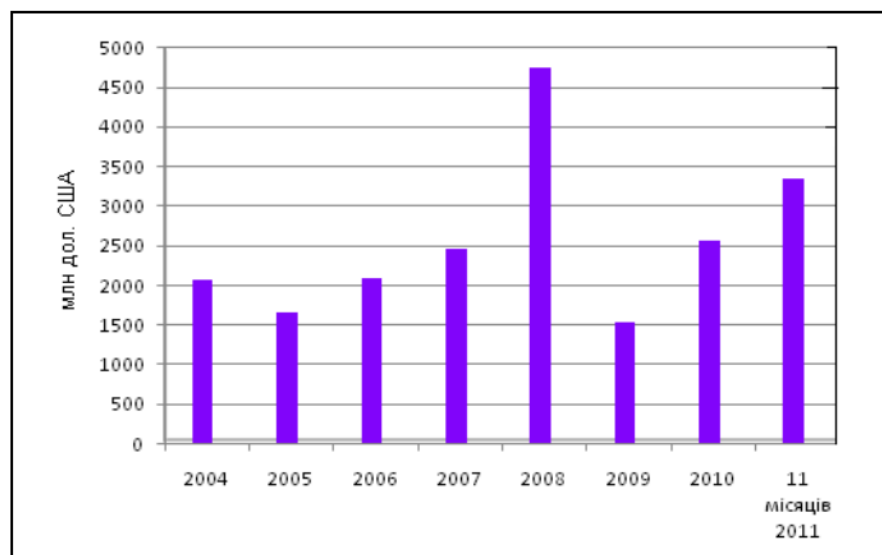

Рис. 2.1. Динаміка зовнішньоторговельного обороту торгівлі товарами між Україною і США у 2003–2011 рр.

Джерело: [30]

Слід додати, що таких успіхів у зовнішньоторговельній діяльності вдалось досягти за рахунок того, що обидві країни були націлені на зменшення бар'єрів у торгівлі та забезпеченні вільного доступу до ринків. Економічна криза 2008 року негативно вплинула на розвиток торгівлі між Україною та США і це знайшло своє відображення у істотному зменшенні обсягів торгівлі. Поряд з тим, зміна у зовнішньому попиті та внутрішньому споживанні також мала вплив на торговельні процеси між 2 країнами. Але вже в 2010 році США ввійшли у вісімку головних торговельних партнерів України і обсяги зовнішньоторговельного обороту торгівлі товарами зросли в 1,6 рази у порівнянні з 2009 роком.

Товарна структура експорту продуктів до США у 2010 році включала чавун і сталь та вироби з них, продукти неорганічної хімії, енергетичні матеріали, нафту та продукти її перегонки, добрива різних видів, електричні машини, устаткування та їх частини. Тобто, можна зробити висновок, що основу експорту складали сировинні матеріали без доданої вартості. Слід зауважити, що це виступає однією з найбільших проблем українського експорту дотепер. Сировинна модель економіки України потребує структурних змін, адже виробничі потужності дають нам можливість створювати додану вартість на товари та експортувати їх за вищою ціною. Тим не менш, експортна структура є досить диверсифікованою.

Імпорт американської продукції до України у 2011 р. становив понад 2,3 млрд дол. США. Основними статтями американського імпорту до України були вугілля, машини та обладнання, літаки, аеронавігаційні та космічні апарати, транспортні засоби, ядерні реактори, бойлерні машини, хімічні штапельні волокна, прилади та оптичні апарати, полімерні матеріали, пластмаси та вироби із них, мінеральні продукти, м'ясо птиці тощо [30].

Серед основних послуг, що експортувались до США у 2011 році можна виділити: транспортні, комп'ютерні, фінансові, ділові, професійні, технічні та послуги зв'язку. В свою чергу, головними статтями імпорту в Україну з США були державні, фінансові, транспортні, ділові, професійні, технічні, роялті та ліцензійні послуги.

Підкреслимо, що великих успіхів вдалось досягнути у сфері міжрегіонального співробітництва України та США. На це вплинули наступні фактори: покращення інвестиційного клімату, налагодження бізнес та політичних контактів, розвиток торгово-економічного та інвестиційного співробітництва між вказаними країнами. Результатом створення партнерських відносин на сьогоднішній день виступає ефективна співпраця окремих міст та областей України з окремими штатами та містами США. Створення конструктивного діалогу на регіональному рівні є запорукою інтенсифікації подальших відносин між Україною та Сполученими Штатами Америки.

Характеризуючи торговельні відносини між вищезазначеними країнами у період з 2011 по 2015 рік, необхідно зазначити, що пріоритетними напрямками залишались підтримка вітчизняних експортерів щодо виходу на ринок Сполучених Штатів Америки, залучення інвестицій в економіку України а також прискорення динаміки торгівлі та збільшення обсягів товарообороту.

Рис. 2.2 демонструє, що з 2011 по 2015 рік зберігалася тенденція до зменшення обсягів торгівлі. Зокрема, в 2015 році обсяги зменшились майже в 2 рази, порівняно з 2011.

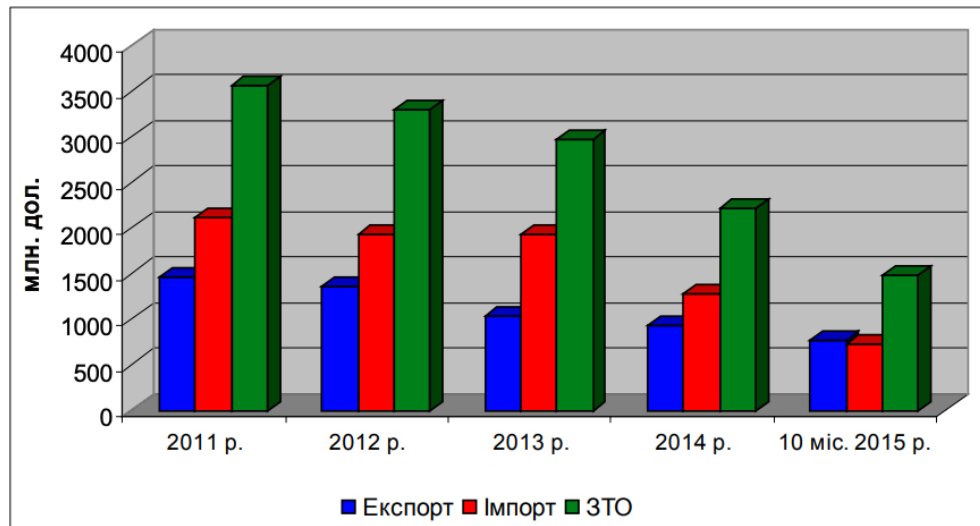

Рис. 2.2. Динаміка обсягів торгівлі товарами між Україною та США, млн. дол.

Джерело: [31]

При цьому імпорт товарів у всі роки переважав над експортом. Найбільший відрив між ними зафіксовано в 2013 р. – 888 млн. дол. Та вже у 2015 р. цей відрив значно скоротився і становив 32,4 млн. дол. [31]. Детальніше динаміку обсягів торгівлі між Україною та США з 2011 по 2015 рік наведено у Таблиці 1.

Таблиця 1

Динаміка обсягів торгівлі товарами між Україною та США, млн. дол.

	2011	2012	2013	2014	10 міс – 2014 р.	10 міс. – 2015 р.	Співвідношення	
							2015 р.	2014 р.
							%	+/-
Експорт	1460	1352, 2	1035,9	934	788.3	759.7	96.4	-28.6
Імпорт	2104	1936, 0	1923,9	1278,0	1049.3	727.3	69.3	-322.0

Сальдо	-644	-583,8	-888	-344	-261	32.4	-	-
ЗТО	3564	3288, 2	2959,8	2212	1837.6	1487	80.9	-350.6

Джерело: [31].

При цьому відбулося падіння експорту українських товарів до США на 3,6% (або на 28,6 млн. дол.) та на кінець жовтня 2015 р. становило 759,7 млн. дол. Водночас імпорт американської продукції в Україну впав на 30,7% (або на 322 млн. дол.) та склав загалом на кінець звітного періоду 727,3 млн. дол. [31].

Слід додати, що незважаючи на те, що загальний обсяг експорту зменшувався за відповідний період, 3 основні групи товарів продемонстрували значний приріст. Серед них виділимо:

– насіння і плоди олійних рослин; насіння інше, плоди і зерна – збільшення поставок на 59,7 млн. дол., або на 424,5%, порівняно з аналогічним періодом 2014 р.;

– продукти неорганічної хімії – збільшення поставок на 52 млн. дол. (на 62,5%); – молоко та молочні продукти; яйця птахів; натуральний мед; харчові продукти тваринного походження – збільшення поставок на 16,4 млн. дол. (на 97,4%) [31].

Відомо, що найбільшим торговельним партнером України до 2014 року була росія, тому Україна відчула гостру потребу геополітичних змін у економічній співпраці. Завдяки підтримці США торгово-економічні відносини двох країн значно покращились.

Аналізуючи торгівлю між Україною та США з 2015 по 2021 рік, варто зазначити, що найбільший спад в динаміці експорту товарів з України спостерігався в 2016 році, що яскраво зображено на рис. 2.3. Одночасно, саме в ці роки імпорт переважав над експортом.

Рис. 2.3. Динаміка зміни кількості експорту товарів в Сполучені Штати Америки за 2002-2018 рік

Джерело: [32]

З 2016 року Україна почала нарощувати обсяги торгівлі зі Сполученими Штатами Америки, кількісні показники експорту та імпорту з 2002 по 2021 рік наведено в додатку К. За рахунок збільшення поставок продукції машинобудування сільськогосподарського призначення, обсяги імпорту значно збільшились. Навіть, незважаючи на зміну у внутрішньому попиті, висока якість техніки, яка імпортувалась, вплинула на збільшення обсягів імпорту з США. Динаміка зміни кількості імпорту товарів зі Сполучених Штатів Америки за 2002-2018 рік наведена на рис. 2.4. Найбільшими групами в імпорті є продовольчі товари та продукція машинобудування. Частка легкових автомобілів в імпорті продукції машинобудування становить у середньому близько 20% та зумовлює коливання обсягів імпорту цієї групи відповідно до рівня доходів.

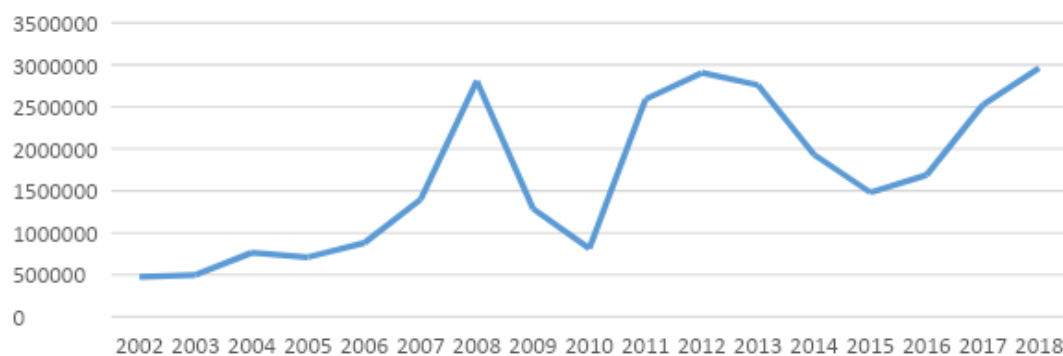

Рис. 2.4. Динаміка зміни кількості імпорту товарів зі Сполучених Штатів Америки за 2002-2018 рік

Джерело: [32]

Крім цього, слід проаналізувати структуру експорту послуг в Сполучені Штати Америки. Найбільшу частку складають інформаційні, комп'ютерні та послуги у сфері телекомунікацій. Щодо імпорту ситуація дещо відрізняється. Найбільшу частку імпорту складають послуги пов'язані з використанням інтелектуальної власності, роялті та послуги приватним особам. З вищенаведеного можна зробити висновок, що ці напрямки слід активно розвивати в Україні, щоб зменшити потребу в імпорті.

В Україні існує тенденція експортувати більше товарів, ніж послуг до США. До топ-5 товарів входять: чорні метали, вироби з чорних металів, електричні машини, літальні апарати, молоко та молочні продукти, яйця птиці, натуральний мед. Головною проблемою України залишається те, що вона експортує здебільшого сировинні матеріали.

Проаналізувавши товарну структуру торгівлі України з Америкою за 2020 рік, що відображена в додатку Л, видно, що найбільше Сполучені Штати Америки імпортують чорні метали і це є основним джерелом прибутку. Щодо імпорту, то Україна імпортує велику кількість харчових продуктів, алкогольних та безалкогольних напоїв, ядерні реактори, котли, машини.

Зовнішньоторговельний оборот товарів і послуг з США у 2019 році збільшився на 9,1% (на 507,0 млн дол.) і становив 6,1 млрд дол. Експорт товарів і

послуг збільшився на 6,8% (на 143,9 млн дол.) і склав 2,3 млрд дол. Імпорт товарів і послуг збільшився на 10,6% (на 363,1 млн дол.) і становив 3,8 млрд дол. Сальдо торгівлі товарами і послугами склалося від'ємним у сумі 1,5 млрд дол. та погіршилось у порівнянні з показниками 2018 року на 219,2 млн дол. [34].

У 2020 році імпорт з США склав \$2,16 млрд. Основними продуктами, які імпортувала Україна, були автомобілі (\$686 млн), вугільні брикети (\$414 млн) і заморожена риба (\$63,1 млн). Впродовж останніх 25 років експорт Сполучених Штатів в Україну зріс на 10,2%.

Експорт з України до США у 2020 році склав \$1,11 млрд. Основними продуктами, які експортувала Україна, були чавун (\$540 млн), олія (\$56,4 млн) і чавунні труби (\$44,9 млн). Протягом останніх 25 років експорт України до Сполучених Штатів зріс у річному вимірі на 4%.

Товарообіг між Україною та США у 2021 році склав 4,52 млрд дол. Україна має негативне сальдо у торгівлі зі Сполученими Штатами, адже обсяг імпорту з України (1,99 млрд дол.) становить менше за обсяг експорту з США (2,53 млрд дол.) [35].

У зв'язку з повномасштабним вторгненням росії на територію України у лютому 2022 року, зовнішня торгівля України зіштовхнулася з певними викликами та проблемами. У період із серпня 2021 року по серпень 2022 року експорт скоротився на 68,2%, тоді як імпорт зріс на 7,22%. Слід зазначити, що Україна експортувала на 261% більше меду до США, ніж в минулому році та на 356% більше діамантів.

У 2021 році Україна внесла пропозицію щодо створення зони вільної торгівлі з США. Передумовою цього рішення стало те, що Україні потрібно було зміцнювати економіку, поповнювати резерви та витратити їх на оборону, так як війна тривала з 2014 року. Також, варто зазначити, що в аграрній сфері стратегічні відносини між Україною та США набувають стрімкого розвитку, тому відкритість економіки грає важливу роль для покращення макроекономічного становища

держави. Інакше кажучи, чим відкритішу економіку ми маємо, тим позитивніше це впливає на торгівлю та виробництво. Для цього нам потрібно розвивати наш експорт у напрямку збільшення доданої вартості, щоб зробити його конкурентоспроможним.

Двостороння торгівля між Україною та США протягом останніх років характеризувалась стійкою тенденцією до зростання. Однак, в 2020 році світова економічна кризи, спричинена пандемією COVID-19, негативно вплинула на позитивну динаміку розвитку двостороннього товарообігу. Результати 2021 року засвідчили відновлення зростання обсягів двосторонньої торгівлі між Україною та Сполученими Штатами [36].

На сьогоднішній день можна впевнено сказати, що найпріоритетнішими напрямками українського експорту до США є продукція хімічної промисловості, товари народного вжитку, продукти харчування, легка промисловість та машинобудівна продукція. Щодо послуг, слід виділити ІТ, телекомунікаційні та транспортні послуги.

Проаналізувавши двосторонню торговельно-економічну та інвестиційну співпрацю України та США, можна виділити пріоритетні напрямки: розширення торгівлі, покращення інвестиційного клімату в Україні, створення зони вільної торгівлі з США, захист інтелектуальної власності, покращення корпоративного управління та прийняття економічних реформ в Україні.

З метою покращення бізнес клімату у торговельно-економічних відносинах, потрібно створити сприятливі умови для партнерства на рівні українських та американських підприємств. Таким чином, збільшиться участь країн у економіках один одного. Перш за все, у таких сферах як сільське господарство, енергетика та інфраструктурна розбудова.

Проведений аналіз торговельно-економічних зв'язків України та США показав нам, що за останні роки відбулася значна зміна у динаміці зовнішньоторговельної співпраці між 2 країнами та Україна стала одним зі

стратегічних партнерів США на світовому ринку, здобувши низку конкурентоспроможних переваг. Проте існує ряд факторів, які гальмують розвиток економічних відносин вищезазначених країн, найхарактернішими серед них є повномасштабне вторгнення росії на територію України, недостатня кількість економічних реформ, проведених Україною до початку війни, сировинна структура експорту та різкі регіональні диспропорції у розподілі експортно-імпортних операцій товарами у торгівлі регіонів України з партнерами у США.

Безумовно, стратегічне партнерство з США дає Україні дуже велику кількість переваг, забезпечує стійкий економічний розвиток нашої держави, дає можливість зайняти конкурентоспроможне місце у світовому політичному, економічному та культурному просторі та підштовхує до досягнення високих соціальних стандартів.

Розвинена договірно-правова база, ефективні механізми регулювання економічних відносин, спільні демократичні цінності та стабільні принципи співробітництва є запорукою подальшого поступального розвитку українсько-американських відносин у торговельній сфері.

Головними перевагами зовнішньоекономічної діяльності з США є диверсифікація та поліпшення української структури експорту товарів та послуг, доступ до нових технологій, інтеграція до міжнародних організацій та структур, зменшення енергетичної залежності України та підвищення рівня життя населення.

За останній час політичні та економічні контакти зазнали певних змін, це зумовлено війною в Україні, але навіть в такий час не можна заперечувати високий рівень міжнародних відносин між країнами. Адже, США є основним постачальником зброї для України, тому конструктивний діалог на рівні країн та допомога, яку надають Сполучені Штати сьогодні для нашої держави є запорукою інтенсифікації торговельних відносин у післявоєнний період.

Отже, незважаючи на потенціал Сполучених Штатів Америки, Україна є не головним торговельним партнером на сьогоднішній день. Це пояснюється незацікавленістю Штатів в українському експорті через його сировинну структуру, та веденням воєнних дій на території України. Беремо сміливість стверджувати, що у післявоєнний період економічні відносини України та США покращаться так як багато країн ЄС висловили свою готовність взяти участь у відбудові інфраструктури та промисловості України. На сьогоднішній день нарощування експортного потенціалу можливе через сферу послуг, а саме, розвиток креативних індустрій. Адже на сьогоднішній день багато виробництв в Україні припинили свою діяльність, особливо ті, що знаходяться близько до окупованих територій.

Таким чином, Україні слід зробити акцент на експорт послуг до Сполучених Штатів Америки. До війни у сфері послуг, які ми експортували до США лідирували транспортні послуги, тому важливо зміцнювати свої позиції у цьому напрямку. Навіть беручи до уваги перспективи розвитку українського товарного експорту у післявоєнний період, важко спрогнозувати, що ми ввійдемо в топ-5 країн експортерів до Сполучених Штатів Америки. А враховуючи той факт, що США перебувають на 3 місці серед імпортерів українських послуг, ми маємо всі шанси лідирувати в цій сфері.

Аутсорсинг у програмуванні є найбільш актуальною послугою для США, крім того, українці можуть виробляти власні програмні продукти та продавати їх до США. Адже США зацікавлені в українських стартапах у сфері програмування та технологій в цілому.

Отже, Україні необхідно розвивати сферу програмування та дизайну та робити акцент на створенні відеоігор. Це дасть можливість активно нарощувати експортний потенціал малим та середнім підприємствам.

Широкий спектр питань у українсько-американських торговельних відносинах все ще потребує уваги. Серед них варто виділити лібералізацію ставок ввізного мита для українських виробників на американському ринку, підготовку

проекту двосторонньої Угоди про торговельні преференції, законодавчі ініціативи стосовно впровадження вимог відносно локалізації у сфері державних закупівель та посилення захисту прав інтелектуальної власності в Україні у сфері використання ліцензійного програмного забезпечення.

2.2 Економічна, дипломатична та воєнна підтримка США у період російського вторгнення

Сполучені Штати Америки були першими хто передбачив повномасштабне вторгнення росії на територію України. Варто визнати, що за декілька місяців до початку воєнних дій дипломатичні відносини між США та Україною залишали бажати кращого. Адже, український уряд прийняв рішення не оголошувати про реальну загрозу вторгнення, таким чином зберегти економіку на стабільному рівні та запобігти міграції населення з України. Сполучені Штати Америки не були прихильником такого рішення, тому продовжували робити офіційні заяви та публікувати дані воєнної розвідки США щодо загрози повномасштабного наступу росії.

На сьогоднішній день можна аргументувати дії українського уряду, так як оголосивши про реальну загрозу війни, шанси вистояти та зберегти державність зводились би до 0. З іншого боку, існує ряд питань щодо підготовки до повномасштабного вторгнення та рішень, які були прийняті незадовго до цього.

Тобто, активне обговорення Сполученими Штатами Америки цієї теми дуже обурювало Україну, тому що заважало їй втілювати власні плани на державному рівні. А Сполучені Штати в свою чергу робили офіційні заяви, де засуджували бездіяльність українського уряду і вказували, що не знають як допомогти країні, яка свідомо ігнорує загрозу воєнного вторгнення.

Таким чином, дипломатичні стосунки між 2 країнами почали налагоджуватись вже після фактичного вторгнення росії. Вагомим внеском у розвиток відносин стало те, що Володимир Зеленський не прийняв пропозицію щодо власної евакуації з країни, а рішуче заявив, що залишається в Україні до кінця. Слід зазначити, що від початку війни до теперішнього часу Сполучені Штати Америки виступають головним постачальником зброї для України та надають колосальну економічну підтримку нашій країні.

Така позиція вигідна не всім американським політикам і вони не бояться про те відкрито заявляти. Кілька політичних діячів, як-от нещодавно переобрана Марджорі Тейлор Грін, зайняли абсолютно негативну позицію: «За республіканців жодного пенні не піде в Україну»; «Наша країна на першому місці», а нещодавно — твіт, у якому говорилося: «Ми повинні припинити дозволяти Зеленському вимагати гроші та зброю від платників податків США, поки він намагається втягнути нас у Третю світову війну. Україні більше грошей немає. Настав час закінчити цю війну і вимагати миру» [37].

Саме ці тенденції попереджають нас про те, що немає гарантії стабільної економічної та воєнної допомоги від Сполучених Штатів Америки, адже на сьогоднішній день та в майбутньому Україна буде потребувати дуже великі обсяги гуманітарної та воєнної допомоги. Потрібно об'єктивно ставитись до підтримки з боку США, незважаючи на той факт, що на даному етапі вони роблять дуже багато для того, щоб ми виграли цю війну.

Сполучені Штати Америки чітко усвідомлюють, що це їх найкраща інвестиція в боротьбу з путінським режимом та за відстоювання демократичних цінностей у всьому світі. Тому досить непогано для США вести таку війну з росією без жодних військових втрат. Беремо сміливість стверджувати, що вартість такої допомоги є низькою в порівнянні з реальною загрозою для всього світу, яку несе путінський режим.

Важливо виділити стратегічні інтереси США у російсько-українській війні:

- запобігти подальшій ескалації конфлікту та його поширення на країни НАТО;
- переконати дві сторони прийти до мирного рішення;
- захист ліберального порядку;
- уникнення повного колапсу в російсько-американських відносинах.

Важливим кроком стало введення санкцій проти росії країнами ЄС та США. Адже вони завдали значної шкоди економіці саме в довгостроковій перспективі та впливають на здатність росії розвивати та нарощувати військовий потенціал. На рис. 2.5 зображено кількість санкцій введених проти росії та інших країн до початку повномасштабної війни та після.

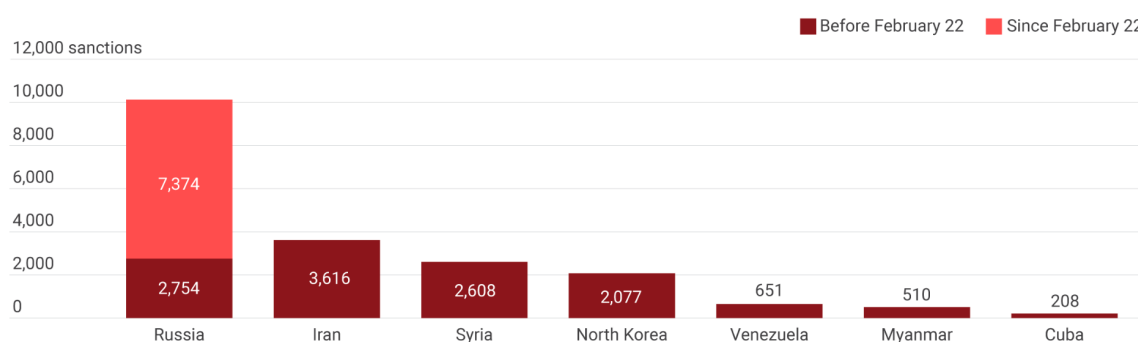

Рис. 2.5. Кількість санкцій введених проти росії до початку повномасштабного вторгнення та після

Джерело: [38]

Тобто, ми можемо зробити висновок, що на сьогоднішній день на росію накладено найбільшу кількість санкцій у світі, що навіть не входить у порівняння з Іраном. А з 24 лютого кількість санкцій зросла майже втричі, що негативно відобразиться на економічній та військовій діяльності в довгостроковій перспективі.

Тим не менш, Сполучені Штати Америки взяли на себе ризик військової ескалації з Росією і продовжують допомагати нам фінансово та постачанням зброї. Слід зауважити, що фінансова допомога, яку надали США Україні в 2022 році перевищує їх бюджети транспорту, праці та торгівлі разом взяти. З 24 січня по 1 липня сума фінансової підтримки склала 43,74 мільярди доларів США. На рис. 2.6 детально зображено фінансову підтримку США та країн Європи за вищевказаний термін.

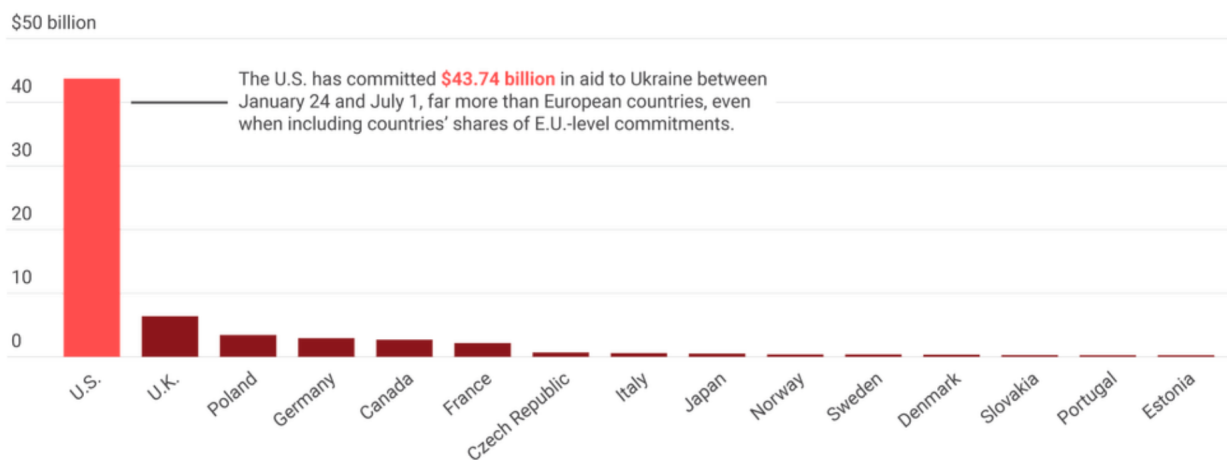

Рис. 2.6. Фінансова допомога Україні з 24 січня по 1 липня 2022 року
країнами ЄС та США

Джерело: [38]

Продемонстрований рисунок свідчить про те, що найбільшу участь у фінансовій підтримці України приймають США, Великобританія, Польща, Канада та Франція. Беремо сміливість стверджувати, що масштаби допомоги від американського уряду перевищують всю допомогу інших країн взятую разом.

Найбільшим побоюванням США є те, що допустивши прояв відкритої агресії росії, це змусить інші держави зробити висновок, що воєнна агресія окупається. Особливо це стосується головного світового конкурента США - Китаю. Таким чином, можна стверджувати, що США повинні вплинути на російсько-українську

війну, щоб не допустити такого в інших країнах. Багато аналітиків вважають, що ситуація України виступає вирішальним фактором у геополітичних змінах в усьому світі. Саме тому, сьогоднішня війна формує нові принципи та правила для країн у світовому масштабі і це загострює необхідність відстоювання демократичних прав та свобод та геополітичної цілісності всіх територій.

На жаль, ця ситуація повернулася на користь Китаю, оскільки Пекін зміг встановити вигідні умови торгівлі з Москвою, розширити доступ на ринок для власних товарів і послуг Китаю та отримати політичний вплив, який незабаром може перетворитися на російську дипломатичну підтримку власних інтересів Китаю. Результат ускладнює велику стратегію США в той час, коли Сполучені Штати та їхні союзники прагнуть уповільнити економічне зростання Китаю та обмежити геополітичний вплив Пекіна [38].

У період з 24 січня 2022 року по 3 серпня 2022 року Сполучені Штати надали близько 52,311 мільярда євро військової допомоги Україні. Детальніше класифікація допомоги зображена на рис. 2.7.

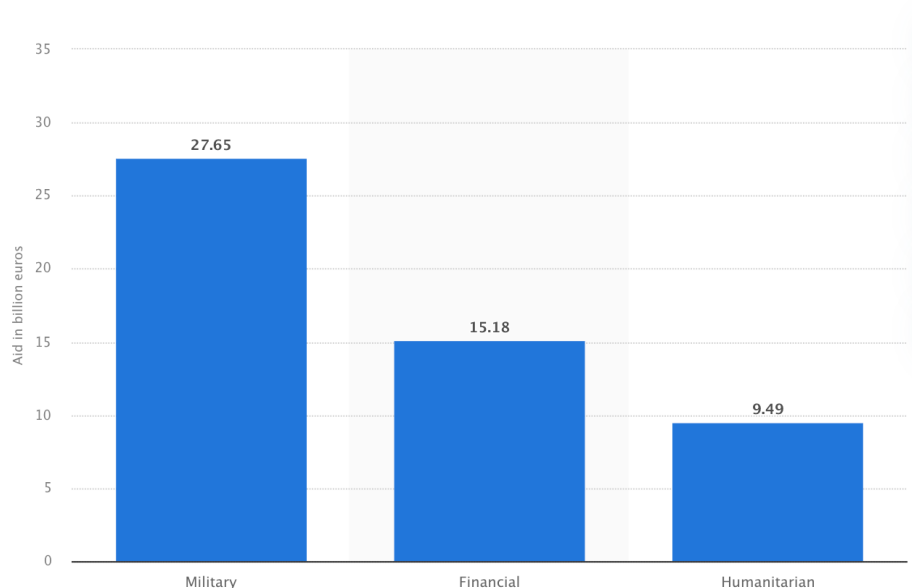

Рис. 2.7. Допомога Україні від США з початку російського вторгнення в 2022 році

Джерело: [39]

Необхідно підкреслити, що військова допомога майже вдвічі перевищує фінансову та втричі гуманітарну допомогу. Що говорить про те, що США зацікавлені в тому, щоб Україна дала гідну відповідь росії на військовому фронті. Про це також свідчить підписання Ленд-лізу для України 10 травня 2022 року, що значною мірою змінило хід війни на користь України.

Ці кошти, надані Сполученими Штатами через Світовий банк, дозволяють уряду України протистояти величезному економічному, соціальному та політичному тиску агресії росії в Україні. Ця допомога підтримує роботу основних державних служб, таких як лікарні, школи та комунальні служби, а також забезпечує підтримку рятувальників і пожежників, які щодня рятують життя громадян України. Бюджетна допомога підтримує українців, які ще більше занурилися в бідність з початку війни, включно з малозабезпеченими людьми, людьми похилого віку, дітьми з інвалідністю та внутрішньо переміщеними особами. Це також надасть нові житлово-комунальні субсидії протягом зимового сезону у відповідь на жорстокий напад Путіна на інфраструктуру електроенергетики та теплопостачання України [40].

Кільський інститут світової економіки провів аналітичне дослідження щодо відстеження підтримки України світовими партнерами. На сьогоднішній день допомога США перевищує 60 мільярдів євро. Статистика, наведена на рис. 2.8 показує, що американська допомога втричі перевищує допомогу Європейського Союзу та більш ніж у вісім разів перевищує допомогу британського уряду.

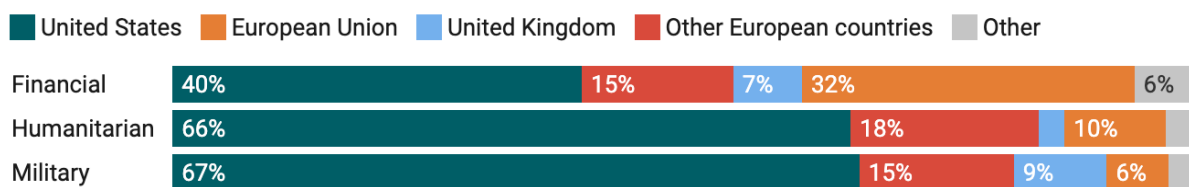

Рис. 2.8. Розподіл допомоги Україні за видами та країнами

Джерело: [41]

Частково це пов'язано з тим, що США мають в наявності зброю, якої немає в інших. Щоб зрозуміти масштаби допомоги США у 2022 році потрібно провести ретроспективний аналіз фінансової підтримки України в цілому. Варто зазначити, що динаміка була не завжди такою позитивною. Військова допомога Україні в період з 2003 по 2013 рік приблизно дорівнювала допомозі Болівії та Казахстану.

Рис. 2.9 ілюструє, що ситуація кардинально змінилась після Революції Гідності в 2014 році, анексії Криму та введення військ на Донбасі. У 2014 фінансовому році військова допомога США Україні більш ніж удвічі перевищила суму, надану в попередньому фінансовому році, з 49 мільйонів доларів США до 91 мільйона доларів США, перш ніж знову подвоїтися у 2015 фінансовому році до 182 мільйонів доларів США.

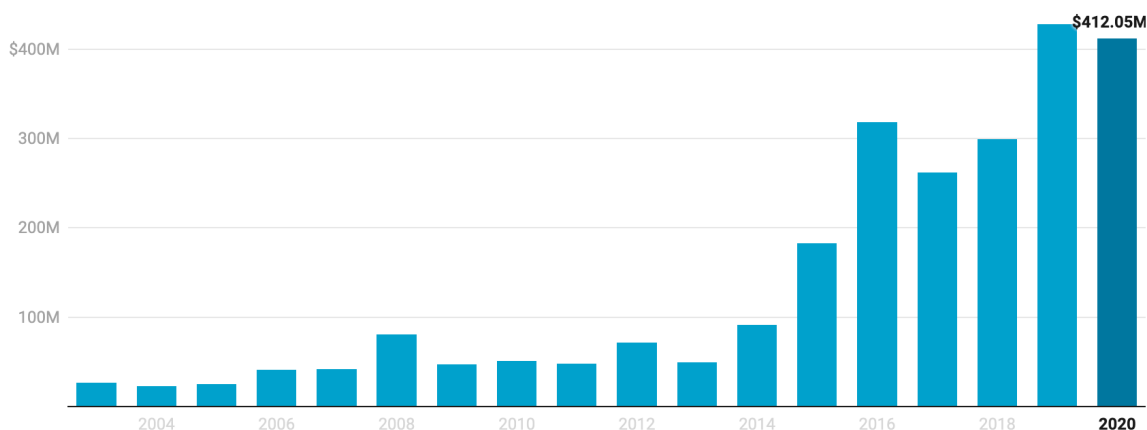

Рис. 2.9. Динаміка військової допомоги США Україні з 2003 по 2020 рік

Джерело: [42]

В цілому з 2014 по 2020 рік ми спостерігаємо позитивну динаміку збільшення розмірів військової допомоги. Напередодні повномасштабного вторгнення росії в Україну військова допомога складала 2,8 мільярда доларів. Допомога США у 2022 році в 6 разів перевищує обсяги за всі 8 років після анексії Криму.

Беремо сміливість стверджувати, що ця цифра перевищує допомогу, яку надавали Сполучені Штати Америки коли-небудь іншій країні за 1 рік з часів холодної війни. Історично так склалось, що найбільше військової допомоги

отримував Ізраїль, але тим не менш, допомога Україні в 2022 році в 5 разів перевищує обсяги допомоги Ізраїлю. В цих фактах ми бачимо колосальність підтримки та відданості Україні та її народу з боку Сполучених Штатів Америки.

Допомога отримана від США майже втричі перевищує весь оборонний бюджет України у 2021 році. Ця допомога надійшла у вигляді тисяч одиниць оборонної техніки та обладнання. За даними Держдепартаменту, серед тисяч предметів, переданих Києву, були: зенітні комплекси Stinger, протитанкові комплекси Javelin, тактичні безпілотні літальні системи Switchblade, тактичні безпілотні літальні системи Phoenix Ghost, безпілотні літальні системи Puma і Scan Eagle, безпілотні кораблі берегової оборони, гаубиці, високоточні артилерійські снаряди, снаряди дистанційних протиброньових мінних систем, ракетно-артилерійські системи високої мобільності, національні передові зенітно-ракетні системи (NASAMS), високошвидкісні протирадіаційні ракети (HARMs), понад 10 тисяч гранатометів і стрілецької зброї, понад 60 мільйонів 200 тисяч набоїв до стрілецької зброї.

Варто зазначити, що характер постачання зброї змінювався з ходом війни, тобто Сполучені Штати Америки поставляють зброю, яка актуальна Україні саме в конкретні періоди часу, наприклад, переносні системи, які виявилися ключовими для невеликих підрозділів та початкових боїв у містах і до зенітно-ракетних систем (NASAMS), які дають можливість Україні йти у контрнаступ та змінювати хід війни в свою користь. Незважаючи на багаторазові попередження росії щодо відповіді на поставку зброї Україні, Вашингтон тільки нарощував свої поставки.

Можна впевнено сказати, що міжнародна військова допомога відіграла велику роль в успішних наступальних операціях України та деокупації територій. Враховуючи високу ймовірність подвоєння воєнного конфлікту в найближчий час, можна зробити висновок, що обсяги допомоги будуть зростати.

Додамо, що на дипломатичному фронті США неодноразово намагались запобігти повномасштабній війні в Україні. Було ініційовано велику кількість

дзвінків та зустрічей з дипломатичними представниками росії, але на жаль безрезультатно. Знаковим можна вважати самміт 2021 року у Женеві, де зустрілись Байден та путін, щоб обговорити широкий ряд питань, зокрема ситуацію в Україні.

Президент Байден на саміті заявив, що Сполучені Штати мають «непохитну відданість суверенітету та територіальній цілісності України». Це була важлива заява, враховуючи нарощування військової сили росії, яке почалося в квітні 2021 року, російсько-українську війну, яка почалася на Донбасі в 2014 році, і триваючу незаконну російську окупацію Криму. Зрештою, дипломатичної риторики виявилось недостатньо, щоб запобігти другому вторгненню росії в Україну [43].

За місяць до воєнного вторгнення відбулась зустріч між росією, США та НАТО, враховуючи нарощування військової техніки вздовж кордонів України, росія продовжувала запевняти, що не має намірів для подальшого вторгнення. В той час, країна-терорист вимагала у НАТО відкликати її запрошення щодо членства України. Альянс відповів росії чіткою відмовою і запропонував провести низку наступних зустрічей для подальшого обговорення цього питання, але російська делегація відмовилась.

Саме тому, росія не залишила жодного іншого вибору, окрім як поставки зброї Україні. Рис. 2.10 в черговий раз демонструє динаміку збільшення військової допомоги Україні в 2022 році та її колосальні масштаби.

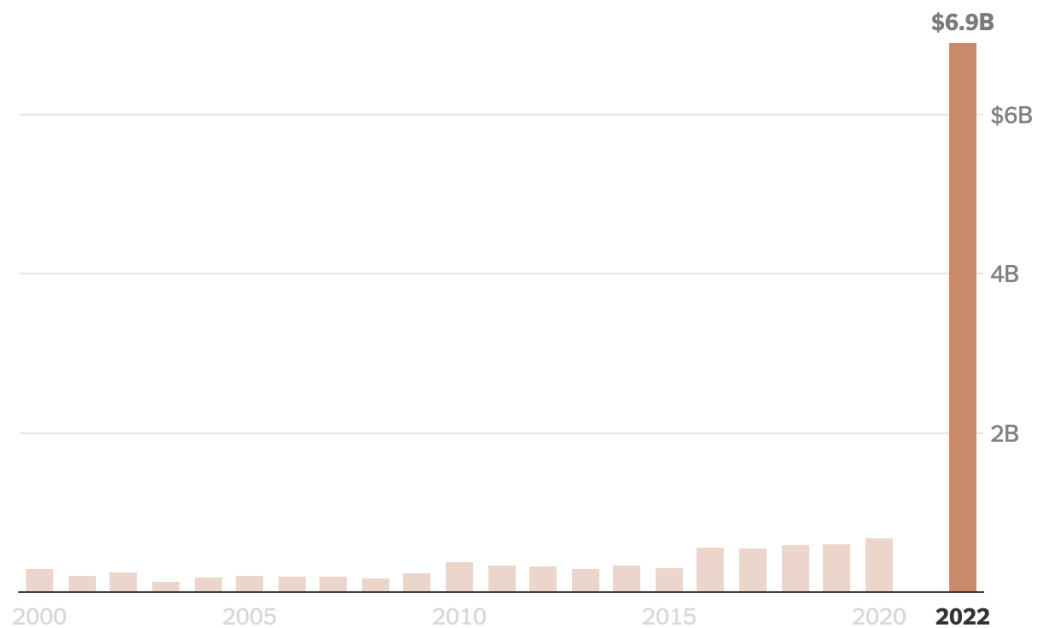

Рис. 2.10. Динаміка військової допомоги США Україні з 2003 по 2022 рік

Джерело: [44]

Ця частина нещодавно наданого пакету допомоги охоплюватиме широкий спектр програм, зокрема:

- \$2,65 млрд. на надання продовольчої та медичної допомоги українцям та сусіднім країнам, які постраждали від війни.
- \$1,4 млрд. на гуманітарну підтримку та розселення українських біженців. За даними Агентства ООН у справах біженців, з моменту вторгнення з України виїхало близько 3,2 мільйона людей.
- \$1,12 млрд. на підтримку уряду України, надання економічної допомоги та допомоги сусіднім країнам через програму «Допомога Європі, Євразії та Центральній Азії».
- \$650 млн. на програму фінансування додаткової військової підтримки України та інших країн, які постраждали від війни. Програма в основному надає позики та гранти на придбання американської зброї, обладнання та навчання.

- \$647 млн. до Фонду економічної підтримки, який надає пряму фінансову та іншу економічну допомогу Україні та іншим країнам, які постраждали від вторгнення.
- \$125 млн. на дипломатичні програми, щоб допомогти підтримувати обслуговування громадян США в регіоні; інвестувати в кібербезпеку; посилити спроможність Державного департаменту виявляти активи російських та інших олігархів; і координувати з Міністерством фінансів арешт або заморожування цих активів.
- \$120 млн. на протидію дезінформації та російській пропаганді, а також на підтримку незалежних ЗМІ та активістів.
- \$100 млн. на гранти «Продовольство заради миру» для підтримки пожертвувань продуктів харчування Україні та українським біженцям.
- \$30 млн. на продовження інтеграції української електромережі в європейську. Наприкінці лютого Україна почала 72-годинний тест, щоб від'єднати свою енергомережу від білорусько-російських. Електромережа України працювала в ізоляції до середи, коли Європейська комісія з енергетики оголосила, що технічні експерти успішно підключили її до європейської.
- \$30 млн. на боротьбу з міжнародним наркобізнесом і торгівлею людьми в Україні.
- \$25 млн. на операції в U.S.A.I.D, агентстві, яке очолює гуманітарну допомогу США в Україні [44].

Після того, як 24 лютого росія розпочала повномасштабне вторгнення в Україну, Сполучені Штати та НАТО надали Україні політичну, військову, економічну та інші форми допомоги та підтримки.

Узагальнюючи вищесказане, можна зробити висновок, що США зацікавлені обмежити можливість росії повторити подібні дії в майбутньому, тому активно допомагають Україні військовою, гуманітарною та фінансовою допомогою для

підриву економічної та військової потужності росії. Також є побоювання, що ігнорування російської агресії підірве підтримуваний США післявоєнний «порядок».

Сутність вищевикладеного зводиться до того, що реакція Заходу на російську агресію повинна значно покращитися в кількості, якості та наданні дипломатичної, економічної, військової та розвідувальної підтримки, якщо Україна хоче дати відсіч російським загарбникам, відновивши свою територіальну цілісність і суверенітет.

США повністю прийняли ризик того, що їм, можливо, доведеться раптово збільшити допомогу залежно від перебігу бойових дій і рівня ескалації, яка розвиватиметься в найближчі місяці. У будь-якому випадку, допомога США залишатиметься високою, поки триватиме війна та протягом мирних років післявоєнного відновлення України.

Потрібно зазначити, що економічні санкції проти росії це також певна форма допомоги Україні, адже це послаблює росію в економічній та військовій сфері. Захід використовує всі вразливі точки росії, такі як відмова та зменшення залежності Європи від російських енергоносіїв.

За результатами останнього засідання у форматі "Рамштайн" було прийнято низку важливих рішень для подальшої боротьби України проти агресора. Зокрема, Польща та Фінляндія уже публічно заявили про готовність надати Україні свої танки. Таку ж готовність висловили Іспанія, Нідерланди та Данія [59]. Уряд Німеччини оголосив, що направить Україні 14 танків Leopard 2. Окрім цього Берлін дозволить іншим країнам реекспорт танків.

Рівень економічної, дипломатичної та військової допомоги, яку отримує Україна від США можна охарактеризувати словами державного секретаря США Ентоні Блінкена: «Ми рішуче переконані, що демократична, процвітаюча та безпечна Україна є в інтересах не лише народу України, а й Сполучених Штатів та міжнародної спільноти» [45].

2.3 Особливості міграції українського населення в США у довоєнний та воєнний період

На сьогоднішній день тема міграції є дуже актуальною в контексті України. Адже враховуючи воєнні дії на території нашої держави, має місце також вимушена міграція. Головними причинами міграції є соціальна нестабільність, високий рівень безробіття, незахищеність населення, відсутність можливостей для реалізації особистості, неналежні екологічні умови.

Сполучені Штати Америки завжди були і залишаються омріяною країною для еміграції. Варто зазначити, що емігрувати до США українцям було досить важко, адже політика Штатів завжди була суворою щодо прийому мігрантів. З точки зору окремого громадянина України - еміграція це абсолютно нормально, так як кожна людина керується власними мотивами, приймаючи те чи інше рішення. Водночас, для країни це явище несе більшу кількість негативних наслідків, чим позитивних. Інакше кажучи, населення України зменшується з кожним роком в той час як українські діаспори збільшуються в геометричній прогресії. Як нам відомо, найбільша українська діаспора знаходиться в Канаді.

Найбільшої популярності міграція до США набула серед молоді. Досить часто це супроводжується проблемами входження у доросле життя, пошуком себе та втечею від реальності. Молодь їде в іншу країну не для того щоб стати кимось, а для того щоб стати собою. Але міграція це завжди очікування, які суперечать з реальністю, а особливо еміграція до Сполучених Штатів Америки, враховуючи менталітет та культурні особливості 2 країн. Кожний емігрант їде по свою американську мрію, але багатьом так і не вдається відчувати себе вдома.

Необхідно підкреслити, що саме Штат Пенсільванія став першим осередком українських мігрантів наприкінці 19 ст., оскільки люди переїздили, щоб

працювати на металургійних заводах та шахтах. На той час не існувало суворих обмежень щодо в'їзду та працевлаштування в Штатах.

Друга хвиля української еміграції характеризується не такими великими масштабами та припадає на 20-30-ті роки 20 ст. Оскільки саме тоді США переживали роки Великої депресії, тому вони були не зацікавлені приймати велику кількість мігрантів. Після Другої світової війни відбулася третя хвиля української еміграції до США (1947-1951 р.). Більшою частиною емігрантів були українці, які перебували в таборах для біженців та військовополонених. Окрім них, до США переїхало багато науковців та інтелектуальних людей з України, які розвивали культурне та громадське життя в діаспорі. За їх ініціативи в Америці побудували найбільшу Українську католицьку церкву, політичні та молодіжні організації. В середині 1980-х років почалась четверта хвиля, яка носить назву "економічна міграція".

Щорічна кількість постійних іммігрантів з України в період з 1995 по 2020 рік представлена на рисунку 2.11. Четверта хвиля імміграції між 1995 і 2006 роками щорічно становила в середньому близько 15 000 іммігрантів і зазнавала великих коливань. У 2007 році кількість іммігрантів впала до 11 000, а протягом решти періоду щорічно в США проживало близько 10 000 іммігрантів. Це падіння кількості іммігрантів до США, ймовірно, пов'язане зі збільшенням можливостей для людей, які емігрують до Західної Європи [46].

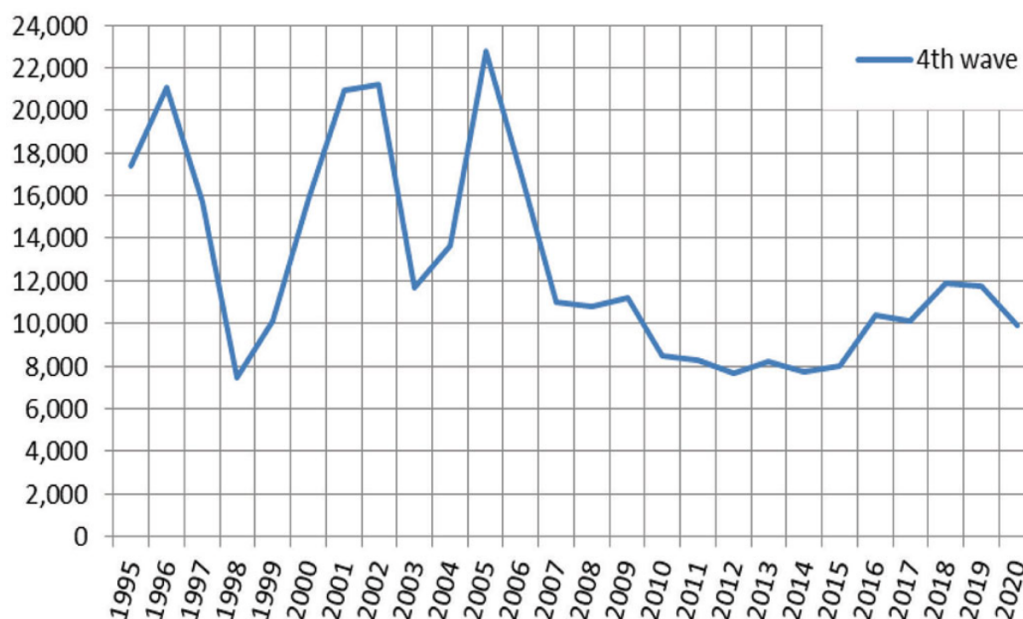

Рис. 2.11. Частка українських мігрантів в США: 1995 – 2020 рік

Джерело: [46]

Існує також велика кількість випадків нелегального перебування на території США. Наприклад, після закінчення освітніх програм українці мають змогу залишитись в США та оформити собі політичний притулок, але варто зазначити, що нелегальна еміграція є великою проблемою, оскільки люди позбавлені соціального захисту в чужій країні і не наділені політичними правами. Сучасна хвиля еміграції до початку повномасштабного вторгнення росії в Україну мала економічний характер і певним чином була схожа на першу хвилю. При цьому, велика частка емігрантів мала вищу освіту.

Таким чином, в Україні спостерігається таке явище як "brain drain" – відтік мізків. Однією з головних причин міграції освіченого населення є не конкурентоспроможний рівень заробітної плати та інші соціальні аспекти. Підкреслимо, що соціальний пакет, який пропонують західні компанії включає покриття низки витрат, наприклад, оренда та придбання житла, придбання транспорту та інших гаджетів, безкоштовне медичне страхування, підвищення кваліфікації, навчання, корпоративні розваги та відпочинок. Всім відомо, що

Україна є Батьківщиною великої кількості митців та науковців. Проте, ми маємо один з найнижчих показників за кількістю науковців на 1 тисячу населення. Тобто, нам потрібно працювати над корпоративною культурою українських компаній, щоб зробити їх привабливими для українців та підвищити рівень економічного розвитку у власній країні.

Характеризуючи річний відсотковий розподіл постійних іммігрантів з України в період з 1995 по 2020 рік варто сказати, що з 2006 року найбільший відсоток складають емігранти, яких фінансує сім'я (до цієї групи входять найближчі родичі громадян США). Детальну динаміку розподілу іммігрантів з України за категоріями зображено на рис. 2.12.

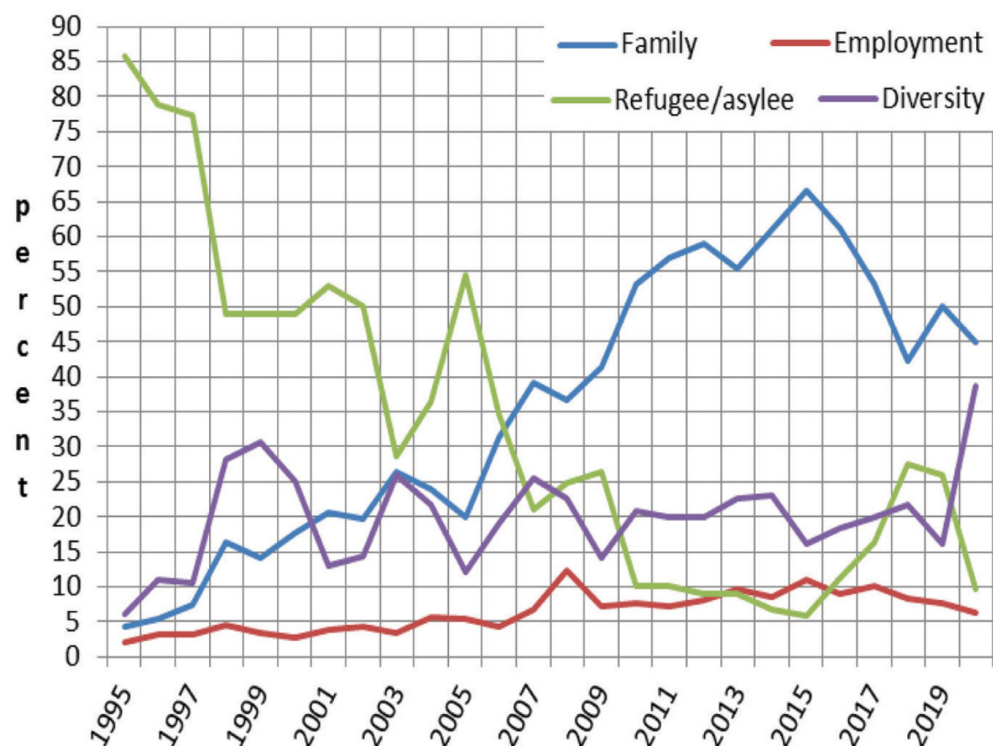

Рис. 2.12. Річний відсотковий розподіл постійних іммігрантів з України:

1995 – 2020 рік

Джерело: [46]

Відсотковий розподіл українських біженців досягнув мінімуму (6 відсотків) у 2015 році (473 біженці), а потім різко зріс протягом наступних кількох років: 1175 у 2016 році, 1656 у 2017 році, 3277 у 2018 році та 3060 у 2019 році. Розумно

припустити, що це раптове збільшення біженців є одним із наслідків вторгнення росії в Україну в 2014 році. Цей міграційний сплеск не можна пов'язувати безпосередньо з вторгненням, оскільки імміграційна статистика не надає регіону походження іммігрантів в Україні. Однак, враховуючи час збільшення кількості біженців, російське вторгнення є єдиним логічним поясненням [46].

Щодо працевлаштування, ми спостерігаємо досить негативну динаміку впродовж вищезазначених років. В 2019 році частка емігрантів, які приїздили до США з метою працевлаштування становила приблизно 6%, що яскраво характеризує політику американського уряду по відношенню до робочої сили з України. Всім відомо, що отримати робочу візу в Сполучені Штати Америки досить важко.

Порівняно із загальною кількістю дорослих, які народилися за кордоном і в США, українські іммігранти мають вищий рівень освіти. У 2019 році 56 відсотків дорослих іммігрантів з України (від 25 років) мали ступінь бакалавра або вищий ступінь магістра, порівняно з 33 відсотками (іммігранти та резиденти США) [47].

Характеризуючи особливості міграції українського населення до США, варто зазначити, що активна хвиля міграції породжує збільшення фінансових переказів в Україну, так як здебільшого основна частина сім'ї емігранта залишається в Україні. На рис. 2.13 зображено річні потоки грошових переказів в Україну. Ми спостерігаємо різке зростання грошових переказів з 2015 року. Маємо сміливість стверджувати, що це має позитивні та водночас негативні наслідки для економіки України. З одного боку, грошові перекази не оподатковуються, але з іншого боку, грошові кошти витрачаються в Україні, тим самим стимулюючи економіку.

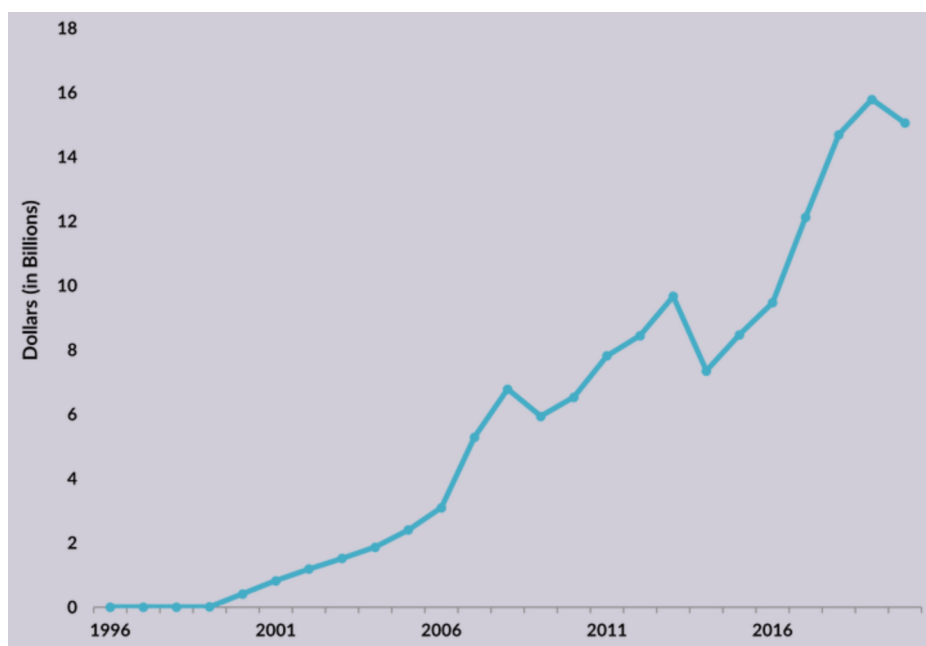

Рис. 2.13. Річні потоки грошових переказів в Україну з США: 1996 – 2020 рік

Джерело: [47]

У 2020 році Україна отримала 15,1 мільярда доларів США у вигляді грошових переказів від фізичних осіб у різних країнах світу через офіційні канали, що характеризується незначним зменшенням порівняно з 15,8 мільярдами доларів США, отриманими у 2019 році. Ці грошові перекази становили майже 10 відсотків валового внутрішнього продукту (ВВП) України. За даними Світового банку, за останнє десятиліття кількість грошових переказів, надісланих в Україну, зросла більш ніж удвічі [47].

Отже, характеризуючи особливості міграції українського населення в США у довоєнний період, варто зазначити, що найбільший відсоток мігрантів до 2022 року складали особи, які мали родичів в США. У 2020 році кількість зазначених мігрантів досягала 45%. Кількість біженців до США раптово збільшилась з 2016 року у зв'язку з російським вторгненням та територію України.

Водночас, грошові потоки з США в Україну також значно збільшились з 2016 року. Більшу частину емігрантів складають українці з вищою освітою, проте існує ряд причин пов'язаних з працевлаштуванням в США для українців.

З початком повномасштабного вторгнення росії в Україну в лютому 2022 року кількість людей, які виїхали з України досягла колосальних масштабів. Рисунок 2.14 ілюструє сукупну кількість перетинів кордону з та в Україну після вторгнення росії з 24 лютого по 22 листопада 2022 року.

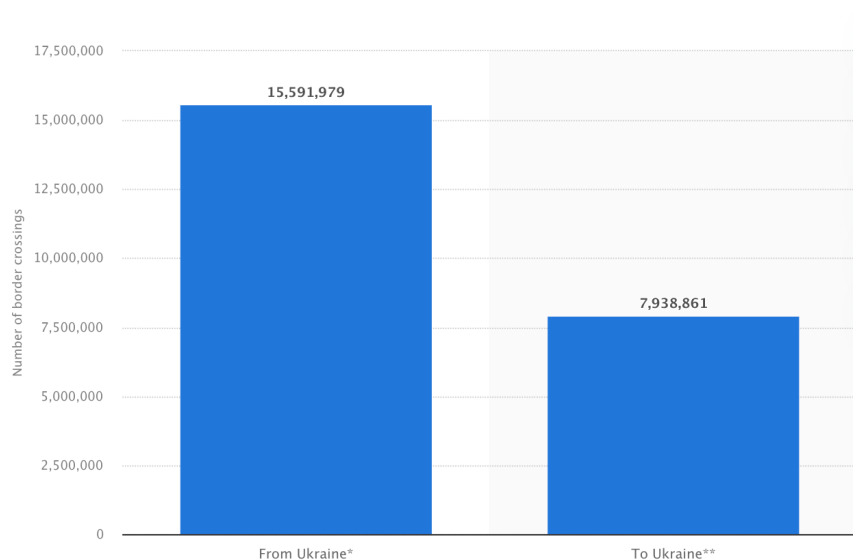

Рис. 2.14. Сукупна кількість перетинів кордону з та в Україну після вторгнення росії з 24 лютого по 22 листопада 2022 року

Джерело: [48]

Таким чином, сукупна кількість перетину кордону з України за вищезазначений період складає 15,591,979, а в Україну 7,938,861. Тобто, кількість людей, які виїхали з України майже вдвічі перевищує кількість людей, які повернулись. Головним пунктом призначення біженців була Польща, тим не менш, значна кількість біженців виїхала в Сполучені Штати Америки.

У 2022 році президент США Джо Байден запровадив програму для українців, яка дозволяє їм емігрувати до США. Програма *Uniting for Ukraine (U4U)* або ж "Єднання заради України" розрахована на прийом 100 000 біженців. Дозволяє українцям отримати право на в'їзд та проживання в Америці у термін до 2-х років.

Управління по розміщенню біженців у США гарантує соціальну підтримку українцям: допомога з працевлаштуванням, курси англійської мови, оформлення

імміграційних документів, допомога від федеральної програми Matching Grant [49].

Додаткова програма SNAP – підтримка малозабезпечених людей у США харчовими продуктами. Заявник отримує картку, якою може розраховуватись у магазинах за продукти. Управління охорони здоров'я та соціального забезпечення щомісяця надсилає гроші на цю картку, розмір виплат залежатиме від регіону проживання та складу сім'ї. У середньому сума становить 250\$ на особу на місяць [49]. Українці, які прибули до США за програмою "Єднання заради України" мають право оформити медичне страхування за державною програмою Medicaid.

У квітні 2022 року Сполучені Штати взяли на себе зобов'язання прийняти 100 тисяч громадян України та інших осіб, які тікають від російської агресії в регіоні. Рисунок 2.15 ілюструє щомісячний прийом біженців з України до США з жовтня 2021 року по жовтень 2022 року.

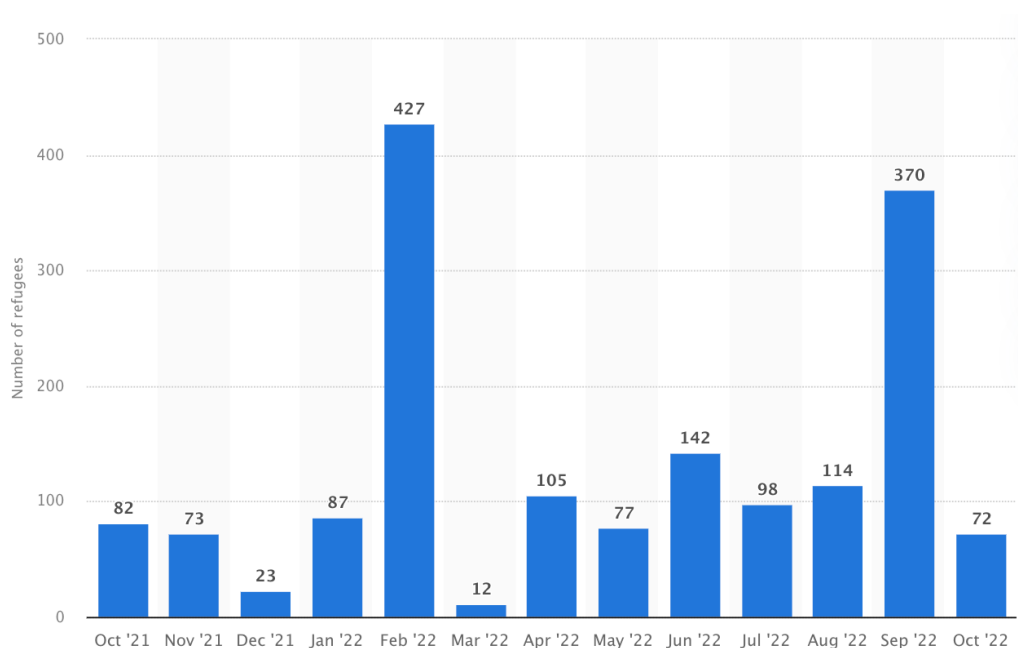

Рис. 2.15. Щомісячний прийом біженців з України до США з жовтня 2021 року по жовтень 2022 року

Джерело: [50]

Таким чином, найбільше біженців Сполучені Штати Америки прийняли в лютому та вересні 2022 року. Загалом 1610 українських біженців виїхали до США.

Можемо зробити висновок, що незважаючи на запровадження спеціальної програми для українців, все ще існують труднощі з переїздом до США і цей напрямок залишається одним з найскладніших для мігрантів з України.

Варто зазначити, що американці подали понад 124 000 заявок, щоб спонсорувати українців, які тікають від війни. Найбільше заявок було отримано з таких штатів як Нью-Йорк, Іллінойс, Каліфорнія, Вашингтон та Флорида.

Лише за чотири місяці завдяки програмі Uniting for Ukraine (U4U) або ж "Єднання заради України" до США прибули 50 832 українці. Станом на 9 вересня американці в Нью-Йорку, Іллінойсі та Каліфорнії разом подали 46 265 запитів на фінансування переселення українців у рамках спонсорської програми «Єднанням заради України». Згідно з даними DHS, ще 17 844 заявки надійшли з Вашингтона та Флориди [51]. Рисунок 2.16 детальніше відображає кількість поданих запитів на фінансування переселенців з України за штатами.

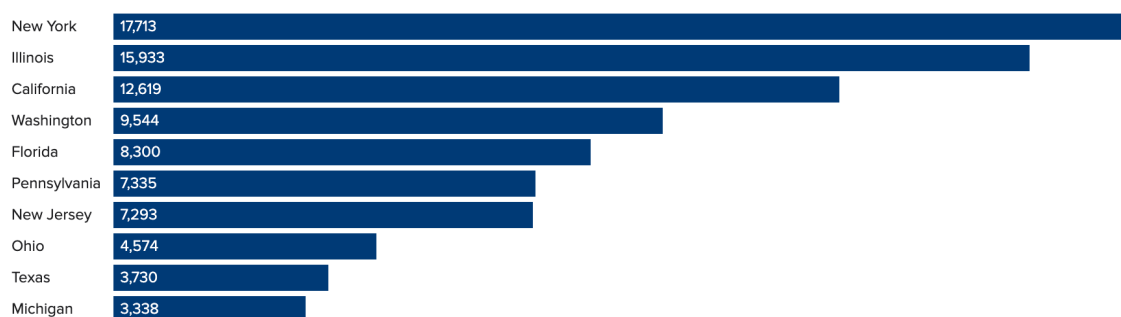

Рис. 2.16. Топ-10 штатів за кількістю поданих запитів на фінансування переселенців з України

Джерело: [51]

Важливо зазначити, що саме у вищенаведених Штатах проживає найбільша кількість українців, тому не дивно, що заявки на спонсорство подавали їх рідні, друзі і також інші організації, які підтримують українців. Станом на 2019 рік у Нью-Йорку, Каліфорнії, Вашингтоні та Іллінойсі проживало 55% усіх українських іммігрантів у США.

Програма Uniting for Ukraine (U4U) або ж "Єднання заради України" стала найбільшою офіційною ініціативою щодо підтримки біженців за всю історію

США. Важливим аспектом є те, що дана програма дозволяє українцям офіційно працювати в США протягом 2 років. Президент Сполучених Штатів Америки Джо Байден заявив, що програма має обмежені терміни, так як багато українців були вимушені покинути Україну, але бажають повернутись до Батьківщини, коли закінчиться війна.

З іншого боку, адміністрація Джо Байдена зіштовхнулась з критикою щодо активної підтримки українських біженців, адже інші біженці, включаючи афганців, все ще шукають притулку в Сполучених Штатах Америки, але влада не спрямовує свої зусилля на вирішення цього питання. Президент Лютеранської служби імміграції та біженців визнала, що навіть в американській імміграційній системі існує несправедливість.

Зі сказаного раніше випливає, що особливості міграції українського населення в США у довоєнний та воєнний період характерно відрізняються. До початку війни в Україні міграційна політика щодо нашої держави з боку Сполучених Штатів Америки була досить суворою. Найбільше шансів мали українці, які вигравали лотерею Green Card. До 2022 року частка українських мігрантів, які мали офіційне право на працевлаштування становила близько 6%. Проводячи паралель з можливостями, які отримують українці емігруючи до США по програмі Uniting for Ukraine (U4U), можна зробити висновок, що кількість соціальних переваг значно зросла.

Маємо сміливість стверджувати, що міграція невіддільна від функціонування будь-якої людської спільноти. Видозмінюючись, міграція може стати вирішальним фактором суспільного розвитку в Україні. Міграція виступає складним соціально-економічним і культурно зумовленим явищем, досить непередбачуваним і неоднозначним за своїми наслідками, оскільки на нього одночасно впливає низка різноманітних факторів.

В сучасному світі дослідження особливостей міграції українського населення до Сполучених Штатів Америки є надзвичайно важливим. Адже міграційні

процеси викликані війною набувають актуальності та можуть вплинути на глобальні процеси.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИХ ВІДНОСИН У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

3.1 Шляхи розвитку відносин України та США у сфері післявоєнного відновлення України

У зв'язку з повномасштабним вторгненням РФ на територію України, наша країна зазнала значних руйнувань цивільної інфраструктури, енергетичного сектору та промисловості. Незважаючи на те, що воєнні дії ще, можливо, не дійшли до кульмінації, президент України Володимир Зеленський вже 21 квітня підписав розпорядження про створення Національної ради з питань відбудови

країни та усунення наслідків війни. Це дорадчий орган, який займається розробкою плану відбудови України після війни.

Проводячи паралель з післявоєнним відновленням Європи після Другої світової війни та впровадженням плану Маршалла, варто сказати, що відбудова почалася тільки через 3 роки після закінчення війни і це було однією з найбільших помилок тодішніх світових лідерів. Адже, якщо економіка країни перебуває в стані занепаду, це вимагає постійних та значних донатів, що значною мірою перевищує фінансову допомогу на відбудову. Аналізуючи сьогодишню ситуацію, можна з упевненістю сказати, що світові лідери добре засвоїли цей урок і вже активно обговорюють плани відбудови України, не дивлячись на те, що бойові дії все ще тривають по всій лінії фронту.

Безумовно, війна в Україні - це катастрофа світового масштабу, але приймаючи та усвідомлюючи цю ситуацію, необхідно сфокусуватись на тому, що це в той же час і вікно великих можливостей для вдосконалення, модернізації та залучення світових експертів в різних галузях та міжнародних інвестицій, тому потрібно дуже відповідально підійти до розробки плану післявоєнного відновлення України та ефективно використати цю можливість.

Серед ключових цілей України важливо виділити наступні:

- Вступ до ЄС;
- Налагодження поставок та логістичних ланцюгів з Заходом;
- Доступ до ринків ЄС і G7;
- Імплементация принципів лібералізації та дерегуляції економіки;
- Зміна експортної структури України, а саме, збільшення доданої вартості товарів, що експортуються;
- Енергетичне самозабезпечення через розвиток атомної енергетики в країні;
- Розвиток вітчизняного військово-промислового комплексу.

План Відновлення України базується на 5 Основних принципах:

- Негайний початок і поступовий розвиток;
- Нарощування справедливого добробуту;
- Інтеграція в ЄС;
- Відбудова кращого, ніж було, в національному та регіональному масштабах;
- Стимулювання приватних інвестицій [52].

Проаналізувавши фінансову, дипломатичну та воєнну допомогу від США Україні, ми спостерігаємо, що вони лідирують серед інших країн. Це насамперед зумовлено тим, що сьогодні йде війна не тільки за територіальну цілісність України, але й за демократичні цінності в усьому світі. Тобто, напад росії на Україну розглядається як напад на всі демократії та на міжнародний порядок в цілому, а Сполучені Штати Америки вважають себе відповідальними за процвітання демократичного альянсу.

Зауважимо, що запоруку успіху українсько-американських відносин у сфері післявоєнного відновлення України є створення прозорої системи з чіткою підзвітністю щодо використання фінансової допомоги наданої Сполученими Штатами Америки. Не будемо заперечувати, що Україна вважається однією з найбільш корумпованих країн світу, за даними Transparency International і це викликає недовіру у багатьох міжнародних партнерів, включаючи США. Економічна підтримка США, законодавчо затверджена Конгресом, уже передбачає значні заходи підзвітності. Тобто, з свого боку уряд України повинен зміцнити довіру США та показати, що це має першочергове значення у двосторонніх відносинах.

Першим перспективним напрямом взаємодії України та США у післявоєнному відновленні нашої держави є ремонт та реконструкція базової інфраструктури, включаючи енергетичний сектор, який зазнав значних руйнувань.

Загальний збиток складає приблизно 31,6 мільярда доларів США, тому Україна потребує фінансової підтримки від партнерів в Сполучених Штатах Америки.

Насамперед, потрібно відновити житлові будинки, системи розподілу води, енергетичний сектор, лікарні, школи, дороги, мости, залізничні сполучення та телекомунікації. Вже після досягнення цієї мети можна розглядати інші проекти українсько-американської співпраці, адже це є найпріоритетнішою задачею на сьогоднішній день.

За даними Київської школи економіки близько 860 тис. родин втратили житло від початку повномасштабного вторгнення. Знищено або пошкоджено понад 40 млн м² житлового фонду, також постраждали десятки медустанов і навчально-виховних закладів, торгових центрів і нафтобаз, тисячі метрів автомобільних доріг і залізничного полотна. Окрім прямої шкоди є і супутні втрати, пов'язані з руйнуваннями: зменшення ВВП, відтік інвестицій та робочої сили, зниження туристичної привабливості країни тощо [53].

Тобто, для запуску економіки у післявоєнний період потрібно налагодити поставки продуктів харчування у всі регіони країни та слід надати пріоритет відбудові майже 140 000 житлових будинків, які були зруйновані внаслідок бойових дій. Дороги та інфраструктура, які відіграють важливу роль для збору та зберігання врожаю також мають бути найпріоритетнішими. Для відбудови інфраструктурних об'єктів можна залучити американські компанії, провівши тендер серед них.

Другим пріоритетом відновлення України у післявоєнний час є перезапуск основних державних служб. Перед українським урядом поставлена задача відновити надання державних послуг по всій території України. Досягти цього можна тільки за допомогою міжнародної підтримки партнерів, зокрема Сполучених Штатів Америки. Тобто, потрібно об'єднати представників

української влади по всій території України задля ефективного вирішення низки організаційних питань. В даній ситуації було б чудово залучити американських експертів для надання консультацій та рекомендацій щодо децентралізованого управління державою, зокрема на нещодавно звільнених територіях.

Третім перспективним напрямом українсько-американської взаємодії є післявоєнне відновлення промисловості України та перезапуск основних галузей. Серед найбільших підприємств, які постраждали від російської агресії необхідно виділити: «Азовсталь», «Сєвєродонецький Азот», «Енергомашспецсталь», «Авдіївський коксохімічний завод», «МК ім. Ілліча», «Антонов», «Зоря — Машпроект», «Артемсіль».

Україна втратила близько 50% економіки, тому для фінансування програм відновлення промисловості нам потрібно залучитись підтримкою міжнародних партнерів. Аналізуючи цю ситуацію з іншого боку, можна сказати, що Україні випадає можливість запозичити досвід Сполучених Штатів Америки та модернізувати промисловий сектор. На сьогоднішній день багато американських компаній виявили бажання прийняти активну фінансову та інвестиційну участь у відновленні української промисловості. В довгостроковій перспективі ми можемо сподіватись на структурну зміну українського експорту та збільшення доданої вартості продукції за рахунок передових технологій, автоматизації та модернізації.

Завдяки підтримці світового співтовариства Україна зможе застосовувати технології для зменшення промислових викидів у навколишнє середовище, ключовими серед них є:

- Енергоефективність, використовуючи цифрові рішення;
- Максимальне використання надлишкового тепла;
- Повторне використання відходів як сировини;

- Зростання використання відновлюваних джерел енергії. Наприклад, гірничодобувні компанії могли б перейти на біодизель, а згодом електрифікувати транспорт.

Необхідно зазначити, що самі технології не зазнали значних змін, але середовище всередині України змінилося, тобто, змінилося використання цих технологій. Масштабні програми міжнародного фінансування є основним ресурсом для післявоєнного відновлення України.

Четвертим напрямком перспективної співпраці України з Сполученими Штатами Америки є повернення українських біженців, після закінчення війни до України. Як нам відомо, під час відновлення та реконструкції держави люди є основним ресурсом. Тому важливо створити сприятливі умови в середині країни задля повернення всіх громадян, хто був змушений покинути Україну. Для цього потрібно надати громадянам соціальну та економічну підтримку від держави.

За різними даними, чисельність українців у країнах ЄС складає приблизно 5,5–7 млн осіб. Близько 3 млн перебували за кордоном на роботі або навчанні й раніше, до повномасштабної війни. Згідно з опитуванням соціологічної групи «Рейтинг», 90 % громадян України не планують виїжджати за кордон для постійного проживання. Однак лише половина опитаних українців бачить майбутнє своїх дітей у рідній країні, якщо небезпека залишатиметься й надалі, — свідчить опитування Київського міжнародного інституту соціології [53].

Міграційна політика Сполучених Штатів Америки може посприяти поверненню українців додому. Адже зроблений аналіз міграції українського населення у довоєнний та післявоєнний період показав нам, що велика кількість українців виїхала до США. Але важливо зазначити, що програма *Uniting for Ukraine (U4U)* або ж "Єднання заради України" діє тільки протягом 2 років. Також США можуть допомогти Україні у розробці та модернізації соціальної політики,

що допоможе зробити її привабливою для українців та заохотити їх повертатись додому. Ще однією перспективною галуззю співробітництва є спільна розробка демографічної політики для України з метою збільшення кількості населення.

Ефективним вирішенням проблеми повернення українських біженців може стати залучення США у надання додаткового фінансування для найму українців на роботи, які сприяють післявоєнному відновленню держави, а також можливість надання фінансової підтримки громадянам, які повертаються в Україну, так би мовити програми базового доходу.

Ще однією сферою перспективного розвитку відносин України та США у післявоєнній відбудові нашої держави є створення програм благодійної допомоги для людей, які постраждали від війни. Сполучені Штати Америки мають великий досвід щодо інтеграції ветеранів війни до мирного суспільства, покращення психологічного здоров'я та реабілітації для людей з посттравматичним синдромом та інвалідів.

Україна після початку російської війни у 2014 році вже має певний досвід у реабілітації військових. Зараз діє низка організацій, що надають юридичну, соціальну та психологічну допомогу військовослужбовцям та їхнім сім'ям, займаються медичною реабілітацією та професійною перекваліфікацією військових, допомагають у здобутті освіти та реінтеграції в суспільство. Це, зокрема, програми благодійної організації Української греко-католицької церкви «Карітас України», ГО «Побратими», Благодійний фонд «Міжнародна Асоціація підтримки України» (МАПУ), фонд компетентної допомоги армії «Повернись живим» [53].

На сьогоднішній день обговорюється також створення реабілітаційних центрів для українців за кордоном, а саме, в Сполучених Штатах Америки, враховуючи їх передові технології та досвід в цьому. Також для українських

біженців створені центри психологічної допомоги в США. Таким чином, Україна отримує підтримку від міжнародних партнерів у сфері психологічного здоров'я вимушено переміщених осіб.

В уряді США Бюро з європейських і євразійських справ Державного департаменту має керувати розробкою стратегії США та співпрацювати з урядом України для визначення потреб. Офіс Бюро координатора допомоги США Європі та Євразії повинен стежити за розподілом допомоги. Бюро із запобігання конфліктам і стабілізації Агентства США з міжнародного розвитку відіграватиме важливу роль у визначенні масштабів та сприянні реалізації ключових стабілізаційних проектів. Ці організації, за вказівками Білого дому, будуть безпосередньо координувати свою роботу зі своїми українськими урядовими колегами. Сполучені Штати та уряд України повинні працювати разом, щоб визначити пріоритети та плани реалізації для використання коштів відповідно до загальної стратегії стабілізації країни. За потреби координація може бути поширена на країни G-7 [54].

Одним словом, процес післявоєнної відбудови України буде дуже складним та довгим, але ми вбачаємо в цьому багато перспектив. Важливим є той факт, що Україну підтримує вся світова спільнота, в тому числі Сполучені Штати Америки. Дуже велике значення має швидкий початок відбудови критичної інфраструктури ще до закінчення бойових дій. Адже проаналізувавши імплементацію плану Маршалла, коли відбудова Європи почалась через 3 роки після закінчення війни, ми маємо сміливість стверджувати, що налагодження української економіки потребує рішучих та поступових дій вже сьогодні.

Сполучені Штати та ЄС повинні співпрацювати з Україною, щоб розробити дієвий розподіл праці для стабілізації та реконструкції. Це може базуватися на секторі або, в ідеалі, на основі географії: наприклад, у найближчій перспективі фонд Сполучених Штатів може зосередити стабілізацію та реконструкцію на

Київській області, тоді як фонд під керівництвом ЄС може зосередитися на Чернігівській області. Спільна мета для України дасть можливість Вашингтону та Брюсселю розподілити роботу та виконати робочий план. Важливо, щоб зацікавлені сторони, залучені до цих зусиль, мали спільний доступ до часових рамок і повідомляли їх своїй національній громадськості. Минулий досвід післявоєнної реконструкції довів, що це довгострокові, складні зусилля, які потребують постійних інвестицій [54].

Маємо сміливість стверджувати, що незаконне вторгнення росії на територію України згуртувало наш народ та дало можливість Сполученим Штатам Америки продемонструвати своє лідерство на світовій арені, адже за кількість фінансової, військової та дипломатичної підтримки Україні вони є першими. Саме Сполученим Штатам Америки вдалось згуртувати європейських політиків, запровадивши суворі санкції проти росії та налагодити поставки важкого озброєння для України.

Як вже згадувалось раніше, Сполученим Штатам Америки знадобилось 3 роки для того, щоб розробити план Маршалла для післявоєнної відбудови Європи і вони засвоїли дуже цінний урок. Адже європейські уряди за цей час вичерпали майже останні ресурси і це стало прикладом недосконалого планування з боку США.

Незважаючи на те, що план Маршалла слугував базисом для відбудови Європи та зміцнення демократії, значна затримка в його імплементації стала причиною розвитку комунізму та ослабленням європейської економіки. Тому Україна дає можливість не повторити минулих помилок.

Сполучені Штати можуть використати унікальні можливості як державного, так і приватного секторів, щоб допомогти Україні вирішити ці виклики. Урядові установи США, такі як Федеральне агентство з управління надзвичайними

ситуаціями, Агентство США з міжнародного розвитку та Інженерний корпус армії США, мають досвід у проведенні широкомасштабних програм допомоги та відновлення, тоді як приватний сектор Сполучених Штатів приносить інновації, ноу-хау як і масштабованість для складних проектів відновлення [55].

Сполучені Штати Америки зацікавлені спрямувати фінансові інвестиції на удосконалення демократії в Україні, адже в довгостроковій перспективі це зміцнить всю Східну Європу та сприятиме її стабілізації. Тому США вважають себе відповідальними за контроль та забезпечення України фінансовими ресурсами.

За підрахунками експертів приблизна сума, яка має бути спрямована на післявоєнне відновлення України складає від 220 до 565 мільярдів доларів. Безумовно, що міжнародні партнери та організації відіграють вирішальну роль у фінансуванні України, але потрібно усвідомлювати, що для вдалої реалізації всіх проектів по відновленню України нам потрібно розглядати також альтернативні джерела отримання фінансів. Одним з таких варіантів є змусити росію виплачувати репарації. Зауважимо, що на сьогоднішній день 350 мільярдів доларів резервів Центрального банку росії заморожені. Також була проведена конфіскація активів російських олігархів, що становить близько 30 мільярдів доларів.

Звернемо увагу на те, що інженерний корпус армії США виявив бажання та проявив ініціативу взяти участь у розмінуванні території України та видаленні боєприпасів, що не розірвались. Таким чином, це сприятиме швидкому поверненню біженців з інших країн, тим самим стимулюючи економіку України.

Отже, відбудова України - це складний та довготривалий процес, який вимагає багато капіталовкладень, ресурсів та чіткого бачення стратегії. Перспективи розвитку відносин України та США у сфері післявоєнного відновлення України є досить великими, так як Сполучені Штати Америки

позиціонують себе як координатора цього процесу, збираючи навколо себе всі країни світу, щоб показати важливість післявоєнної підтримки України та довести свою роль, як світового лідера у боротьбі за демократію.

Вищезгаданий план реалізації стратегії взаємодії США та України у післявоєнному відновленні складається з 4 етапів:

1. Ремонт та реконструкція базової інфраструктури, включаючи енергетичний сектор.
2. Перезапуск основних державних служб.
3. Післявоєнне відновлення промисловості України та перезапуск основних галузей.
4. Повернення українських біженців, після закінчення війни до України.

Можна зробити висновок, що післявоєнне відновлення України буде включати в себе стратегічне планування та будівництво великої кількості укриттів та розміщення військових баз на території країни, адже, на жаль, такі сусіди як росія та білорусь нікуди не зникнуть. Вже в липні 2022 було схвалено закон, який передбачає облаштування укриттів під час будівництва нових будинків.

З свого боку, Україні потрібно налагодити внутрішню систему аудиту та створити окремий Фонд відновлення України. Основними пріоритетами для України мають бути:

- зменшення корупційних ризиків;
- створення прозорої системи звітування перед міжнародними партнерами;
- ефективне використання коштів з Фонду відновлення України;
- створення громадської організації, яка буде відповідальною за післявоєнне відновлення України;
- застосування нового бачення архітектури та підходів урбаністики для відбудовування цілих міст;

- запровадження європейської системи сертифікації;
- продовження антикорупційної та судової реформи;
- проведення масової приватизації;
- реформування політичних інститутів в Україні;
- створення потужного антикорупційного плану;
- координація між міжнародними фінансовими установами;
- підтримка громадського суспільства.

На сьогоднішній день в українському суспільстві панує чітке бажання відновити Україну та зробити її набагато кращою, ніж це було до війни. Однак є і чимало побоювань. Наприклад, що після завершення бойових дій інтерес до України у міжнародній спільноті різко зменшиться і ми залишимося без фінансової підтримки. Але наші партнери яскраво демонструють нам свою готовність та бажання відновлювати Україну, тим самим розвіюючи цей страх.

Важливо зазначити, що американський бізнес зацікавлений брати участь у проєктах з реконструкції України. Інвестиційна платформа Advantage Ukraine зацікавила інвесторів з різних країн. Звичайно, страхування ризиків є ключовим питанням на сьогоднішній день, адже в країні все ще продовжується війна, але сьогодні американський уряд активно працює над вирішенням цього питання. Завдяки вищезазначеній платформі Advantage Ukraine було реалізовано вже понад 370 предметних звернень інвесторів, що є значним успіхом для України.

Ще одним ефективним рішенням для післявоєнного відновлення країни є інтеграція української економіки до ЄС. Європейські логістично-інфраструктурні проєкти націлені на модернізацію логістики в Україні, зокрема, включення українських логістичних шляхів до європейських логістичних мереж за програмою TEN-T, сприяння зміни системи українського залізничного транспорту, а саме, перехід залізниці на стандарт колії європейського формату.

Більше того, однією з найважливіших умов успішного розвитку економіки України є локалізація виробництва, тобто, не менше 65% продукції повинно вироблятися в Україні. Зауважимо, що ця умова зазначена у плані відновлення України після війни, який затвердив профільний комітет Верховної Ради у травні 2022 року. План розрахований на 10 років і націлений посилювати євроінтеграцію та підтримувати приватні ініціативи.

Підсумовуючи все вищесказане, можна зробити наступні висновки: темпи та успішність післявоєнного відновлення будуть залежати не тільки від фінансової допомоги країн-партнерів та інвестицій в нашу економіку, але й безпосередньо від готовності України змінюватись. Під готовністю змінюватись мається на увазі насамперед переформатування управлінського апарату, збільшення рівня довіри людей до уряду та викорінення корупції.

3.2 Перспективи залучення інвестицій від американських компаній

Війна в Україні має значний вплив на економіку країни, багато галузей промисловості та підприємств борються за виживання. Однак, незважаючи на виклики, все ще є можливості для інвестицій в Україну, зокрема для американських компаній.

Однією з ключових причин, чому американським компаніям варто розглянути можливість інвестувати в Україну у післявоєнний період, є перспектива сильної та зростаючої економіки, розвиток нових галузей. Незважаючи на те, що війна продовжується, на сьогоднішній день економіка України демонструє досить сталий розвиток, наскільки це можливо. У післявоєнний період потрібно зосередитись на збільшенні експорту, покращенні інфраструктури та заохоченні підприємництва. Це відкриє ряд можливостей для

американських компаній, які прагнуть розширити свою діяльність і вийти на нові ринки.

Ще однією причиною інвестувати в Україну є висококваліфікована та освічена робоча сила країни. Україна має довгу історію підготовки висококваліфікованих інженерів і науковців, і багато університетів країни є одними з найкращих у світі. Це відкриває можливості для американських компаній, які бажають залучити цей фонд талантів і розробити інноваційні продукти та послуги.

Крім того, Україна має ряд стратегічних переваг, які роблять її привабливою для американських інвесторів. Країна розташована в самому серці Східної Європи, маючи доступ до великого та зростаючого ринку з більш ніж 100 мільйонами людей. Україна також має низку добре розвинених транспортних і логістичних мереж, що дозволяє американським компаніям легко транспортувати товари та послуги в регіон і з нього.

Незважаючи на виклики, пов'язані з війною, є багато причин, чому американським компаніям варто розглянути можливість інвестувати в Україну. Країна має сильну економіку та колосальну економічну підтримку від західних партнерів, висококваліфіковану та освічену робочу силу, а також ряд стратегічних переваг, які роблять її привабливою для інвесторів. Інвестуючи в Україну, американські компанії можуть вийти на нові ринки, отримати доступ до талановитої робочої сили та скористатися перевагами стратегічного розташування країни.

Перш за все, необхідно розглядати залучення інвестицій від американських компаній саме у промисловий сектор України. Адже, велика кількість заводів була зруйнована і ще більша кількість потребує модернізації, автоматизації та впровадження нових технологій для того, щоб зробити український експорт

конкурентоспроможним у світі та збільшити додану вартість продукції, що експортується.

Важливо зазначити, що американські компанії будуть мати низку переваг, інвестуючи в Україну. Окрім вигідного логістичного розташування, талановитої робочої сили та великої кількості дотацій для бізнесу, необхідно виділити аспект соціальної відповідальності бізнесу, що є дуже актуальним на сьогоднішній день. Тобто, інвестуючи в Україну, підтримуючи її промисловий сектор, який постраждав від війни, американські компанії будуть збільшувати свою конкурентоспроможність у світі за рахунок високого рівня соціальної відповідальності бізнесу.

Як нам відомо, інвестиції відіграють важливу роль у розвитку будь-якої економіки, є джерелом новітніх технологій та ноу-хау, привезених з інших країн. У період післявоєнного відновлення Україна як ніколи потребує великої кількості інвестицій, щоб запустити економіку, адже нам потрібно створити велику кількість робочих місць та покращити соціальну політику в країні, щоб сприяти поверненню українських біженців.

Незадовго до початку повномасштабного вторгнення росії, інвестиційний клімат в Україні значно покращився. Велика кількість американських компаній, таких як Holtec, AT&T, IBM Corporation, Boeing International, XCoal Energy & Resources, Motorola Solutions, GE Transportation, AM General, Bunge Ltd, Cargill Inc., Coca-cola, Pepsico, Citi bank, Greenbrier, заявили, що вона має найконкурентніший та найцікавіший ринок в Європі і вони готові збільшувати свої інвестиції. Великим досягненням американці назвали те, що тепер не тільки великі міжнародні компанії але й малий та середній бізнес відчують себе комфортно та мають можливість вести успішний бізнес в Україні.

Очевидно, що на сьогоднішній день ситуація змінилась і Україна втратила близько 50% своєї економіки через воєнні дії, але тим не менш, ми чітко заявляємо про свої наміри відбудувати Україну та зробити краще, ніж було. Враховуючи рівень поваги до українського народу та віри в її майбутнє, можна з упевненістю сказати, що американські компанії будуть інвестувати в Україну.

Фактором, який гальмує рух інвестиції від американських компаній в Україну вже сьогодні є страхування ризиків. Для багатьох компаній це є ключовим питанням, адже в країні все ще продовжується війна. Важливо зазначити, що американський уряд активно працює над цим питанням, щоб стимулювати приток інвестицій в Україну.

Маємо сміливість стверджувати, що найпривабливішими секторами для американських компаній стануть: сільське господарство, фінансовий сектор, розробка медіа та програмного забезпечення, інфраструктура та електроенергетика. Компанії також зацікавлені у галузях, які швидко окупаються і приносять прибуток у короткостроковій перспективі, серед них можна виділити харчову промисловість та торгівлю.

Також варто зазначити, що у 2018 році державне підприємство "Антонов" домовилось про співпрацю та спільне виробництво українських літаків з американською компанією Boeing. Станом на березень 2022 року підприємство було зруйновано російськими окупантами.

У ДП Антонов назвали відновлення найбільшого вантажного літака Мрія найважливішим завданням. У компанії Антонов залишилися деякі основні агрегати для планера літака. Водночас у повідомленні держпідприємства зазначається, що нова Мрія має відповідати сучасним та перспективним нормам льотної придатності. Також відновлений літак має бути обладнаний відповідно до переліку завдань, які він виконуватиме. На держпідприємстві зазначили, що це вимагатиме проведення великого обсягу розрахунково-конструкторських робіт,

підбору та закупівлі відповідних комплектуючих, проведення програми випробувань тощо [56]. Можна стверджувати, що це є одним з перспективних інвестиційних проєктів для американських компаній, а саме, для Boeing, враховуючи домовленість про співпрацю та спільне виробництво.

Також у компанії додали, що проєкт відновлення Мрії здійснюватиметься у широкій міжнародній кооперації за участю провідних компаній та підприємств глобальної авіаіндустрії. Обсяг фінансування та можливість використання компонентів зруйнованого літака визначить спеціальна комісія, яку буде створено під управлінням Укроборонпрому. Також держава визначить джерела фінансування проєкту. Ті кошти, які вже надійшли до фонду, будуть використані виключно для реалізації проєкту відновлення Мрії. Ба більше, із прозорим звітуванням за кожен витрачений гривню чи долар. [56].

Україна має велику та різноманітну економіку з багатьма галузями промисловості, які пропонують можливості для іноземних інвестицій, зокрема для американських компаній. До початку повномасштабного вторгнення росії, Україна активно працювала над покращенням бізнес-середовища та залученням міжнародних інвесторів.

Можна виділити десять галузей в Україні, які американські компанії можуть розглядати для інвестування у післявоєнний період:

1. Сільське господарство: Україна є одним із найбільших виробників сільськогосподарської продукції в Європі з багатим ґрунтом і сприятливим кліматом для вирощування сільськогосподарських культур. Країна є великим експортером зерна, соняшникової олії та цукру, і в цьому секторі є потенціал для подальшого зростання.

2. Виробництво: Україна має добре розвинену обробну промисловість із сильними сторонами в таких галузях, як металургія, хімічна промисловість і машинобудування. Країна має кваліфіковану робочу силу та стратегічне

розташування, що робить її привабливою для компаній, які бажають перевести виробництво на аутсорсинг.

3. Енергетика: Україна має значні запаси вугілля, нафти та природного газу та працює над розвитком сектору відновлюваної енергетики.

4. Туризм: Україна має багату культурну спадщину та багато красивих природних пам'яток, включаючи Карпати, узбережжя Чорного моря та місто Київ. У довоєнний період в Україні спостерігалось збільшення туристів з Європи та Азії, таким чином, є потенціал для подальшого зростання завдяки інвестиціям в інфраструктуру та маркетинг.

5. ІТ та аутсорсинг: Україна має зростаючий ІТ-сектор і стає все більш популярним місцем для аутсорсингу. Країна має велику кількість кваліфікованих працівників і нижчу вартість робочої сили порівняно з іншими європейськими країнами, що робить її привабливим варіантом для компаній, які бажають передавати такі послуги, як розробка програмного забезпечення та підтримка клієнтів.

6. Роздрібна торгівля та електронна комерція: Сектор роздрібної торгівлі в Україні розвивається, і все більше споживачів звертаються до електронної комерції. Країна має велику кількість молодого населення, і є потенціал для подальшого зростання завдяки інвестиціям в інфраструктуру та маркетинг.

7. Інфраструктура: У період післявоєнного відновлення Україна має значну потребу в інвестиціях в інфраструктуру, включаючи дороги, залізниці, порти та аеропорти. До війни Україна працювала над рядом великих інфраструктурних проєктів, і для американських компаній є можливості інвестувати в ці проєкти або розвивати власні інфраструктурні підприємства.

8. Банківська справа та фінанси: Україна має добре розвинений фінансовий сектор із низкою великих банків та інших фінансових установ. Країна працює над покращенням регуляторного середовища та залученням міжнародних інвестицій у цей сектор.

9. Охорона здоров'я: в Україні є великий і зростаючий сектор охорони здоров'я з багатьма лікарнями та клініками. Країна працює над підвищенням якості медичних послуг і залученням іноземних інвестицій у цей сектор.

Необхідність відбудови України породжує різноманітні привабливі інвестиційні проекти, спрямовані на внесок у формування нової економіки вільної європейської країни. Реалізація таких проектів стане невід'ємною частиною плану відновлення, його рушійною силою у розвитку підприємництва та залученні українського бізнесу до регіональних і глобальних ланцюгів поставок. Щорічні приватні інвестиційні проекти, спрямовані на відбудову України, вартістю десятки мільярдів доларів США – це яскрава можливість, яка потребує ретельної підготовки та якісної реалізації [57].

Стабільний аграрний сектор України є запорукою забезпечення глобальної продовольчої безпеки. Військова агресія вказала на найбільш вразливу сторону аграрного сектору України – відсутність логістичної диверсифікації. Одним із варіантів вирішення цієї проблеми була б переробка сировини на території України [57].

Попри труднощі, з якими зіткнувся транспортно-логістичний сектор України внаслідок повномасштабного вторгнення, у липні 2022 року ЄС включив українські логістичні маршрути до Транс Європейської транспортної мережі. Це сприятиме розвитку мультимодальних перевезень, зменшить витрати на логістику та сприятиме залученню європейських інвестицій, спрямованих на модернізацію галузі [57].

Станом на серпень 2022 року обсяг прямих збитків інфраструктури України внаслідок війни становить \$113,5 млрд. Післявоєнна відбудова України значно збільшить попит на будівельні матеріали. Очікується, що будівельна індустрія та виробництво будматеріалів у післявоєнний період стане одним із ключових рушіїв економічного зростання в Україні [57].

Можна виділити 9 головних перспектив інвестування в Україну для американських компаній у післявоєнний період:

1. Україна розташована на кордоні Європейського Союзу, її уряд зосереджений на зміцненні національної безпеки та інституцій, щоб стати майбутньою історією успіху економічного розвитку.
2. Висококваліфікована робоча сила. Україна зайняла 4-е місце у світі за рівнем освіченості населення, понад 99,7% українців грамотні і понад 70% мають середню або вищу освіту.
3. Підвищення рівня соціальної відповідальності бізнесу за рахунок участі у післявоєнному відновленні України.
4. Добре розвинені транспортні і логістичні мережі.
5. Підвищений попит на капітал.
6. Низькі витрати на виробництво та невисока оплата праці, порівнюючи з США.
7. Колосальна економічна підтримка від західних партнерів.
8. Розширення діяльності та вихід на нові ринки.
9. Фінансова підтримка від американського уряду.

ВИСНОВКИ

Відповідно до поставленої мети та завдань у даній дослідницькій роботі було проаналізовано широкий спектр питань, зокрема, теоретичні основи становлення міжнародних економічних відносин, їх суть, структуру та сучасні тенденції. Крім того, було проведено аналіз двосторонніх економічних зв'язків між Україною та США в сфері торгівлі, інвестицій та міграції населення. В результаті виконаної роботи, можна зробити низку теоретичних та практичних висновків щодо ролі міжнародних економічних відносин у вирішенні економічних, соціальних, політичних та екологічних питань. За допомогою даного аналізу було сформовано пропозиції щодо перспектив розвитку двосторонніх відносин у сфері післявоєнного відновлення України та залучення інвестицій від американських компаній у післявоєнний період.

В умовах повномасштабного вторгнення росії на територію України, міжнародні об'єднання та організації не виправдали очікувань суспільства щодо своєї діяльності. Саме тому, існує потреба у реструктуризації та зміні базових основ діяльності та визначенні нових пріоритетів міжнародних економічних відносин в цьому напрямку.

Серед сучасних трендів міжнародних економічних відносин важливо виділити постпандемічність розвитку, геополітичну нестабільність, глобалізацію, інклюзивність, інформатизацію, інноватизацію, важливість креативного ресурсу у компаніях, економіку знань, скорочення життєвого циклу товарів, інтелектуалізацію, транснаціоналізацію, інтернаціоналізацію та інтеграцію.

Сучасна ситуація у світі показала нам, що глобалізація, інтеграція та транснаціоналізація мають низку спірних аспектів і беручи до уваги геополітичну нестабільність, кожна країна повинна визначити для себе наскільки вони готові відкривати свою економіку та ставати ще більше взаємозалежними з іншими країнами. Яскравим прикладом цього є Німеччина та весь Європейський Союз, який якоюсь мірою ліберально допустив той факт, що росія стала монополістом в енергетичному секторі. Саме це стало перешкодою для швидкого введення

санкцій проти росії. Підсумовуючи вищесказане, варто зазначити, що на сьогоднішній день кожній країні потрібно зрозуміти, де знаходиться грань між спеціалізацією на чомусь одному та чи доцільно нехтувати безпекою держави задля відкритості економіки.

В результаті аналізу сучасних трендів міжнародних економічних відносин ми прийшли до висновку, що існує колосальний потенціал їх впровадження. Звернемо увагу на те, що нам вдалось запобігти глобальному колапсу під час піку пандемії коронавірусу саме завдяки діджиталізації, інформатизації та платформатизації. Отже, індустрія 4.0 та 5.0 сприяє підвищенню рівня життя, соціалізації світових економік, поглибленню міжнародного співробітництва, створенню нетрадиційних форм зайнятості, розвитку high tech та впровадженню блокчейн технологій для медицини.

Також потрібно віддати належне тому, що міжнародні економічні відносини сьогодні будуються не тільки на економічній вигоді країн-учасниць, але й також на людських цінностях. Яскравим прикладом став вихід найбільших ТНК з країни-терориста росії. Саме це продемонструвало нам, що соціальний фактор був, є і залишається ключовим у побудові будь-яких відносин.

На підставі зробленого нами ретроспективного аналізу українсько-американських відносин, нам вдалось зробити наступні висновки:

- на сьогоднішній день Сполучені Штати виступають головним партнером України у поставці зброї, що значним чином, хоч і недостатньо, впливає на хід війни;
- двосторонні стосунки проходили різні етапи, але їх розвиток завжди можна було охарактеризувати як динамічний та сприятливий для обох сторін;
- Сполучені Штати мають значний вплив на ГПП України;
- американські компанії завжди були одними з найбільших інвесторів в українську економіку;

- високий рівень корупції та тіньової економіки в нашій країні слугували фактором підриву довіри американського уряду;
- довгий час стосунки з Україною сприймалися США через призму взаємовідносин з росією. Ситуація змінилась після Революції Гідності в 2014 році;
- США заявили, що будуть брати участь у післявоєнному відновленні України.

Базуючись на цьому, ми приходимо до висновку, що на сьогоднішній день спостерігається дозована підтримка Сполучених Штатів. Очевидним є той факт, що Україна має гостру потребу у зброї, щоб змінити хід війни на свою користь. США певним чином затримують процес поставок, пояснюючи це складною логістикою та недостатнім рівнем підготовки наших військових. Для США важливо постійно проводити оцінку ескалаційних ризиків та намагатись передбачити реакцію РФ на поставку того чи іншого озброєння.

На сьогоднішній день Сполучені Штати Америки виступають лідерами у наданні Україні військової, дипломатичної та економічної підтримки. Але, враховуючи важку ситуацію на фронті, допомога має значно покращитись в кількості та термінах поставок. Також важливою є розвідувальна підтримка, якщо Сполучені Штати Америки хочуть зберегти світову демократію. Важливою точкою росту у цьому питанні стало останнє засідання формату Рамштайн, де було прийнято рішення про поставку танків до України, що дозволить створити танкову бригаду та збільшити шанси у контрнаступальних операціях.

За результатами проведеного аналізу торговельно-економічних відносин України та США, ми дійшли висновку, що за останні роки відбулася значна зміна у динаміці та структурі зовнішньоторговельної співпраці між 2 країнами та Україна стала одним зі стратегічних партнерів США на світовому ринку, здобувши низку конкурентоспроможних переваг. На жаль, сучасна ситуація

залишає бажати кращого через ряд причин, викликаних повномасштабною агресією росії. Серед інших факторів, які стримували розвиток торгівлі можна назвати сировинну структуру експорту України, недостатню кількість економічних реформ, які були прийняті до війни, регіональні диспропорції у розподілі експортно-імпортних операцій товарами у торгівлі регіонів України з партнерами у США.

Маючи розвинену договірно-правову базу та механізми регулювання економічних відносин у перспективі Україна має всі шанси на реструктуризацію свого експорту. Адже попрацювавши над створенням доданої вартості для експортних товарів, Україна зможе покращити свою конкурентоспроможність на світовому ринку.

На сьогоднішній день нарощування експортного потенціалу можливе через сферу послуг, а саме, розвиток креативних індустрій. Оскільки, багато підприємств зазнали значних руйнувань внаслідок російської агресії, нам слід звернути увагу на експорт послуг до Сполучених Штатів Америки. Враховуючи те, що США перебувають на 3 місці серед імпортерів українських послуг, ми маємо всі шанси лідирувати в цій сфері.

Сполучені Штати Америки зацікавлені в українських стартапах у сфері програмування та технологій. Також актуальними є послуги аутсорсингу в програмуванні. Тому нам потрібно зосередитись на сфері програмування, дизайну та створенні відеоігор для нарощування експортного потенціалу.

Ми прийшли до висновку, що для того, щоб покращити двосторонні торгово-економічні відносини, необхідно лібералізувати ставки ввізного мита для українських виробників на американському ринку, укласти Угоду про торговельні преференції, та посилити захист прав інтелектуальної власності в Україні.

Практична значущість нашого дослідження полягає у визначенні перспектив розвитку двосторонніх відносин у сфері післявоєнного відновлення

України та залученні інвестицій від американських компаній у післявоєнний період.

У ході дослідження було виділено 9 головних перспектив інвестування в Україну для американських компаній у післявоєнний період:

- вигідне розташування та демократичність уряду;
- високий рівень освіти у населення та висококваліфікована робоча сила;
- високий рівень розвитку транспортних та логістичних мереж;
- підвищення рівня соціальної відповідальності бізнесу за рахунок участі у післявоєнному відновленні України;
- високий попит на капітал;
- низькі витрати на виробництво;
- вигідна вартість робочої сили;
- економічна та фінансова підтримка Сполучених Штатів Америки та провідних країн Європи;
- вихід на нові ринки та розширення діяльності.

Практичні рекомендації щодо перспектив розвитку двосторонніх відносин у сфері післявоєнного відновлення України включають в себе створення державних інститутів для зменшення рівня корупції та прозорого звітування перед зарубіжними партнерами щодо наданої фінансової допомоги. Адже, темпи та успішність післявоєнного відновлення будуть залежати не тільки від фінансової допомоги країн-партнерів та інвестицій в нашу економіку, але й безпосередньо від готовності Україні змінюватись. Таким чином, існує потреба переформатувати управлінський апарат та викорінити корупцію, щоб побудувати в майбутньому демократичну та процвітаючу державу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Суть та структура міжнародних економічних відносин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://buklib.net/books/33951/>. Дата звернення (25.10.2022).
2. Задорожнюк Н.О. Розвиток міжнародних економічних відносин в умовах глобалізації. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/01/360.pdf>. Дата звернення (26.10.2022).
3. Моторнюк У. І., Терехух М. І., Стасюк Н. Р. Транснаціоналізація як фактор розвитку світової економіки. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2018/105.pdf. Дата звернення (26.10.2022).
4. Класичні теорії міжнародного обміну [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: https://studopedia.com.ua/1_386202_klasichni-teorii-mizhnarodnogo-obminu.html. Дата звернення (01.11.2022).
5. Куцик П., Ковтун О., Башнянин Г. Глобальна економіка: принципи становлення, функціонування, регулювання та розвитку [монографія]. – Львів : Видавництво ЛНУ, 2015. – 594 с.
6. Сутність і форми міжнародних економічних відносин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://studfile.net/preview/5706301/page:61/>. Дата звернення (02.11.2022).
7. Форми міжнародних економічних відносин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: https://pidru4niki.com/17481012/politekonomiya/formi_mizhnarodnih_ekonomic_hnih_vidnosin. Дата звернення (02.11.2022).

8. Циганов С.А. Проблеми сталого розвитку у контексті неоліберальної моделі глобалізації / С.А. Циганов, А.М. Яншина//Економіка України. – 2013. – №. 4. – С. 4-14.
9. Сутність і форми міжнародних економічних відносин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://studfile.net/preview/5706301/page:61/>. Дата звернення (02.11.2022).
10. Міжнародні економічні відносини та їх структура [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: https://pidru4niki.com/ekonomika/mizhnarodni_ekonomichni_vidnosini_struktur a. Дата звернення (02.11.2022).
11. Сутність, об'єкти і суб'єкти МЄВ, рівні розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: https://studopedia.com.ua/1_317052_sutnist-objekti-i-subiekty-mev-rivni-rozvitku.html. Дата звернення (02.11.2022).
12. Холод Б.І. Глобалізація як фактор впливу на процеси логістичного управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств / Б.І. Холод, О.М. Зборовська // Європейський вектор економічного розвитку. – 2014. – №. 2. (17) – С. 261-270.
13. Міжнародна економічна інтеграція: сутність та особливості. Реферат [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/international-relations/19192/>. Дата звернення (05.11.2022).
14. Циганков П.О. Міжнародні відносини: Навчальний посібник. -М.: Нова школа, 1996. -320с.
15. Глобалізація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/globalisation>. Дата звернення (05.11.2022).

16. Глобалізація як феномен сучасності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2009/09/2/205852/>. Дата звернення (07.11.2022).
17. Суть та еволюція міжнародної економічної інтеграції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: https://msn.khmn.edu.ua/pluginfile.php/254984/mod_resource/content/1/%D0%A2%D0%B5%D0%BC%D0%B0%203%2018022015.pdf. Дата звернення (08.11.2022).
18. Транснаціональні корпорації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://mozok.click/204-transnaconaln-korporacyi.html>. Дата звернення (09.11.2022).
19. Долішній М. Проблеми територіального розвитку / М. Долішній, В. Демченко, Н. Мікула // Регіональна економіка. – 2003. – № 1. – С. 69.
20. Інституціоналізація як соціальний феномен [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://studies.in.ua/lekcii-sociologija/4464-nstitutaczacya-yak-socalniy-fenomen.html>. Дата звернення (09.11.2022).
21. Життєвий цикл товару [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://buklib.net/books/37391/>. Дата звернення (11.11.2022).
22. Kalenyuk I., Dyakon A. Modern trends in the development of education in a global context; Strategic priorities for developing Ukraine and Georgia: innovation and partnership: [monograph] / under ed. D. G. Lukianenko and T. Beridze. Batumi, 2018. 308 p. (P. 224–244).
23. Буняк Н.М., Економіка знань як нова форма соціально-економічного розвитку суспільства [Текст] Вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, 2014. – Вип. 32. – С. 59-62.

- 24.Лакішик Д. Особливості Українсько-американських відносин: до аналізу проблеми [Текст] / Д. Лакішик // Вісник Київського національного університету. – 2004. – № 74-76. – С. 149-153.
- 25.Чекаленко Л.Д. Україна - США: Від проектів до реалій. URL: <https://elibrary.ivinas.gov.ua/3941/1/216-798-1-PB.pdf>. Дата звернення (12.11.2022).
- 26.Посольство України в Сполучених Штатах Америки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://usa.mfa.gov.ua/>. Дата звернення (14.11.2022).
- 27.Поручник А. М. Столярчук Я. М. Глобальні імперативи транснаціоналізації національних економік. Формування ринкової економіки : зб. наук. пр. К. : КНЕУ, 2009. Вип. 21. 257–278. — С. 257.
- 28.Візит Байдена до Києва: "США не забули про Україну" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2015/12/151207_biden_preview_sx. Дата звернення (15.11.2022).
- 29.Україна-США: від стратегії дозованої підтримки до стратегії перемоги [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://neweurope.org.ua/analytics/ukrayinsko-amerykanski-vidnosyny/>. Дата звернення (16.11.2022).
- 30.Лажнік В. Й., Мельник Л. С. Зовнішня торгівля між Україною та США: динаміка, сучасний стан, регіональна диференціація URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/153584526.pdf>. Дата звернення (18.11.2022).
- 31.Попова Ю.М., Радченко Л.М., Салогуб А.А. Торговельно-економічне співробітництво США та України в умовах глобалізації URL: <http://global-national.in.ua/archive/10-2016/23.pdf>. Дата звернення (18.11.2022).
- 32.Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>. Дата звернення (18.11.2022).

33. Країни за товарною структурою зовнішньої торгівлі [Електронний ресурс].
— Режим доступу: URL:
https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/zd/kr_tstr/arh_kr_2020.htm. Дата
звернення (20.11.2022).
34. Міністерство економіки України [Електронний ресурс]. - Режим доступу:
URL:
<https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=30d3074d-6882-4aac-bc4f-f4af8a30b221&title=DovidkazovnishniaTorgivliaUkrainiTovaramiTaPoslugamiU2019-Rotsi#:~:text=%D0%97%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D1%96%D1%88%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BE%D1%82%20%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%96%D0%B2%20%D1%96%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%83%D0%B3%20%D0%B7%20%D0%A1%D0%A8%D0%90%20%D1%83%202019%20%D1%80%D0%BE%D1%86%D1%96,143%2C9%20%D0%BC%D0%BB%D0%BD%20%D0%B4%D0%BE%D0%BB.> Дата звернення (20.11.2022).
35. Дія Бізнес Експортний напрям [Електронний ресурс]. - Режим доступу:
URL:
<https://export.gov.ua/country/109-ssha#:~:text=%D0%A2%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%BE%D0%B1%D1%96%D0%B3%20%D0%BC%D1%96%D0%B6%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%BE%D1%8E%20%D1%82%D0%B0%20%D0%A1%D0%A8%D0%90,%2C53%20%D0%BC%D0%BB%D1%80%D0%B4%20%D0%B4%D0%BE%D0%BB.> Дата звернення (25.11.2022).
36. Посольство України в Сполучених Штатах Америки [Електронний ресурс].
— Режим доступу: URL:
<https://usa.mfa.gov.ua/ukrayina-ta-ssha/torgivelno-ekonomichne-spivrobitnictvo#>

[#:text=%D0%BE%D0%B1%D1%81%D1%8F%D0%B3%20%D0%B4%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D1%97%20%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B3%D1%96%D0%B2%D0%BB%D1%96%20%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B8%20%D0%BC%D1%96%D0%B6,%D0%97%D0%B0%202021%20%D1%80. Дата звернення \(25.11.2022\).](#)

37. United States Aid to Ukraine: An Investment Whose Benefits Greatly Exceed its Cost URL:
<https://www.csis.org/analysis/united-states-aid-ukraine-investment-whose-benefits-greatly-exceed-its-cost>. (Accessed: 25.11.2022).
38. American Interests in The Ukraine War URL:
<https://www.defensepriorities.org/explainers/american-interests-in-the-ukraine-war/>. (Accessed: 26.11.2022).
39. Aid to Ukraine from the United States since the Russian invasion 2022 URL:
<https://www.statista.com/statistics/1311176/aid-ukraine-united-states/#:~:text=U.S.%20aid%20to%20Ukraine%20since%20Russian%20invasion%202022%2C%20by%20type&text=Between%20January%2024%2C%202022%2C%20and,U.S.%20has%20been%20military%20aid>. (Accessed: 28.11.2022).
40. The United States Contributes \$4.5 Billion to Support the Government of Ukraine URL:
<https://www.usaid.gov/news-information/press-releases/nov-22-2022-united-states-contributes-45-billion-support-government-ukraine>. (Accessed: 30.11.2022).
41. The Ukraine War in data: \$60 billion in US aid — while a top Republican warns of no ‘blank check’ URL:
<https://www.grid.news/story/global/2022/10/20/the-ukraine-war-in-data-60-billion-in-us-aid-while-a-top-republican-warns-of-no-blank-check/>. (Accessed: 30.11.2022).

42. U.S. Security Assistance to Ukraine Breaks All Precedents URL: <https://www.stimson.org/2022/u-s-security-assistance-to-ukraine-breaks-all-precedents/>. (Accessed: 01.12.2022).
43. Alexis Mrachek, Peter Brookes The U.S. Response to War on Ukraine Needs Work URL: <https://www.heritage.org/global-politics/commentary/the-us-response-war-ukraine-needs-work>. (Accessed: 01.12.2022).
44. Visualizing the \$13.6 Billion in U.S. Spending on Ukraine URL: <https://www.nytimes.com/interactive/2022/03/18/upshot/ukraine-aid-details.html>. (Accessed: 05.12.2022).
45. US Department of State URL: <https://www.state.gov/united-with-ukraine/>. (Accessed: 05.12.2022).
46. U. S. statistics offer insights on Fourth Wave of Ukrainian immigrants URL: <https://subscription.ukrweekly.com/2022/10/u-s-statistics-offer-insights-on-fourth-wave-of-ukrainian-immigrants/>. (Accessed: 07.12.2022).
47. Ukrainian Immigrants in the United States URL: <https://www.migrationpolicy.org/article/ukrainian-immigrants-united-states>. (Accessed: 08.12.2022).
48. Cumulative number of border crossings from and to Ukraine after Russia's invasion from February 24, 2022 to January 31, 2023 URL: <https://www.statista.com/statistics/1310270/number-of-refugees-from-ukraine/>. (Accessed: 08.12.2022).
49. США: Uniting for Ukraine (U4U), правила в'їзду та проживання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: [https://visitukraine.today/uk/blog/922/ssa-pravila-vizdu-ta-prozivannya-shho-potribno-znati-ukraincyu#:~:text=Uniting%20for%20Ukraine%20\(U4U\)%20%D0%B0%D0%B1%D0%BE,%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BC%D1%96%D0%](https://visitukraine.today/uk/blog/922/ssa-pravila-vizdu-ta-prozivannya-shho-potribno-znati-ukraincyu#:~:text=Uniting%20for%20Ukraine%20(U4U)%20%D0%B0%D0%B1%D0%BE,%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BC%D1%96%D0%)

[BD%20%D0%B4%D0%BE%20%2D%D1%85%20%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%96%D0%B2](#). Дата звернення (09.12.2022).

50. Monthly intake of refugees from Ukraine to the United States from October 2021 to December 2022 URL: <https://www.statista.com/statistics/1310881/refugees-ukraine-united-states-2022/>. (Accessed: 08.12.2022).
51. 5 states account for half of 123,962 requests to sponsor Ukrainian refugees in U.S. URL: <https://www.cbsnews.com/news/ukrainian-refugees-sponsors-5-states-application-s/>. (Accessed: 08.12.2022).
52. План відновлення України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://recovery.gov.ua/>. Дата звернення (10.12.2022).
53. Повоєнне відновлення України. Стати кращими, ніж були [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://ukrainer.net/povoienne-vidnovlennia-ukrainy/>. Дата звернення (11.12.2022).
54. Advancing a framework for the stabilization and reconstruction of Ukraine URL: <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/issue-brief/the-stabilization-and-reconstruction-of-ukraine/>. (Accessed: 12.12.2022).
55. The U.S. Should Start Helping Ukraine Rebuild Now URL: <https://foreignpolicy.com/2022/06/15/ukraine-war-reconstruction-us-eu-assistance/>. (Accessed: 12.12.2022).
56. У ДП Антонов поділилися планами щодо відновлення Мрії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://biz.nv.ua/ukr/markets/vidnovlennya-mriji-v-antonov-podililisya-planami-z-rekonstrukciji-litaka-novini-ukrajini-50234683.html>. Дата звернення (13.12.2022).

57. Rebuilding Ukraine With The Private Sector: International Investment Fair URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/events/investment-fair/>. (Accessed: 15.12.2022).
58. Міжнародна економіка : підручник / Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник, Я. М. Столярчук. — К. : КНЕУ, 2014. — 762, 2 с.
59. "Рамштайн"-8: стало відомо, скільки Україні пообіцяли танків Leopard [Електронний ресурс]. — Режим доступу: URL: <https://www.unian.ua/weapons/ramshtayn-8-skilki-ukrajini-poobicyali-tankiv-leopard-pershi-dani-12121059.html>. Дата звернення (18.12.2022).
60. Стукало Н. В., Сімахова А. О. «Зелена» економіка: соціальний аспект // «Зелена» економіка: від глобальної концепції до реалій місцевого розвитку : колект. моногр. / [Н. В. Стукало, та ін.]. Д. : Середняк Т. К., 2018. 336 с. С. 69–79.
61. Філіпенко А. ЄПІ: як не випасти із глобального цивілізаційного простору / А. Філіпенко // Урядовий кур'єр. — 2005. — 20 січня.
62. Мікула Н. А. Національна доповідь «Сучасний стан та перспективи розвитку транскордонного співробітництва в Україні» (основні положення проекту) / Н. А. Мікула, В. А. Толкованов // Регіональна економіка. — 2010. — №3. — С. 7.
63. Kolot A., Herasymenko O. Digital transformation and new business models as determinants of formation of the economy of nontypical employment. Social and labour relations: theory and practice, 2020, 10(1), 33–54. doi:10.21511/slctp.10(1).2020.06

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Огляд зарубіжної літератури

- 1. Valbuena Hernandez, Pedro Nel and Montenegro Jaramillo, Yamile Andrea. International Business and Economic Relations: 2019, vol.27, n.1, pp.185-202.**

This paper discusses general research trends in economic relations and international business, based on the review of scientific literature. The objective hereof was to examine subject backgrounds from the scientific publications included in the Scopus database. Data mining and content analysis techniques were the methods used to

identify clusters in the field of study, in an observation window covering nearly three decades of publications, identifying core and hierarchical topics. The article seeks to provide an overview of the current state of knowledge production, thus allowing academics and researchers to guide future research within the field of international business. The six most important groups were the following: company studies and expansion processes; productivity and export behavior; labor relations; globalization; agreements and treaties, and logistics.

2. Murali Patibandla. International Trade and Investment Behaviour of Firms: 2020, pp.13–35.

The chapter reviews fundamental theoretical contributions explaining determinants of international trade starting from comparative advantage, neo-technology theories, intra-industry trade, strategic trade policies and ‘New’ New Trade Theory. For developing economies, the Heckscher-Ohlin (H&O) Theory of Comparative Advantage in labour abundance is relevant. However, as countries start growing economically, neo-technology and intra-industry factors become relevant. The book traces the transition of international trade behaviour starting the Pre-reform era of import substitution to the Post-reform era of opening to international trade and investment. The conceptual discussion provides basic underlying theories in understanding international trade and investment behaviour of firms. It shows under what conditions international trade and investment are beneficial to a country. The discussion of the theories helps in formulating hypotheses for empirical testing in the following chapters.

3. S COTT A. J. and S TORPER M. (2003) Regions, globalization, development , Reg. Studies 37 , 579-593.

Regional economies are synergy-laden systems of physical and relational assets, and intensifying globalization is making this situation more and not less the case. As such, regions are an essential dimension of the development process, not just in the

more advanced countries but also in less- developed parts of the world. Development theorists have hitherto largely tended to overlook this critical issue in favour of an emphasis on macroeconomic considerations. At the same time, conventional theories of the relationship between urbanization and economic development have favoured the view that the former is simply an effect of the latter. To be fully general, the theory of development must incorporate the role of cities and regions as active and causal elements in the economic growth process. This argument has consequences for development policy, especially in regard to the promotion of positive agglomeration economies and the initiation of growth in poorer regions.

4. Suzanne Berger. Globalization and Politics Vol. 3:43-62, 2000

This chapter reviews the issues at stake in current public and scholarly debates over the impact of changes in the international economy on domestic politics and society. Over the past two decades, there have been dramatic increases in the flow of portfolio capital, foreign direct investment, and foreign exchange trading across borders at the same time as barriers to trade in goods and services have come down. These changes raise many new questions about the effects of trade and capital mobility on the autonomy of nation-states and the relative power in society of various groups. The first signs of realignments within and between political parties of both the left and the right over issues of national independence and trade openness suggest a rich new terrain for political inquiry.

5. Theodore Levitt. The globalization of markets.

The worldwide success of a growing list of products that have become household names is evidence that consumers the world over, despite deep-rooted cultural differences, are becoming more and more alike - or, as the author puts it, "homogenized." In consequence, he contends, the traditional MNC's strategy of tailoring its products to the needs of multiple markets may put it at a severe

disadvantage vis-a-vis competitors who apply marketing imagination to the task of developing advanced, functional, reliable standardized products, at the right price, on a global scale.

6. J. Peter Neary. Globalization and Market Structure, Volume 1, Issue 2-3, 1 May 2003, Pages 245–271.

This paper reviews some puzzling economic aspects of globalization and argues that they cannot be satisfactorily addressed in perfectly or monopolistically competitive models. Drawing on recent work, a model of oligopoly in general equilibrium is sketched. The model ensures theoretical consistency by assuming that firms are large in their own markets but small in the economy as a whole, and ensures tractability by assuming quadratic preferences defined over a continuum of goods. Applications considered include the effects of trade liberalization on industrial structure, on cross-border merger waves, and on the distribution of income between skilled and unskilled workers.

7. Lars Gunnar Mattsson. Reorganization of distribution in globalization of markets, 1 December 2003.

Globalization of markets is a phenomenon that has received much attention and been extensively debated both at general societal/institutional/cultural levels and at market and business levels. In any globalization process, distribution of goods and services between and within local industrial and consumer markets is of great importance. Globalization of markets and reorganization of distribution are mutually dependent processes that involve changes in market structures. Contemporary examples of this are the emergence of global supply chains, internationalization of wholesale, retail and transportation firms and the development of sales via the Internet.

8. Richard E. Baldwin. Regional economic integration, Volume 3, 1995, Pages 1597-1644.

This chapter presents details on regional economic integration. It reviews and evaluates some of the voluminous literature, theoretical and applied, on the economic effects of regional integration agreements (RIAs). These effects are organized into three types: allocation effects, accumulation effects, and location effects. The first consists of RIAs' impact on the static allocation of resources, in settings with both perfect and imperfect competition. The second encompasses RIAs' impact on the accumulation of productive factors and covers both medium- and long-run growth effects. The third studies the impact of an RIA on the spatial allocation of resources; this analysis draws on the recent economic geography literature. The chapter also discusses the methods and results of empirical evaluations of RIAs, concentrating on North American free trade area NAFTA and the European community (EC). It also elaborates other issues, including the structure of RIAs and the implications of RIAs for the world trading system.

9. André Sapir. European Integration at the Crossroads: A Review Essay on the 50th Anniversary of Bela Balassa's Theory of Economic Integration, VOL. 49, NO. 4, DECEMBER 2011 (pp. 1200-1229).

This essay reviews developments in the economic literature and in the process of European integration since the book's publication, showing that it was incredibly prescient. It anticipated by more than twenty years the modern literature on economic integration that emphasizes scale economies, imperfect competition, and economic geography. It also predicted that monetary union cannot function properly without political unification, a condition well illustrated by the recent euro-debt crisis that is likely to be a watershed in the history of European integration.

10. Bela Balassa. Economic Integration, pp 176–186.

The World of Economics pp 176–186 Cite as Palgrave Macmillan Economic Integration Bela Balassa Chapter 1446 Accesses 3 Citations Part of the The New

Palgrave book series (NPA) Abstract In everyday parlance integration is defined as bringing together of parts into a whole. In the economic literature the term ‘economic integration’ does not have such a clear-cut meaning. At one extreme, the mere existence of trade relations between independent national economies is considered as a form of economic integration; at the other, it is taken to mean the complete unification of national economies.

ДОДАТОК Б

Анотація кваліфікаційної магістерської роботи

The work is of a research nature, so it is necessary first of all to find out the essence of international economic relations and their trends, retrospective analysis of relations between Ukraine and the United States of America, which includes the signing of various contracts and their positive and negative consequences for our country and relations as a whole. The next stage of the implementation research is an analysis of trade, economic and investment activity, elucidation of the reasons that influenced the dynamics of the decrease or increase of whether another type of activity. The key task is to highlight modern problems Ukrainian-American relations and prospects for their development. An important part is also the determination of prospects for the post-war reconstruction of Ukraine and the participation of the United States of America in this.

ДОДАТОК В

Моделі розвитку міжнародних економічних відносин

Теорія	Вчений	Тлумачення
Меркантилізм	Вільям Стаффорд, Гаспар Скаруффі, Томас Май	Багатство країни вимірюється кількістю наявного золота та інших цінностей, а

		тому держава повинна більше експортувати, щоб більше золота надходило в країну.
Теорія абсолютних переваг	Адам Сміт - шотландський економіст і філософ, основоположник класичної школи політекономії.	Розвиток міжнародної спеціалізації спричинив зростання світового сукупного продукту: витрачаючи ті ж самі сім трудоодиноць, у світі виробляється на одну одиницю сукна і на дві одиниці вина більше.
Теорія відносних (порівняльних) переваг	Девід Рікардо – англійський економіст, засновник теорії грошей.	Він запропонував правило: кожна країна зацікавлена спеціалізуватись на такому виробництві, в якому вона має найбільшу перевагу або найменшу слабкість.
Теорія міжнародної вартості	Джон Стюарт Мілль - британський філософ, політичний економіст.	Якщо країни беруть участь у міжнародній торгівлі, то ціни на товари вже не будуть

		залежати тільки від внутрішніх чинників.
Теорія розміщення факторів виробництва	Елі Гекшер – шведський економіст та історик.	Кожна країна має тенденцію до спеціалізації на тому виробництві, для якого співвідношення факторів виробництва, якими вона володіє, є найбільш сприятливим.
Теорія Гекшера-Оліна	Бертил Олін – шведський економіст, лауреат Нобелівської премії 1977 «за новаторський внесок у теорію міжнародної торгівлі, і міжнародного руху капіталу».	Міжнародний обмін витікає з відносного надлишку або відносної рідкості факторів виробництва, які знаходяться у розпорядженні різних країн. Країна вважається надлишково наділеною певним фактором виробництва, якщо співвідношення між кількістю цього фактора і рештою факторів у ній вища, ніж в інших країнах.

Теорія життєвого циклу продукту	Раймонд Вернон – американський економіст.	Деякі види продукції проходять цикл з чотирьох етапів (впровадження, зростання, зрілість, занепад).
--	---	---

Джерело: [5].

ДОДАТОК Д

Форми міжнародних економічних відносин

Форма МЕВ	Визначення
Міжнародна торгівля	це форма відносин між товаровиробниками і споживачами різних країн, що виникла на базі міжнародного поділу праці.
Міжнародні валютні відносини	є складовою частиною міжнародних економічних відносин що виникають у процесі функціонування грошей у сфері економічного обороту між країнами.
Міжнародні фінансово-кредитні відносини	відносини між різними країнами та кредитними організаціями з приводу функціонування валюти.
Міжнародне виробниче співробітництво	форма МЕВ, яка допомагає підвищити ефективність

	виробництва за допомогою спеціалізації та кооперації.
Міжнародний обмін технологіями	це сукупність економічних відносин, які складаються між підприємствами різних країн у галузі використання науково-технічних досягнень.
Міжнародні трудові відносини	це відносини, які виникають в результаті трудової міграції під час стрімкого розвитку інтеграційних процесів.
Міжнародні транспортні відносини	це відносини, які забезпечують переміщення людей з однієї країни в іншу.

Джерело: [6].

ДОДАТОК Е

Рівні міжнародних економічних відносин

Рівні МЕВ	
За рівнем реалізації зв'язків	
Рівень	Характеристика
Мікрорівень	підприємства, фірми, фермерські господарства, окремі особи
Метарівень	регіони, галузі економіки

Макрорівень	держави, групи держав, міжнародні організації
За ступенем розвитку стосунків та тривалістю угод	
Ступінь	Характеристика
Міжнародні економічні контакти	це найпростіші, одиничні, випадкові економічні зв'язки, що мають епізодичний характер і регулюються переважно разовими угодами. Зв'язки даного рівня притаманні юридичним і фізичним особам
Міжнародна економічна взаємодія	це найпростіші, одиничні, випадкові економічні зв'язки, що мають епізодичний характер і регулюються переважно разовими угодами. Зв'язки даного рівня притаманні юридичним і фізичним особам
Міжнародне економічне співробітництво	міцні й тривалі зв'язки кооперативного типу, які в своїй основі мають спільні, наперед вироблені та узгоджені наміри, закріплені в довгострокових економічних договорах і угодах
Міжнародна економічна інтеграція	вищий рівень розвитку міжнародних економічних відносин, який

	характеризується взаємним сплетінням економік різних країн, проведенням узгодженої державної політики, як у взаємних економічних відносинах, так і у відносинах з третіми країнами
--	--

Джерело: [9].

ДОДАТОК Ж

Найбільші транснаціональні корпорації світу

Компанія	Країна	Вид діяльності
1. Wal-Mart Stores	США	Роздрібна торгівля
2. State Grid	Китай	Електроенергетика
3. China National Petroleum	Китай	Видобуток й переробка нафти та природного газу
4. Sinopec	Китай	Нафтохімічна промисловість
5. Royal Dutch Shell	Велика Британія / Нідерланди	Видобуток й переробка нафти та природного газу
6. Exxon Mobil	США	Видобуток й переробка нафти та природного газу

7. Volkswagen	Німеччина	Автомобілебудування
8. Toyota Motor	Японія	Автомобілебудування
9. Apple Inc.	США	Технологічний сектор
10. British Petroleum	Велика Британія	Видобуток й переробка нафти та природного газу

Джерело: [18].

ДОДАТОК 3

Нормативно-правове регулювання торгово-економічних відносин між США та Україною

Дата укладення	Офіційні двосторонні документи
06.05.1992	Угода про торговельні відносини між Україною і Сполученими Штатами Америки
07.05.1992	Угода між Урядом України і Урядом Сполучених Штатів Америки про

	гуманітарне і техніко-економічне співробітництво
04.03.1994	Спільна Заява про створення Українсько-американської Комісії сприяння розвитку торгівлі та інвестиціям
01.03.1994	Сфера компетенції Українсько-американської спільної Комісії сприяння розвитку торгівлі та інвестиціям
04.03.1994	Спільна заява про співробітництво в галузі економіки і торгівлі між Сполученими Штатами Америки й Україною
22.11.1994	Спільна заява щодо розвитку торгівлі та інвестицій
05.09.2000	Меморандум про взаєморозуміння між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки
28.03.2008	Угода про торговельне та інвестиційне співробітництво між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки

09.12.2008	Хартія Україна – США про стратегічне партнерство
27.05.2009	Меморандум про взаєморозуміння між Державним комітетом фінансового моніторингу України та Мережею боротьби з фінансовими злочинами, Бюро Міністерства фінансів Сполучених Штатів Америки щодо співробітництва в сфері обміну інформацією, яка має відношення до відмивання коштів та фінансування тероризму
08.06.2010	Меморандум про взаєморозуміння між Національною комісією регулювання електроенергетики України та Національною Асоціацією членів комісій з регулювання комунальних підприємств, Комісією громадських послуг штату Нью-Йорк (Програма партнерства в сфері регулювання енергетики)
15.02.2011	Рамкова Угода між Урядом України та Урядом США про співробітництво у сфері протидії ВІЛ/СНІДу в 2011-2015 роках

26.09.2011	Меморандум про взаєморозуміння між Урядом України та Урядом США щодо співробітництва з питань ядерної безпеки
03.08.2012	Меморандум про взаєморозуміння між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки щодо основних напрямів та цілей програми допомоги з боку Агентства США з міжнародного розвитку у 2012 році
14.04.2014	Угоди про гарантійні запозичення між Україною та США
13.03.2015	Угода між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки про допомогу у галузі правоохоронної діяльності та кримінальної юстиції
14.07.2015	Угода між Урядом України та Урядом США про повітряні перевезення
15.07.2015	Протокол № 13 до Меморандуму про взаєморозуміння між Урядом України та Урядом США щодо допомоги з правоохоронних питань від 9 грудня 2002 року

23.05.2016	Міжурядова угода про взаємну допомогу між митними адміністраціями України та США
-------------------	--

Джерело: [26].

ДОДАТОК К

Кількісні показники експорту та імпорту з 2002 по 2021 рік

Рік	Експорт (тис. дол. США)	Імпорт (тис. дол. США)
2002	519278,62	472888,11
2003	718649,03	498268,36
2004	1506851,79	763635,31
2005	956510,52	710072,65
2006	1201721,5	879108,9
2007	1058085,2	1397285,3
2008	1949129,5	2808229,0
2009	250634,2	1286300,7
2010	812209,0	812209,0
2011	1113752,1	2591229,1

2012	1014659,1	2905214,0
2013	888273,0	2759359,5
2014	667926,8	1928924,0
2015	481845,9	1480699,0
2016	426555,0	1687886,6
2017	828136,7	2524641,3
2018	1111471,9	2962251,6
2019	978635,3	3284435,8
2020	983942,0	3068698,2
2021	1610459,5	3333257,3

Джерело: [32].

ДОДАТОК Л

Товарна структура торгівлі України з США за 2020 рік

	Експорт			Імпорт		
США	Вартість , тис.дол. США	У % до відп. періоду попер. року	У % до загальн . обсягу	Вартість, тис.дол. США	У % відп. період у попер. року	У % до загальн . обсягу

Всього:	983 942,0	100,5	100,0	3 068 698,2	93,4	100,0
Живі тварини	86,8	517,2	0,0	498,0	99,6	0,0
М'ясо та їстівні субпродукти	2,8	155,3	0,0	3 051,8	306,6	0,1
Овочі	190,4	153,6	0,0	2 023,0	131,0	0,1
Кава, чай	153,5	71,4	0,0	40,3	67,9	0,0
Зернові культури	251,9	3 635,4	0,0	2 242,3	93,3	0,1
Жири та олії тваринного або рослинного походження	56 494,8	228,6	5,7	2 237,3	110,1	0,1
Цукор та кондитерські вироби з цукру	1 415,1	107,0	0,1	395,5	44,0	0,0
Різні харчові продукти	1 470,3	238,4	0,1	22 569,8	140,1	0,7
Алкогольні та безалкогольні напої та оцет	5 896,6	87,1	0,6	14 009,5	108,2	0,5
Текстильні матеріали	916,8	82,5	0,1	1 779,3	82,9	0,1

Одяг та додаткові речі до одягу, текстильні	378,1	147,3	0,0	106,0	65,2	0,0
Взуття	131,8	196,5	0,0	43,2	159,3	0,0
Керамічні вироби	7 392,8	276,3	0,8	797,9	33,2	0,0
Перли природні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінн е каміння	10 757,5	126,9	1,1	1 105,7	132,9	0,0
Чорні метали	554 308,9	106,4	56,3	288,1	416,0	0,0
Мідь і вироби з неї	12 757,9	211,1	1,3	695,8	80,8	0,0
Цинк і вироби з нього	36,2	1 957,1	0,0	2 702,7	29,2	0,1
Інші недорогоцінні метали	2 393,3	61,7	0,2	1 523,4	116,7	0,0
Інструменти, ножові вироби	606,6	69,9	0,1	13 095,6	96,0	0,4

Реактори ядерні, котли, машини	25 550,6	132,1	2,6	249 332,8	70,7	8,1
---	----------	-------	-----	-----------	------	-----

Джерело: [33].

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ

РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В НОВИХ РЕАЛІЯХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Збірник матеріалів

**Студентської науково-практичної
Інтернет-конференції**

**м. Київ,
7 грудня 2022 р.**

Major Changes in Programme Management Triggered by Armed Conflicts – Observations from Personal Experience of Early Preparedness"	136
Anatoliti S.V.	
New Ukrainians in Greece 2022: Effect on Greek Economy	137
Buriachenko V.	
Features of the Activities of Foreign Banking Groups in Ukraine During the War	139
Deepanshu Rawat	
Peculiarities Of The International Business In The Condition Of A Full-Scale Invasion Of The Russian Federation Into Ukraine	141
Feshchenko M.S.	
Cash Flows Management In International Corporations	143
Vintsyk L.E.	
Marketing Strategy In Hotel Business	145
Герасименко А.П.	
Інвестиції Європейського Союзу в Україну в умовах війни	147
Докторов К.І.	
Стратегічні пріоритети компанії NETFLIX, INC. в умовах повномасштабного вторгнення РФ в Україну	150
Коробій Н.О.	
Особливості міжнародного фармацевтичного ринку в умовах повномасштабної війни в Україні	152
Коцюба О.С.	
Проблеми та виклики міжнародного бізнесу в умовах повномасштабного вторгнення РФ в Україну	154
Піскора О.В.	
Двосторонні економічні відносини України з Німеччиною на сучасному етапі розвитку	156
Reshetnik Liliia	
Digital Technologies and Digitalization of Ukrainian Business in the Times of War	158
Sivtseva D.A.	
Marketing Strategies Of "Tiffany & Co" In The Digital Time	160
Svitlychna A.P.	
Principles Of Corporate Social Responsibility For International Banks In The Context Of Russia's Full-Scale Invasion Of Ukraine	162
Соболь Д.О.	
Світові підприємства в умовах повномасштабного вторгнення в Україну	164
Стасенко Є.В.	
Перспективи розвитку економічної взаємодії України та Китаю	166
Ходаківська А.М.	
Стан та розвиток фармацевтичного ринку в умовах повномасштабного вторгнення РФ в Україну	168
Чеботарьов М. В.	
Особливості впливу транснаціональних корпорацій на глобальний економічний розвиток та фінансову безпеку	171
Янчук Д.П.	
Електрифікація засобів пересування як невідворотня трансформація ринку автомобілів	173
РОЗДІЛ 3. ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВИМІР МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	

ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РФ В УКРАЇНУ

В сучасних умовах повномасштабного вторгнення РФ в Україну міжнародний бізнес зазнав певних структурних змін та набув нових характеристик. Окрім санкцій, які були введені на державному рівні, багато міжнародних компаній прийняли рішення припинити свою діяльність в РФ.

152

Таке рішення, в першу чергу, є яскравим показником високого рівня соціальної відповідальності бізнесу. Більше того, на базі Єльського університету ведеться реєстр міжнародних компаній, які залишили ринок РФ та тих, хто не припинив там свою діяльність. Дані дослідників Єльського університету також показують, що найбільше компаній, які продовжують працювати в РФ, походять зі США (133 компанії). На другому місці німецькі компанії — 63, на третьому китайські — 46. Французький бізнес посів четверту сходинку з результатом 44, Італія на п'ятому місці — 28 компаній [1].

Поряд з тим, війна серйозно вплинула на систему міжнародної торгівлі, не давши їй оговтатись від Covid-19. Серед основних проблем слід виділити: відсутність продовольчої безпеки, підвищення цін на енергоносії, ускладнення логістичних ланцюжків. Крім того, підвищення цін саме на вантажні перевезення значною мірою ускладнює діяльність міжнародного бізнесу. Адже, вартість перевезень досягла свого рекордного максимуму ще за часів пандемії Covid-19 і зараз міжнародний бізнес зіштовхнувся з такою ж проблемою. З цього можна зробити висновок, що значна кількість міжнародних компаній буде виходити з ринків, де через високі ціни на логістику їм не вдасться отримувати прибуток.

На сьогоднішній день досить рано прогнозувати всі наслідки від повномасштабного вторгнення РФ в Україну, але деякі тенденції вже є досить помітними. Наприклад, негативний вплив на міжнародне інвестиційне середовище та зміни в міжнародних інвестиційних потоках. Варто зазначити, що внаслідок повномасштабного вторгнення значною мірою збільшилися витрати на ведення бізнесу за кордоном. Таким чином, багато міжнародних компаній будуть змушені реінвестувати значно меншу частину прибутків, порівняно з попередніми періодами. Тобто, в короткостроковій перспективі спостерігається призупинення нових інвестицій міжнародними компаніями та процесів злиття та поглинання (M&As) [2].

Звернемо увагу на те, що війна спричинила фундаментальні зміни європейської енергетичної системи, і на сьогоднішній день це є головною проблемою та викликом для європейського континенту. За мету взято перехід на альтернативні джерела енергії, що в свою чергу вимагатиме значних державних та приватних інвестицій у розвиток цього напрямку.

Як правило, міжнародні компанії виступають головними гравцями в розробці нових технологій щодо поширення використання альтернативних джерел енергії за кордоном. Їх прямі іноземні інвестиції у 2021 році складали близько 30% у відновлювальні джерела енергії у всьому світі [3]. Тобто, з цього можна зробити

бізнесу за кордоном. Таким чином, багато міжнародних компаній будуть змушені реінвестувати значно меншу частину прибутків, порівняно з попередніми періодами. Тобто, в короткостроковій перспективі спостерігається призупинення нових інвестицій міжнародними компаніями та процесів злиття та поглинання (M&As) [2].

Звернемо увагу на те, що війна спричинила фундаментальні зміни європейської енергетичної системи, і на сьогоднішній день це є головною проблемою та викликом для європейського континенту. За мету взято перехід на альтернативні джерела енергії, що в свою чергу вимагатиме значних державних та приватних інвестицій у розвиток цього напрямку.

Як правило, міжнародні компанії виступають головними гравцями в розробці нових технологій щодо поширення використання альтернативних джерел енергії за кордоном. Їх прямі іноземні інвестиції у 2021 році склали близько 30% у відновлювальні джерела енергії у всьому світі [3]. Тобто, з цього можна зробити висновок, що розробка технологій та інвестиції у енергетичний сектор стане основним вектором розвитку міжнародного бізнесу в Європі.

Важливо зазначити важливість іноземних інвестицій у післявоєнній відбудові України. Адже, у післявоєнний період український ринок буде досить цікавим для іноземних інвесторів у довгостроковій перспективі, а інвестиції на відбудову

153

України будуть підвищувати рівень соціальної відповідальності кожного бізнесу, який буде продовжувати свою діяльність в Україні, інвестуючи свій капітал, що в свою чергу додасть певних конкурентних переваг міжнародному бізнесу.

Існують побоювання, що війна в довгостроковій перспективі може призвести до руйнування глобалізації, що виступало основною передумовою розвитку протягом останніх 30 років [4]. Тобто, міжнародні компанії проведуть аналіз геополітичних ризиків та приймуть низку рішень щодо переносу виробництва з більш ризикових країн, що в свою чергу може створити продовольчу кризу та високий рівень безробіття в цих країнах. Саме цей процес ризикує призвести до явища згорання глобалізації в майбутньому.

Список літератури:

1. Вихід міжнародних бізнесів з російського ринку: чи є прогрес? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dozorro.org/blog/vihid-mizhnarodnih-biznesiv-z-rosijskogo-rinku-chi-ye-progres>
2. How the war in Ukraine is reshaping world trade and investment [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://blogs.worldbank.org/developmenttalk/how-war-ukraine-reshaping-world-trade-and-investment>
3. Russia's Aggression Against Ukraine: Global trade implications after 7 months of war [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.iisd.org/articles/policy-analysis/russia-ukraine-trade-implications>
4. International investment implications of Russia's war against Ukraine (abridged version) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.oecd.org/ukraine-hub/policy-responses/international-investment-implications-of-russia-s-war-against-ukraine-abridged-version-6224dc77/>